

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI

THE LIGHTS OF HOMELAND

Nr. 2 (1925) 1987 SAUSIS-JANUARY 6

• LIETUVOS KRIKŠČIONYBĖS METAI

• 2185 STAVEBANK RD., MISSISSAUGA, ONT. L5C 1T3, CANADA

• Tel. (416) 275-4672

• 50 ct.

Stambus projektas

Anapilio sodyba išeivijos gyvenime jau yra užėmusi reikšmingą religinę ir kultūrinę poziciją. Jei skaityti Anapilio pradžią nuo lietuvių kapinių įsteigimo, tai reiktų sakyti, kad Anapilis gyvuoja jau 26-ri metai. Bet anuomet lietuviškos sodybos mintis toje vietoje dar nebuvo pribrendusi. Ji išryškėjo žymiai vėliau, kai buvo apsispręsta ties įsteigimais kapinėmis pirkti didesnį plotą žemės ir jį perkelti iš Toronto Sv. Jono Kr. parapiją. Ir taip palaipsniui susiformavo Anapilio sodyba, kurioje dabar įeina kapinės, didžiulė salė parengimams, parodų salė, patalpos "Tėviškės žiburių" redakcijai, administracijai ir spaustuvei, klebonija, Lietuvos kankinių šventovė, parapijos salė, patalpa knygynui ir bankeliui. Pradiniame Anapilio projekte buvo numatyta ir senelių prieglauda bei slaugos namai, tačiau tasai užmojis liko neįvykdytas, nes buvo susidurta su nenumatytais kliūtimis. Be to, Toronte atsirado ir kita iniciatyva, kuri pradėjo rūpintis šia sritimi. Iškilo pensininkams skirti "Vilniaus" rūmai, pradėta tyrinėti ir slaugos namų galimybės. Anapilis pasidarbė reikalingas įvairiai lietuvių religinei ir kultūrinei veiklai, ypač didiesiems renginiams, į kuriuos suvažiuoja daug tautiečių iš įvairių vietovių.

PASTARIAISIAIS metais iškilo Kanados lietuvių archyvo reikalas. Kanados Lietuvių Bendruomenės sudarytoji komisija ilgai tyrinėjo visas turimas galimybes, bet reikalingos patalpos nesurado. Archyvui suinteresuoti kultūrininkai pradėjo raginti Anapilio sodybos vadovybę imtis iniciatyvos ta linkme. Energingoji vadovybė palankiai sutiko tą idėją ir, savo galimybių ribose, pradėjo planuoti. Pasikvietusi architektą Jurgį Sideravičių, ji sudarė metmenis naujo priestato, kuriam numatyta ir pakankamai erdvi patalpa archyvu. Jau konkrečiai planuojant naują pastatą, kilo mintis plėsti projektą, kad jis apimtų ne tik patalpa archyvinę medžiagą, bet ir visą Kanados lietuvių kultūrinį gyvenimą. Architektas pradinį planą padidino tiek, kad jis išaugo į muziejų. Dabar naujajį projektą linkstama vadinti Kanados lietuvių kultūros muziejumi. Tai gana tikslus pavadinimas, nes pagal "Dabartinės lietuvių kalbos žodyną" archyvas yra senų dokumentų bei rašytinių paminklų laikymo įstaiga, o muziejus yra įstaiga, kur renkami, saugomi ir rodomi meno, mokslo, technikos ir kiti dalykai, ypač senoviniai, t.y. istoriniai. Tuo būdu kultūros muziejuje galės būti telkiamos visos mūsų kultūrinio gyvenimo vertybės – rašytinės ir kitokios.

KONKREČIAI planuojant, jau dabar kyla klausimas, koks turėtų būti tas Kanados lietuvių kultūros muziejus? Kanadoje esama apie 25.000 lietuvių. Muziejuje tad ir turėtų atspindėti kultūrinis jų gyvenimas nuo imigracijos pradžios iki dabarties. Tam reikėtų kelių skyrių, būtent archyvinio (rašytinių dokumentų), bibliotekos (pagrindinių leidinių, vaizduojamųjų bei garso įrašų), tautodailės, meno (tapybos, skulptūros architektūros, teatro, muzikos, filmo) ir sporto. Žinoma, muziejus negalės telkti menkaverčių dalykų, turės daryti atranką, kad lietuvių kultūra atrodytų tikrai vertinga, užsitarnaujanti rūpestingos apsaugos. Būsimasis muziejus turės specialią salę, kur galės būti rengiamos įvairios parodos, paskaitos, rodomi filmai, garsinės vaizduotės. Ir kitataučiai, aplankę lietuvių kultūros muziejų, galės per trumpą laiką susipažinti su mūsų kultūra ir pačia Lietuva, kurios veidas taip pat atspindės įvairiuose skyriuose. Jaunajai kartai tai bus įstaiga, kurioje į jai pajus ne tikait savą tėvų bei senelių, bet ir pačios Lietuvos kultūrą. Taip šiuo metu vaizduojamas būsimasis muziejus esamų galimybių ribose. Kai ateis laikas jį praktiškai organizuoti, galbūt kai kas ir pasikeis, bet esminiai dalykai išliks vienokie ar kitokie pavidalu.

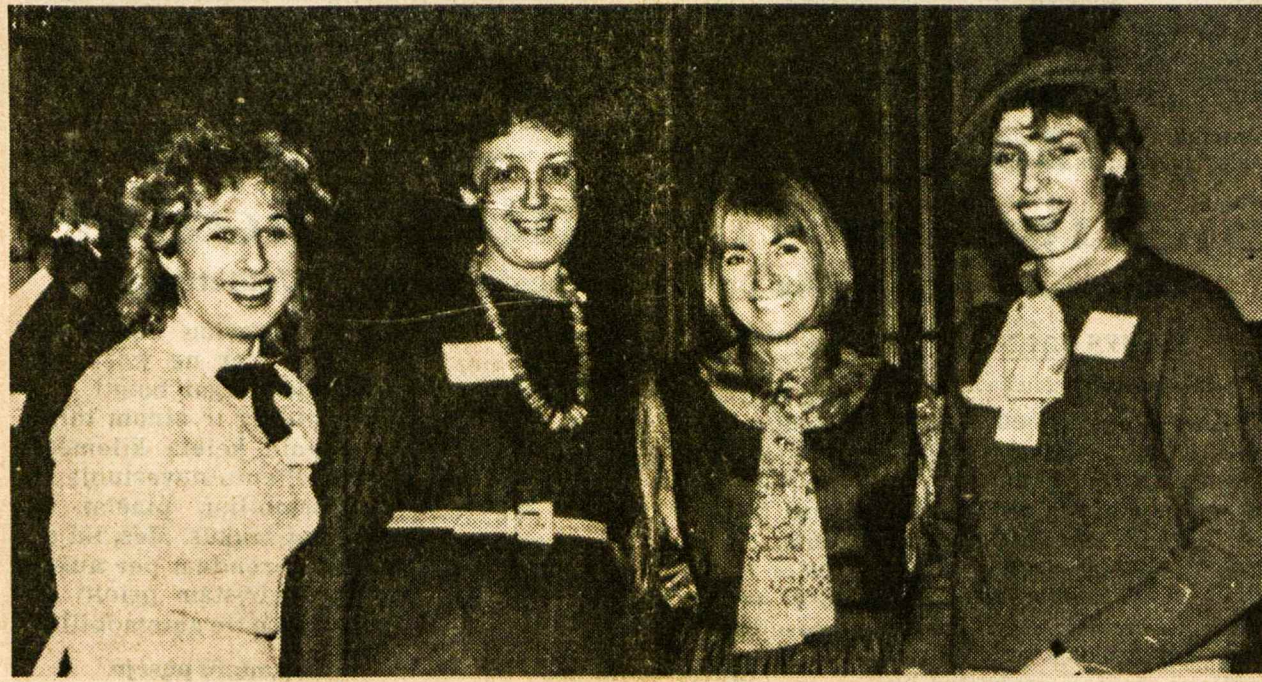
KANADOS ĮVYKIAI

Karo nusikaltėlių pajieškos

Nacių karo nusikaltėlių pajieškų komisija, vadovaujama teisėjo J. Deschenes, ilgai ruošė pranešimą vyriausybei įteiktę 1986 m. gruodžio 30 d. Pranešimo ir komisijos pasiūlymų turinys tebėra nepaskelbtas. Rašoma, kad pranešimą pirmiausia peržiūrės teisingumo ministeris R. Hnatyshynas, grįžęs iš šventinių atostogų. Tada pranešimas bus perduotas Kanados parlamento atstovams, kurie posėdžius po atostogų pradės sausio 19 d. Pranešimą buvo numatyta paruošti iki 1986 m. rugsėjo 30 d., bet prireikė kelių pratęsimų atlikti vertimams į prancūzų kalbą. Spaudoje ankščiau ir dabar pasirodė žinios, kad teisėjo J. Deschenes vadovaujama pajieškų komisija siūlo Amerikos prezidentui įsteigti nuolatinę įstaigą karo nusikaltėlių pajieškoms, pakeisti Kanados įstatymus, kad rasti karo nusikaltėliai galėtų būti teisiami Kanadoje, arba juos atiduoti teismams Sovietų Są-

jungoje ir Izraelyje. Kalbama, kad į karo nusikaltėlių sąrašą yra įtraukta apie 50 asmenų. Jų pavardės nebuvo skelbiamos ir bus atskleistos tik Kanados vyriausybei, kuriai teks padaryti galutinį sprendimą.

Toronto mieste ir apylinkėse pastaruoju metu buvo pradėtas sparčiai augantis krautuvų atidarymas klientams sekmdieniais, nors jį vis dar varžo provincinis Ontario įstatymas. Tas įstatymas iki 1950 m. sekmdieniais vaikams neleido žaisti parkuose, o jų tėvams stebėti komercinių rungtynių. Iki 1961 m. sekmdieniais buvo uždaryti kino teatrai, iki 1967 m. nebuvo leidžiama užsakyti stikluoto alkoholio restoranuose, iki 1968 m. – eiti į arklių lenktynes. Šie suvaržymai buvo atšaukti plebiscito būdu. Tačiau lig šiol liko savininkams privalomas didžiųjų krautuvų uždarymas sekmdieniais. Pradėtus jų nelegalus atidarinėjimas sekmdieniais (Nukelta į 8 psl.)

Australijos lietuvių dainos trijulė "Svajonės" po koncerto Klivlande aplankė miesto burmistrą George Voinovich. Iš k.: V. Bruožytė, Z. Prišmutaitė, burmistro žmona Janette Voinovich, B. Kymantienė Ntr. V. Bacevičius

Spaudos balsai apie lietuvius

Rusų, lenkų ir gudų laikraščius pavarčius

Laurinčiukas iš Maskvos

1986 m. lapkričio 12 d. laidoje Maskvos "Literaturnaja Gazeta" išspausdino Vilniaus "Tiesos" redaktoriaus Alberto Laurinčiuko straipsnį "Amerikos balsas" ir amerikiečių balsai". Straipsnio autorius pasipiktino, kad "Amerikos balsas" paminėjo 35-rių metų partizaną J. Lukšos-Daumanto mirties sukaktį ir kad Vašingtone buvo priimta Baltiečių laisvės deklaracija. Šis uolus "Amerikos balso" klausytojas rašo: "Amerikos balsas" daug pasakoja apie piliečius, išvykstančius iš mūsų krašto. Vienok apie amerikiečius, kurie palieka JAV ir atvyksta gyventi į Sovietų Sąjungą, radijo stotis tyli.

Šiais metais iš Amerikos į Sovietų Lietuvą nuolatiniams apsigyvenimui atvyko keletas amerikiečių: Valius Bunkus su žmona iš Floridos, menininkas Kazimieras Žoromskis ir kiti.

— Kodėl Jūs atvykote pas mus gyventi? — paklausiau Bunkų.

— Noriu pagyventi kaip žmogus, — jis atsakė.

Iš Valiaus Bunkaus pareiškimo darosi aišku, kaip jis nori gyventi, tačiau kur ir kada jis ir jo žmona gaus butą, tai kitas klausimas. Maskvos "Izvestia" 1986 m. lapkričio 19 d. laidoje išspausdino Vilniaus rinkiminio rajono atstovo į aukščiausią sovietų V. Mikučiausko kalbą, kurioje jis pasakė: "Mes aktyviai pradėjome vykdyti partijos nutarimą, kad iki 2000 metų visos šeimos būtų aprūpintos butais". Mikučiauskui pritarė Kauno rinkiminio rajono atstovė V. Aksamitauskienė, kuri, pagal Maskvos dienraščio "Izvestia" lapkričio 21 d. laidą, tame pačiame sovietų pareiškė: "Esant tokiai reikalingai padėčiai būtų problema ligi 2000 metų nebus išspręsta".

Paryžiaus rusai

Paryžiaus rusų savaitraštis "Ruskaja Mysl" 1986 m. lapkričio 21 d. pranešė, kad B. B. Gajauskas, laikomas specialaus režimo konclagerio VS-389/36-1, per paskutiniuosius trejus metus neturėjo jokių pasimatymų. Per paskutiniuosius 4 mėnesius nėra gautas iš jo joks laiškas. 1986 m. vasarą vienas kriminalinis nusikaltėlis dūrė Gajauskui atsuktuvu į krūtinę per du cm. nuo širdies. B. G. du mėnesius išbuvo ligoninėje.

Varšuvos lenkai

Varšuvoje leidžiamame mėnesiniame katalikų žurnale "Więz" (Ryšys) 1986 m. vasario-kovo laidoje išspausdino

T. Gorsko, MIC, išsamų straipsnį apie arkivyskupą Jurgį Matulaitį-Matulewicz: "Nugalėk blogį gėriu". Straipsnio autorius rašo: "Pagal arkivyskupą Matulevičių Katalikų Bendrijos uždavinys yra ne kalbų mokytį, bet supranta liaudžiai kalbą mokytį to, kas yra reikalinga išganymui. Įvedus į šventoves gudų kalbą, jis tikėjosi savo vyskupijoje religinio gyvenimo pagilėjimo. Jis manė, kad tada, kai guduose gimsta tautinė sąmonė, primetimas jiems per K. Bendriją lenkų kalbos gali būti supratas kaip jų tautinio bandymas. Jie gali atmesti lenkų kalbą kartu su katalikybe. (...) Tas vyskupo nusistatymas dabar mums yra pilnai suprantamas, bet tais laikais Vilniaus vyskupijoje buvo neįprastinis. Kalbos problema buvo suinteresuoti visi politiniai veiksniai ir norėjo panaudoti šventoves savo įtakos stiprinimui. Jau ingreso dieną vyskupas turėjo atsispirti lietuvių valdžios spaudimui, kad pirmoji kalba būtų pasakyta lietuviškai. Lenkų kapitula, kuri buvo iškilnių šeimininkė, nesutiko, kad kas nors vyktų gudų kalba. Dar didesni sunkumai atsirado lenkų laikais. Pasinaudodamos valdžios administracijos parama, kai kurios politinės grupės siekė lietuvių ir gudų kalbų apribojimo, o iš šventovių norėjo padaryti tautinės įtakos židinius".

Toronto gudai

Ši problema tebeegzistuoja. Toronto gudų mėnesinis laikraštukas "Belaruski Golas" 1986 m. lapkričio laidoje rašė: "Sovietų Lietuvos respublikoje, pagal valdžios statistiką, yra 250.000 lenkų, kurių 80.000 gyvena Vilniuje. Tai išpūstas skaičius! Faktinai lenkais galima laikyti tik Vilniaus miesto ir prie Vilniaus esančių miestelių gyventojus, bet aplink Vilnių esančių kaimų gyventojai tai per šventoves pusiau sulenkinti gudai – katalikai, kurie yra pripratę katalikybę vadinti lenkų tikėjimu, o ortodoksus – rusais. Be to, nemaža gudų – katalikų užsirašo lenkais, manydami, kad tai jiems ateityje pagelbės ištrūkti iš sovietinio jungo į Lenkiją, kur, kaip sakoma, yra lengviau gyventi; be to, lenkų propaganda skleidžia gandus, kad Lenkija atgaus Vilnių arba vėl bus lenkų repatriacija į Lenkiją".

Paryžiaus lenkai

1986 m. Paryžiaus lenkų žurnalo "Kultura" spalio mėn. laidoje pasirodė Ninos Taylor straipsnis apie Didžio-

sios Lietuvos kunigaikštystės įtaką emigracinei lenkų literatūrai. Ligi I. D. karo Gudių ir Lietuvos lenkai-bajorai, nenorėdami būti maišomi su Lenkijos ir Ukrainos lenkais, vadino save "litvinais" – lietuviais. DLK žydai buvo ir dar dabar yra kitų žydų vadinami "litvakais".

Ninos Taylor straipsnyje yra suminėti buvusios DLK teritorijoje gimę lenkų rašytojai, kurių žymiausias esąs Nobelio premijos laureatas Česlovas Millašius. Savo knygoje "Isos slėnis", "Gimtoji Europa" ir "Pavergtas protas" jis palankiai kalba apie Lietuvą.

Vilnietis rašytojas Jozef Mackiewicz parašė šias Lietuvą liečiančias knygas: "Kelias į niekur", "Nereikia garsiai kalbėti", "Pasiduok dešinėn" ir "Pulkininko Miasojedovo byla". Lenkijoje gyvenantis filmų režisierius iš Naujosios Vilnios kilęs Tadeusz Konwicki buvo "Armia Krajowa" narys, dalyvavo 1944 m. Vilniaus puolime, tačiau neigiamai atsiliepia knygoje "Raistai" apie lenkų pogrindžio veiklą.

Sergiusz Piasecki trilogijoje "Babelio bokštas" neigiamai atsiliepia apie lietuvių. Vokiečių okupacijos metais S. P. buvo Vilniuje lenkų diversantų vadas ir bandė vykdyti lenkų pogrindžio mirties sprendimus. Visas jo trilogijos veiksmas vyksta Vilniuje. Nors šių rašytojų knygos yra išverstos į įvairias pasaulio kalbas, jos lietuviams yra beveik nežinomos.

Kitas Paryžiaus lenkų mėnesinis žurnalas "Kontakt" 1986 m. spalio mėn. laidoje išspausdino iš lietuvių kalbos į lenkų išverstą Kazio Almeno straipsnį "Ką lietuvių mano apie lenkus?" Vertėjas J. Darski, kuris 1986 m. vasarą žadėjo lietuvių lenkų dialoge nebedalyvauti, savo komentarų prie šio straipsnio nepridėjo.

Žydų filmas

Neseniai Niujorke buvo rodomas filmas apie žydų partizanų veiklą Vilniuje ir jo apylinkėse "Partisans of Vilna". Filme gan daug vietos skiriama pasikalbėjimams su tų laikų liudininkais, dabar gyvenančiais JAV, Pietų Afrikoje ir Izraelyje. Sovietai ("Literatūra ir menas" 1986 m. lapkričio 29 d.) piktinasi, kad nebuvo liudininkų, kurie dabar gyvena Sov. Sąjungoje. Šią problemą sovietai galėtų lengvai išspręsti, išleidami jų liudininkus į Vakarų draugų su jų šeimomis. J.B.

Pasaulio įvykiai

SOVIETINĖ AFGANISTANO INVAZIJA 1986 M. GRUODŽIO 27 D. pradėjo aštuntuosius nesibaigiančio okupacinio karo metus. Oficialiai vis dar teigiama, kad Raudonąją armiją Afganistaną po 1979 m. Kalėdų pakvietė naujasis prezidentas ir kompartijos vadas B. Karmalis gelbėti savo komunistinio režimo. Tada buvo numatytas greitas susidorojimas su komunizma atmetančiais mahometonų partizanais, kurių begibi nepavyko palaužti per septynerius sunkių kovų metus. Pernai vasarą Kremlius vadovai prez. B. Karmalį staiga pakeitė buvusiu Afganistano saugumo viršininku M. Najibu, daug metų praleidusiu Maskvoje. B. Karmalis pasitraukė ne tik iš prezidento, kompartijos vado, bet ir politbiuro nario bei kitų valdinių pareigų. Pilną Sovietų Sąjungos remiamo režimo kontrolę perėmė Maskvai ištikimas M. Najibas, delegacijai iš Maskvos pareiškęs: "Didžioji Sovietų Sąjunga, Lenino žeme, mes visais būdais stengsimės stiprinti draugystę su tavi...". M. Najibui buvo patikėtos kovų užbaigimas Afganistane, vedantis prie okupacinių sovietų kariuomenės dalinių atitraukimo. Pirmą propagandinį žingsnį ta kryptimi žengė pats M. Gorbačiovas, 1986 m. spalio mėnesį pradėjęs mėnesinį savo kariuomenės sumažinimą Afganistane 6.000 vyrų.

Maskvos nuolaidos

M. Najibas, vykdydamas M. Gorbačiovo įsakymus, partizanams pasiūlė karo paliaubas nuo š. m. sausio 15 d., amnestiją sukilėliams, naujus parlamento rinkimus, opozicijos atstovų įsileidimą valdžion. Pasiūlymą atmetė partizanų atstovai ir pabėgėliai afganistaniečiai, invazijos metinių praga surengę demonstracijas Pakistano sostinėje Islamabadė. Nešamuose šūkiose demonstrantai reikalavo sovietų kariuomenės atitraukimo iš Afganistano, sudegino M. Gorbačiovo iškamšą ir Sovietų Sąjungos vėliavą. Partizanai ir politiniai pabėgėliai nevertu M. Najibo pasiūlymo įsileisti valdžion opozicijos narius, kol aiškiai nepasakoma kaip ir kiek kovojusių partizanų bus įsileista. Nesutarimas jaučiamas ir dėl sovietų kariuomenės dalinių atitraukimo. Partizanai nori, kad tai būtų įvykdyta per keturis mėnesius, o Maskvai tarnaujantis M. Najibo režimas pilnam atitraukimui numato ketverius metus.

Pakeitė vadus

Šeštajame Vietnamo kompartijos kongrese Hanojuje prieš Kalėdas atstataidino trys ilgamečiai vadai: kompartijos sekr. gen. Truong Chunh, premjeras Van Dong ir politbiuro narys Duc Tho. Naujuoju kompartijos sekretoriumi buvo paskelbtas ekonominį reformų šalininkas Nguyen Van Linh, 73 metų amžiaus. Trylika narių turinčiame politbiure buvo pakeisti šeši. Iš jo pasitraukė ir trys atsistatydinę senieji vadai, valdžios

patarėjais likę tik centriniam kompartijos komitete. Netikėta staigmena tapo vakariečių žurnalistų įsileidimas Hanojun, kai ten vyko tris dienas trukęs kompartijos kongresas. Jie turėjo progą stebėti senuosius ir naujuosius kompartijos vadus. Daroma išvada, kad vadybės pakeitimas padarytas dėl Vietnamui reikalingų ekonominių reformų, kurių laukia 60 milijonų nuo ilgų kovų nukentėjusių gyventojų. Sovietų Sąjunga Š. Vietnamo komunistams rėmė karo metais, bet iš jos nedaug pagalbos susilaukiama ekonominiuose dabarties reikaluose. Komunistų režimo sujungtam Vietnamui reikia užsienio kapitalo, daugiau laisvės vietiniams planuotojams, kuriuos smaugia amžių atgyvenusi centrinio planavimo sistema.

Užmirštas karas

Pasaulis beveik visiškai užmiršo 1980 m. rugsėjo mėnesį prasidėjusį karą tarp Irako ir ajatolos R. Chomeinio valdomo Irano. Daug kam tada atrodė, kad pergalė laukia Irano, turinčio 60 milijonų gyventojų, kai tuo tarpu prez. S. Huseino valdomas Irakas turi 20 milijonų. Deja, laimėtojo nematyti, o bet kokias taikos derybas sustabdo senio ajatolos R. Chomeinio reikalavimas, kad Irakas pakeistų savo prez. S. Huseiną. Abi valstybės karo reikalams išleidžia už naftą gaunamą užsienio valiutą. Su žmonių gyvybėmis visiškai neskaito "šventojo karo" atstovai R. Chomeinis, kovon mėtantis mases menkai bearmokytų vyrų ir net paauglių. Spėjama, kad lig šiol kare jau žuvo apie 700.000 iraniečių, o kalėjimuose buvo likviduota tūkstantai režimo priešu. Tarp tautinės amnestijos organizacija vien tik 1985 m. užregistravo 6.578 egzekucijoje nužudytus asmenis. Prieš Naujuosius metus Iranas vėl buvo pradėjęs ofensyvą per Šat al-Arabo sąsiaurį, kur ją absurdiška pavadino net ir buvęs Egipto krašto apsaugos ministeris M. Fawzis. Beprasmiškose kovose žuvo ir buvo sužeista apie 90.000 Irano karių. Persikėlimą per sąsiaurį su mažomis savo aukomis sustabdė Irakas.

Šiame numeryje:

Stambus projektas

Suplanuotas Kanados lietuvių kultūros muziejus Anapilyje

Spaudos balsai apie lietuvius

Mūsų kaimynų laikraščiai seka lietuvių gyvenimo įvykius

Siaubo ir neviltingos dienos

Nuotykių bėgant iš sovietinės armijos anglų pusėn

Berlyno mirties siena (II)

Minint sovietų gėdos sieną, tebestovinčią ir po 25 metų

Telepatija, vaiduokliai ir humoras

Atsiliepiant į lenkų laikraštinių Darskio samprotavimus

Karo nusikaltėlių pajieškos Britanijoje

Žydų bendruomenės rūpesčiu įteiktas sąrašas vyriausybei

Lenkų istorikas apie Jogailą

Dlugošo kronika apie Lietuvą ir jos patikimumas

Lietuvos krikščionių naujų istorinių šaltinių šviesos

Viešumon iškilę nauji dokumentai ir jų aiškinimas

Paskutinis šio gyvenimo šuolis

Velionis kunigas Jonas Gutauskas, jo keliai ir darbai

Lietuviškas žodis teatro scenoje

Išpūdziai dalyvavusios aktorės teatrų festivalyje Čikagoje

2185 Stavebank Road, Mississauga, Ontario L5C 1T3, Canada
Telefonas (416) 275-4672 USPS 740-550
Leidėjas: Kanados lietuvių katalikų kultūros draugija "Žiburiai"
Redaguoja: kun. dr. Pr. Gaida ir Vyt. Kastytis. Metinė prenumerata – \$22, pusmetinė – \$12, mėmė – \$25, garbės – \$30

(Amerikoj – JAV doleriais). Pavieniai numeriai – 50 ct.
Skelbimai ruošiamam numeriui priimami iki ketvirtadienio. Už skelbimų turinį redakcija neatsako. Rankraščiai taisomi redakcijos nuožūra. Bendradarbių pasirašyti straipsniai nebūtinai reiškia redakcijos nuomonę.

The Lights of Homeland — Lithuanian Weekly
Published by Lithuanian Canadian R. C. Cultural Soc. "Žiburiai", Inc.
Subscription rates: \$22.00 per year, \$12.00 per 6 months. Deadline for advertisements — Thursday. Second class mail registration number 0509. U.S.A. Second class postage paid at Lewiston, N.Y. U.S. Post master send address changes to P.O. Box 255 Lewiston, N.Y. 14092. Printed in Canada weekly except 4th week in December and 1st and 2nd week of August

LAISKAS IŠ LIETUVOS

Vieni kalba novena, kiti laiko špygą kišenėje...

Iš okupuotos Lietuvos gaunamų laisų galima spręsti apie ten esantį žmonių gyvenimą. Čia spausdinama vieno tokio įdomaus laiško ištrauka, su kuria, manau, bus įdomu susipažinti "TŽ" skaitytojams.

"Dėkoju už laišką – retą ir didelį džiaugsmą. Visi skaitome ir žiūrime nuotraukas. Naujieji jūsų namai atrodo puikūs. Kažkuo jie primena mūsų kolektyviniuose soduose statomus namelius. Žinoma, mūsų kiškai mažesni. Leidžiama tik 25 kv metrų plotas. Penkių kambarių ten nesuplanuosi. Išeitį tačiau vis tiek surandame. Kai namelį komisija priima, griebiamės daugiau ar mažiau leistinų gudrybių: įsiruosiame patalpėse pastogėje, rūsyje, įstikliname verandas, kartais net kokį priestatėlį sulipdomė – susikombinuojame gyvenamąjį plotą visai šeimai, o tas plotas taip reikalingas! Penki žmonės dviejuose kambariuose – tiesiog dūsta žiemą. Už tai vasarą atsigauuname, kai bent pusė šeimos išsikeliame į sodą.

Labai gerai, kad jūsų namas yra tik vieno aukšto. Tačiau mane neramina kitkas: ar Jūsų namo stogas tikrai patikimas? Mes aukštutinių aukštų vengiamo, juk niekas iš anksto negali būti tikras, kad rudens lietus ar tirpstantis sniegas neprigirdys įkurtųjų džiaugsmo! Žinoma, nuo šlapio nuotykių ne visada apsaugoti ir žemesnių aukštų gyventojai. Vanduo toks klatingas, kad su malonumu pasijieško nesandaraus sujungimo. Įkurtuves paprastai ruošiamo, kai būna viskas išmėginta.

Jūs labai apdairiai ir apgalvotai numatėte kambarį, kurį pasiūlytumėte man viešnagės atvejui, būtent tą, kuriame stovi siuvama mašina. Taip, su šituo daiktu mane sieja sena ir nuoširdi draugystė. Jos pagalba pavyksta sukurti tiesiog neįtikimų dalykų – pro jos adatą praėjė mūsų rūbai lieka visai nepanašūs į savo serijinius brolius. Ką nors įsigijusios būtinai norime patobulinti, šį tą pakeisti, bent jau pasiaurinti ar paplatinti, patrumpinti ar pailginti. Taigi mano vargšas senasis "Zingeris" niekad nestovi bedarbių eilėse, o jam jau ir pensiją būtų laikas. Deja, pakeisti nėra kuų.

Mes gyvename didelio dvivienio pakilimo laikotarpiu. Suvedinėjame buvusio penkmečio laimėjimus, numatome planus ateinančiam. Kaip besnėkėsi, laimėjimai labai dideli. Ir didybė juo ryškiau pastebi, jei pasidairai į praeitį. Juk buvo laikas – pats pokaris, kai net pieštukas ir aliumininis šaukštas buvo neįkainojamas deficitas. Veliau vertingesni daiktai – baldai, mašinos, televizoriai, kilimai buvo gaunami tik su talonais, o talonai buvo duodami tik geriausiems iš geriausių. Dabar visi šie daiktai gaunami laisvai, reikia tik nutaikyti, kai jų yra parduotuvių. Žinoma, nereikia būti tokiu optimistu, kad patikėtum: dabar deficitu liko pats deficitas. To ir norėti nereikia. Viena, kad tada ir pinigų neįstektum viskam, o antra – pats gyvenimas liktų kažkokios bekonis ir bedžiausmis, jei nebūtų sunkiai gaunamų ar pasiekiamų dalykų.

Tikrai, aš dažnai pagalvoju – kuų džiaugiatės jūs, gyvenimo palaimintieji, jei viską – batus ir šiltas pirštines, namus ir mašinas galite gauti be vargo, be jėškojimo, be stovinėjimo eilėse? Ar nebūna taip, kad atsimpa pats laimės pajutimo jausmas? Jei taip, tai N. metų proga gal vertėtų pakliktį Jums mažos nesėkmės – tokios, kuri atstatytų laimės pojūtį? Bet ne. Nereikia juokauti su likimu. Laimės pojūtis galastuvu tebūna senųjų vargų ir negandų prisiminimas, o jų mūsų kartai buvo įvalias.

Visa tai prisimenant iki šviesi atrodo mūsų senatvė, senatvės pensija. Tegul ji nėra tokia, kad pakaktų viskam, betgi ji nuolat didinama. Mano giminė ilgą amžė – esame penki žmonės, kurie jau 20-30 metų gauname pensijas. Baisu

paskaituoti, kokias sumas mums turi išmokėti valstybės biudžetas, o moka ir nepriekaištuoja, kam dykai valgomė duona. Ir tai dabar, kada kai kurios valstybės vis mažina ir mažina asignacijas šiam reikalui! Taip, mes žiūrime televizorių, skaitome laikraščius, mes žinome, kiek geresnė mūsų padėtis už Amerikos pensininkus ir bedarbius, kurie neturi nei stogo virš galvos, nei lėkštės sriubos. Po tokio laikraščio neįjuti jokio apmaudo, jei grįžti negavęs kokio valgomio ar dėvimo menkniekio.

Dar vienas potvarkis sudrebino mūsų kasdienybę – paskelbta kova alkoholiui. Žinoma, ir anksčiau už girtavimą niekas nedavė premijų, betgi buvo laikoma tikru šaunumu, vyriškumo požymiu. Išgers Ivanas už kapeiką, o vaizduoja, kad gėrė už rublį. Dabar jam teks įsisąmoninti, kad gėrimas – gėda. Lengva nebus, betgi visa, kas užplanuota, pas mus ir įgyvendinama. Žinoma, kils ir tam tikrų problemų. Kur dėti gendančius vaisius, apšalusias bulves, jei bus mažinama spiritinių gėrimų gamyba? Kaip išvengti valiutos sustingimo – išrinkti išmokėtus pinigus? Anksčiau jie labai greitai grįždavo į iždą. Na, tai jau ne mūsų reikalas.

Dienos tamsios, bet nenuobodžios. Labai domimės sportu. Kai žaidžia mūsų šaunūs "Žalgiris", mes su seserimi novena kalbame... Jaunimas jų sėkmei laiko špygą kišenėje. Kas padeda, nežinia, bet jis vis laimi ir laimi. Ir ne tik "Žalgiris" – sekasi mūsų šauliams, raiteliams, traktorininkams, karių melžėjoms. Veik visose varžybose mūsų tautiečiai laimi pirmąsias vietas. Atsimenant, kad didžiulėje Sąjungoje mes tik tirpstanti saujelė, šitie laimėjimai tikrai nuostabūs ir reikšmingi.

Domimės ir politika. Labai atidžiai sekėme didžiųjų vadovų susitikimą. Ligi šiol neišsprendžiama, kuų liks Amerika ir mūsų Sąjunga – varžovėmis, partneriais ar priešais. Šiaip ar taip tokie klausimai ir mūsų – pensininkų (kalbu apie save ir seserį, su kuria gyvena), dienas daro įdomias.

Ig. M.

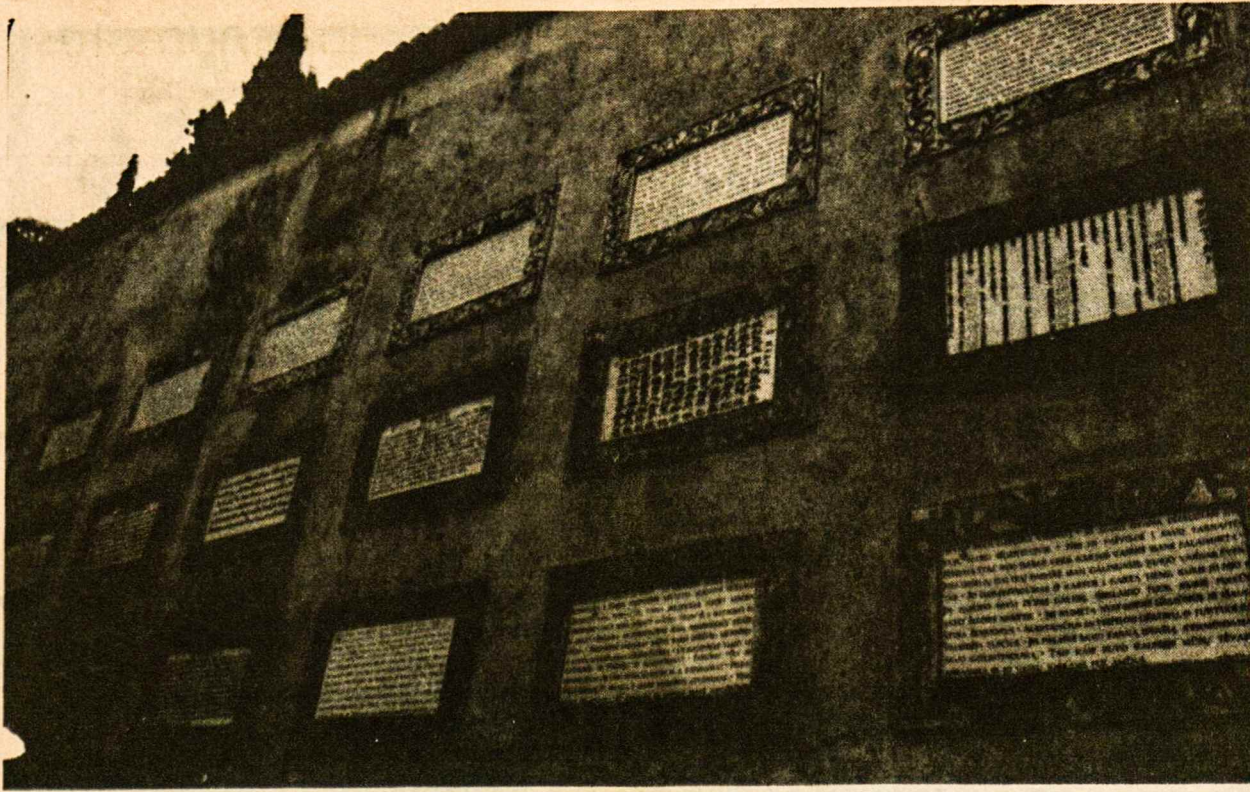
Tautinių šokių šventės ženklas

Konkursą laimėjo inž. Linas Piečaitis

VIII Laisvojo pasaulio liet. tautinių šokių šventės ženklui sukurti konkursą laimėjo montreališkis inž. Linas Piečaitis. Į konkursą buvo įsiųgę lietuviai dailininkai iš Amerikos ir Kanados. Šios taut. šokių šventės ženklas vaizduos šokio sukury jauną lietuvių šokėjų porą. Nupiešti juoda-balta spalvom šokėjai yra įreminėti stilizuotų rūtų puokštėje. Prie to vaizdo meniškai prijungtas šventės vietovės vardas ir renginio data. Šventės rengėjų komitetas pasirinko minėtą inž. L. Piečaitis sukurtą projektą ir išmoko jam \$200 premiją.

L. Piečaitis yra mūsų jau jaunosios kartos profesionalas – inžinierius, gimęs Montrealyje, ten augęs ir ten ejęs mokslus. Jo specialybė – elektros inžinierius, 1986 m. baigęs "Concordia" universitetą. Prieš tai savo pamėgtą sritį jis yra dar studijavęs keliose kitose kolegijose. Dabar jis dirba kaip instrumentacijos inžinierius vienoje didelėje Montrealio firmoje. Jis yra aktyvus ir lietuvių jaunimo veikloje: skautas, sportininkas, Montrealio ansamblio "Gintaras" orkestrantas, anksčiau buvęs šokėjas. Laisvalaikį jis praleidžia piešdamas ženklius-vinjetes, stilizuodamas antraštines raides bei kurdamas įvairias reklamas.

Inf.

Šventojoje Žemėje, Ain Kerem vietovėje, specialiose lentose įrašytas Išganytojo motinos Marijos himnas "Magnificat" įvairiomis kalbomis. Žemai dešinėje – lietuviškas tekstas "Mano siela šlovina Viešpatį" Ntr. A. Rubšio

Siaubo ir nevilties dienos

Likimas lietuvių pabėgėlių, patekusių į Raudonąją armiją Vokietijoje

STASYS DALIUS

(Tėsinys iš praėjusio nr.)

Taikydami si medžių šešėlius, greit peršokom antron pusėn ir gulam į aukštą žolę. Ta žolė, stambi ir aukšta, puikiai dengia. Šis tarpas patogiausias pereiti, todėl einam stati vienas paskui kitą, skirdami kelią per aukštą žolę. Nors nuo rasotos žolės esam perslape, tačiau prakaitas bėga čiurkšlėmis. Mums darosi karšta, o dar kelio galo nematyti – priešakyje pats pavojingiausias ruožas.

Eidamas tame tankumyne aš atsilioku nuo jų, nes buvau paskutinis. Pradėjęs siurenti vėjelis nustelbia mūsų šlamėtimą ir nebesigirdi nuejusių žingsnių. Skubiai imu irtis pirmyn, nes šaukti negalima. Paėjęs kelias minutes, randu juos sustojusius ir laukiančius. Baigiam pereiti tą plotą, kuriame jautėmės kaip miške. Išeinam vėl į atvirus laukus. Vos spėjam išsidėstę sugulti, staiga, au, au, pradėjo loti mažas šuniukas. Baigta, šmėkstelėjo mintis. Mus atsiveja su šunimis, padėtis keičiasi, kas daryti?

Skubiai ant šautuvų užsimanau durtuvus ir sugulę sutariam, kad kai šuo atbėgs, stengtis nudurti, bet nešauti. Įtemptais nervais nekantriai laukiam, gulėdami prisispaudę prie žemės. Praslenka keletas minučių, bet nieks nesirodo. Tik staiga tas pats garšas ir pro mūsų galvas praskvilpia... pelėda ar apuokas, kuris puolė kiškį, o tas šaukė. Kai įtempti nervai, tai viskas kitaip atrodo ir girdisi.

Per apkasus

Atsidūstam su palengvėjimu, be reikalo nusigandom. Slenkam pamažu toliau vis gulomis. Taip nuslenkam apie porą kilometrų, kol prieš akis atsiveria ilga apkasų juosta. Prieinam patį pavojingiausią ruožą ir sukaupiam visą dėmesį. Pakėlę galvas apsižvalgom: prie apkasų nieko nematyti. Tyliai, suspaudę ginklus, vienas po kito sulipam į apkasus. Nors ir kaip atsargiai lipi, bet nesusigulėjusi žemė ir grumstai pradeda riedėti žemyn. Valandėlei sustingstam vietose. Niekur jokio garso. Apkasai gilūs, todėl ne nesusilenkę skubam pirmyn. Paėję keletą šimtų metrų apkasais, išlipam iš jų. Visą laiką eję į vakarus, dabar keičiam kryptį šiek tiek į pietus. Man atrodo, kad negerai, nes galim pakliūti sargybom į nagus. Aš šiame ruože niekad nesu buvęs, o Audrius sakosi žinąs.

Atsiveja raiti patruliai

Šioje vietoje gan karštai patydom susiginėjimą, nes pradedam prarasti orientaciją, ir kiekvienam atrodo, kad einam klaidinga kryptimi. Po apsikeitimo nuomonėmis pasukom ta kryptimi, kuri man atrodė tiksliausia, bet Boliuokas nebenorėjo eiti kartų. Tačiau kai mudu patraukėm ta kryptimi, ir jis neatsiliko.

Už apkasų prasidėjo rugių laukas, kurį peršliaužė atsiduriam prieš smėlėtą kalvą. Vos spėjam ropom nušliaužti iki pusės tos kalvos, iš antros pusės pasigirsta arklų prunkstimas ir kanopų bildesys. Mums nebėra laiko svarstyti ką daryti, staiga pasikeliam

ir jau bėgte pasileidžiam atgal į rugius. Įbėgę kokį metrą į rugius, krintam ant žemės. Nebėra laiko giliau į rugius bristi, nes arklų kanopų dunėjimas artėja, ir staiga pasirodo patys raiteliai. Jų yra penki su automatais rankose. Rusai sustoja prieš mus per 10-15 metrų ir pasistoje balnuose žvalgosi.

Šiurpios minutės

Praslenka keletas minučių, kurios pavirsta amžinybe. Pastebės ar nepastebės, o gal kartais jos per tą rugių kampą, kur mes gulime? Iš karto šaus ar bandys gyvus paimti? Nugara ražo šiurpulius, o širdžių tvakšėjimą, rodos, ir jie išgirs. Ginklus laikome suspaudę rankose, kad net braška. O gal nelaukti ir paleisti šūvių salvę? Betgi šaudyti neprotinga, jie ginkluoti automatais, o mes tik karabinais. Mums išlikti gyviems šansų visai maža, nes, įvykus susišaudymui, atbėgs patruliai ir viskas bus baigta.

Praslinko tos kelios kaip amžinybė minutės, bet patruliai vis dar nesisjudina iš vietos. Dabūrį sprėndžiasi klausimas – mirti ar gyventi? Gyventi buvo lemta: rusai pasuka arklus ir pro mūsų nosis paruge nujoja. Jeigu tik būtų per žingsnį užkliudę rugių lauką, tiesiai ant mūsų būtų užjoję. Džiaugsmu suvirpa širdis – nelemta dar žūti! Skubiai keliamės ir bėgam į kalną, o jis toks ilgas ir be jokios priedangos. Pačioje viršūnėje šliaužte peršliaužiam siaurai išmintą takelį. Audrius atsiskukęs sušnabžda:

— Siena!...

Tikrai čia sargybų išmintas takelis, bet vis dar abejojam ir visu atsargumu leidžiamės tolyn. Lieka už nugaros tas daug nervų kainavęs kalnas, mėnulis dingsta, pradeda lyti ir pasidaro žymiai tamsiau. Atslenkam iki didelio bulvių lauko, svarstydami, ar tikrai jau esame antroje pusėje. Tik staiga vėl užgirstame šone arklų žvangimą, vėl krintame ant žemės tarp bulvienojų ir laukiam. Šį kartą sargybos prajoja gerokai toli. Mes skubiai atsistojam ir leidžiamės bėgti. Bėgam iki didelio asfaltuoto plento, kurį jau anksčiau buvome matę anglų

(Bus daugiau)

A+ MARIJAI SVILIENEI mirus,

jos dukras – BIRUTĘ ir LEONILDĄ, sūnus – JUOŽĄ ir VYTĄ su šeimomis bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame –

Julė ir Leonardas Jakaičiai

A+ MARYTEI AULINSKIENEI iškeliavus amžinybėn,

jos vyrui ANTANUI, dukroms – REGINAI, VIRGINIJAI su šeima ir kitiems artimiesiems reiškiamo nuoširdžią užjuojautą –

Antanas ir Zosė Vinckai
Pranas Čečys

A+ MARIJAI AULINSKIENEI mirus,

jos vyrą ANTANĄ, dukras – REGINĄ ir VIRGINIJĄ su šeima nuoširdžiai užjaučiame –

Ann ir Vladas Ališauskai

Mylimai žmonai A+ MARYTEI AULINSKIENEI iškeliavus amžinybėn,

jos vyrui ANTANUI, "Tėviškės žiburių" talkininkui, dukroms bei visiems artimiesiems reiškiamo gilią užjuojautą ir kartu liūdime –

Kun. Pr. Gaida
V. G. Balčiūnai
G. R. Gaižučiai

L. G. Kurpiai
Vyt. Kastytis
F. V. Urbonai

A+ MARYTEI AULINSKIENEI,

brangiai Anapilio moterų
būrelio narei, mirus,

jos vyrą ANTANĄ, dukteris – REGINĄ IR VIRGINIJĄ bei visą šeimą giliai užjaučiame ir kartu liūdime –

Anapilio moterų būrelis

A+ mylimai žmonai MARYTEI mirus,

mielą ANTANĄ AULINSKĄ, dukteris – REGINĄ ir VIRGINIJĄ su šeima bei artimuosius nuoširdžiai užjaučiame ir kartu liūdime –

E. P. Ališauskai

K. M. Andriuskevičiai

S. J. Andruliai

A. P. Augaičiai

R. P. Bražukai

S. V. Aušrotai

V. J. Jasinevičiai

T. L. Bražukai

O. V. Narušiai

N. J. Kaleinikai

I. V. Pečiuliai

Č. A. Pažerūnai

B. L. Raginskai

D. J. Petroniai

A. V. Ramanauskai

K. J. Rugiai

M. Norkienė

Canadian Art Memorials Ltd.

176 Lakeshore Road West, Port Credit, Ont. L5H 1G4

LOUIS TEMPORALE - oficialus skulptorius -
Bank of Canada, Bank of Montreal,
Bank of Nova Scotia ir Archives Bldg.
King George VI Niagara Falls

Atlieka įvairius kapų paminklų akmens ir skulptūros darbus – greitai ir meniškai. Užsakymus atliekame pagal projektus ir taip pat turime didelį pasirinkimą pagamintų paminklų lietuvių kapinėms. Užsakykite jau dabar, kad mes galėtume neskubėdami atlikti visą meniską darbą pagal pageidavimus.

Darbovietės telefonas 278-2757
Namų telefonas 278-4529
Atstovas – St. Prapas.
Tel. 233-4486

Floridos St. Petersburgo Lietuvių klubo choras repeticijos metu. Vadovauja muz. P. ARMONAS V. Bacevičius

Berlyno mirties siena (II)

VYTAUTAS A. DAMBRAVA

Ankstyvą 1961 m. liepos 31 d. rytą senas stalinistas ir komunistinio Rytų Vokietijos režimo galva — Walter Ulbricht, drauge su režimo ministerių tarybos pirmininku Stoph, dukart skrido į Maskvą gauti leidimo planuojamai karinei akcijai — Berlyno sienos statymui. Sąlyginis sutikimas buvo tuojau duotas, tačiau Maskva, norėdama apsidrausti, kėlė eilę klausimų ir bandė jautrius dalykus gerai išsiaiškinti. Jieskota saugiausio, mažiausiai provokuojančio būdo gėdingajam projektui įvykdyti. Rugpjūčio 3 d. prisistatė ir Varšuvos sąjungos valstybių komunistinių vyriausybų atstovai. Rugpjūčio 4 d. Ulbrichtas grįžo į R. Berlyną skubiams pasitarimams ir sekančią dieną jau vėl buvo Maskvoje, kur įsiaiškino Kremliui ir Varšuvos sąjungos valstybių galutinį slaptojo plano patvirtinimą. Kremlius geriau už visus suprato, kad nesulaikomas bėgimas iš R. Vokietijos neigiamai veiks sovietų pavergtų kraštų kontroles ir priešpaudos politiką, niekais paversdamas nuo seno Kremliaus kartojamą retoriką apie komunistinį darbininkų ropį.

V. Berlyno burmistras Eberhard Diepgen, krikščionis demokratas, ne kartą reikė savos ištikinimą, kad „Jungtinės Amerikos Valstybės anuo kritišku momentu turėjo daug griežčiau pasielgti“. 1960 m. JAV ir sąjungininkų užimtoji strateginė pozicija ir laikysena leido Sovietų Sąjungai manyti, jog ji gali statyti Berlyne sieną, nerizikuodama sukelti karą. Diepgen manymu, ir Amerikos prezidentas John F. Kennedy sudarė sovietams bei rytų vokiečiams „įspūdį, kad siena gali būti pastatyta, nesukeliant pasaulinės krizės“.

Projekto vykdymas buvo patikėtas Erickui Honeckeriui. Projektas, kaip sovietams įprasta, buvo pavadintas „taikos misija“.

Atėjo kritiškas sekmadienis, — 1961 m. rugpjūčio tryliktoji.

Pirmą valandą nakties R. Vokietijos žinių agentūros ADN teletipas pradėjo veikti, normaliai perduodamas nuobodžia ir dėmesio neverta komunistinės informacijos trafaretą. Tačiau šį kartą teletipas perdavė tekstą, iš kurio buvo galima spėti, kad kažkas neįprasto yra planuojama ar jau vyksta.

Štai ką ADN teletipas „tak-sejo“ tą naktį:

„Dabartinė susisiekimą liečianti situacija V. Berlyno pakraščiuose yra V. Vokietijos valdančių sluoksnių ir Atlanto sąjungos valstybių žvalgybos agentūrų naudojama, siekiant pakenkti Demokratinės Vokietijos ekonomijai. Apgaule, kyšiais ir šantažu V. Vokietijos vyriausybės institucijos ir karinis interesas kurstančiai vilioja nepastovų Demokratinės Vokietijos respublikos elementą vykti į V. Vokietiją.“

Šie suvedžioti žmonės yra priversti tarnauti V. Vokietijos kariuomenėje; telkiami įvairių kraštų žvalgybos agentūrų ir siunčiami atgal į Demokratinę Vokietijos respubliką šnipais bei sabotажininkais... Turint prieš akis reakcinių V. Vokietijos ir Atlanto sąjungos narių agresyvas užmačias, Varšuvos sąjungos valstybės turi imtis

reikalingų žygių jų pačių, o ypač Demokratinės Vokietijos respublikos saugumui užtikrinti“.

Kokių žygių? Vos spėjus ADN žinių agentūros pranešimą perduoti, viskas greitai paaiškėjo: R. Vokietijos valdžios kariai ir milicija jau vilko spygliuotos vielos ritinius vidury Berlyno miesto. Dar tebegaubiant tamsai, vos įžiūrimas judančios dirbančiųjų figūros iškrovinėjo cementinius mietus, plytas ir kastuvus. R. Berlyne kilo spygliuotų vielų užtvara, valdžios karių ir milicininkų rankomis tiesiama per vieno žymiausių Europos miestų gatves, jį suskaldydama.

2 v.r. V. Berlyno policija jau turėjo pirmus pranešimus apie rytinės dalies blokavimą. Garsieji Brandenburgo vartai, didžioji Vokietijos triumfo arka, buvo uždaryti.

Žinia apie R. Berlyno atkirtimą sklido, kaip miške gaisras. Miestą užvaldė nerimas ir desperacija. Netrūko tragiškų momentų, kai vyrai, moterys, o kartais net ir vaikai, verkdami ir aimanuodami, veržėsi, lipdami kruvinomis rankomis per spygliuotų vielų užtvaram. Vieniems pavyko, kitus brutaliai nuvarė atgal komunistinės valdžios kariai ir milicija.

Išaušus, kelnariai, valytojai ir kiti darbininkai, kurie sekmadieniais eidavo į V. Berlyną darbams ir papildomam uždarbui, buvo sulaukyti. Jiems įsakta prisistatyti komunistų darbo įstaigose; ten sužinosia, koks darbas jų laukia... R. Berlyne.

Jei pradžioje Berlyno siena buvo paprasta spygliuotų vielų užtvara, tai netrukus ji virto cementine ir betonine pabaisa ir tikru priešpaudos simboliu. Pasiėnyje stovėję pastatai buvo nugriauti, o tuščiam plote pastatyti sargybos bokštai su prožektoriais, šunimis ir išradingais ginklais, kurie automatiškai spjaudė kulkas į žmones, siekiančius laisvės.

Pastatymas sienos buvo nelegalus; juo buvo pažeista gyventojų teisė laisvai keliauti iš vienos dalies į kitą. Toji teisė buvo suteikta okupacijų jėgų susitarimu, kurį priėmė rusai, o dabar, kaip praeityje tiek daug kartų, ir šį susitarimą be gėdieska išlaužė.

Spygliuotų vielų, o vėliau cemento ir betono siena grasinančiai veikė V. Berlyno gyventojus. Buvo jaučiama nepaprasta politinė ir psichologinė įtampa, tik ką iškylus gėdos ir priešpaudos sienai. Tą patį 1961 m. rugpjūčio mėnesį įpykusis berlyniečių minios ne kartą nušvilpė Vakarų sąjungininkus, ypačiai amerikiečius, nenugriovusius šios užtvaros, sovietams gėdingai sulaužius pasirašytąjį susitarimą. R. Vokietijos valdžia buvo atsargi ir statė sieną rusų dalyje, taigi „savo“, pusėje, gal porą metrų nuo pasienio. Plūdo protestai, veržėsi kartėlis, ir daug vokiečių protesto ženklan paliko V. Berlyną, persikeldami į V. Vokietijos provincijas. Tik tada, kai amerikiečiai sausumos keliu pasiuntė pusantrą tūkstančio savo karių į V. Berlyną ir vos savaitei praėjus nuo iškilusios gėdos sienos JAV viceprezidentas Lyndon Johnson aplankė miestą, — berlyniečių pyktis prieš Vakarų sąjungininkus atsilūgo.

Ne visi sargybiniai noriai gaudė per sieną bėgančius. Ne vienas, pamatęs savo tautiečius, lipančius per sieną, atsukdavo jiems nugarą, leisdamas pabėgti. Jie irgi neišvengdavo bausmių. V. Berlyne viešpatavo jausmas, kad šie sargybiniai yra komunistinio režimo aukos, kaip ir visi kiti.

Visa pakeitė pirmasis šūvis. Aštuoniolikos metų amžiaus rytų berlynietis Peter Fechter, bandydamas perlipti sieną netoli svarbiausio kontrolės punkto „Charlie“, buvo sargybinio nušautas iš gretimai esančio namo antrojo aukšto (tuo metu sargybos bokštai dar nebuvo įtaisyti). Nuo to laiko mirties šūviai nuolat lydėjo bėgančius per sieną.

Berlyno siena baigė iliuzijas, kad Sovietų Sąjunga parodys civilizuoto atsakingumo jausmą ir sutiks bendradarbiauti su Vakarų sąjungininkais, sujungti Berlyną ir suvienyti Vokietiją. Spygliuotos vielos užkirta paskutinį legalų išsigelbėjimo kelią per geležinę uždangą, galutinai baigdamas Rytų ir Vakarų Europos suskaldymą.

Šiais metais su akiplėšškumu, kuris yra būdingas visoms komunistinėms diktatūroms, sovietų kontroliuojama Rytų Vokietijos valdžia išleido pašto ženklą, minėdamą „25 metus turinčią antifašistinę sieną“. Pašto ženklas vaizduoja milicininkus, stovinčius priešais Brandenburgo garbės vartus, uždarytus 1961 m. rugpjūčio 13 d., kurie nuo Friedricho Didžiojo laikų reikią vokiečių vienybę. Kadangi tie vartai yra prie pat sienos, jų lankymas yra uždraustas iš Rytų ir Vakarų Berlyno.

Vakarų sąjungininkai, kalbėdami apie Berlyną, pabrėžia savo pasibjaurėjimą komunistų „siena“ Berlyne ir neatsako savo teisių rytinėje Berlyno miesto dalyje, kuri, bendru susitarimu, buvo patikėta sovietams.

„Laisvė kyla iš žmogaus dvasios, tačiau sienos kartais kliudžia“ — toks yra vienas iš tūkstančių įrašų ant Berlyno gėdos sienos vakarų pusėje.

Ir šiais metais gėdingos sukaiktės proga berlyniečiai rėkė ir šaukė, vėl reikalaudami griauti sieną — nelaisvės ženklą vokiečių tautai. Berlyno siena išryškina, kaip niekas kitas, skirtumą tarp Rytų ir Vakarų, tarp vergijos ir laisvės. Didžiulis bjaurus randas Berlyno širdyje — „siena“ primeina Vakarų demokratijoms, jog laisvės atstatymo darbas Rytų Europoje toli gražu nėra baigtas. Šiandien kiekvienas, bandęs perkopti sieną ir patekti laisvėn, gerai žino, jog žygio pasisekimo premija yra laisvė, o nepasisekimo bausmė — mirtis.

Minint dvidešimt penkerių metų Berlyno sienos pastatymo sukaktį, V. Berlyno burmistras Eberhard Diepgen sakė jaučiąs „pasipiktinimą ir bejėgiškumą“. Federacinės Vokietijos prezidentas Weizsäcker neseniai pastebėjo: „Kol Brandenburgo vartai yra uždaryti, Vokietijos klausimas yra atviras“.

Tuo tarpu mirties siena tebeegzistuoja. Tai komunistų paminklas jų barbariškam nežmoniškumui jamžinti.

Lietuviška baldų dirbtuvė Toronte

Daromi nauji minkšti baldai ir apraukiami seni PIGIA KAINA. P. Lubys. Tel. 498-5823 arba 755-3174.

Telepatija, vaiduokliai ir humoras

Atsilepiant į lenkų žurnalisto Darskio pastabas

AURELIJA BALASAITIENĖ

Lietuvių-lenkų dialogas, jei toks iš viso buvo, pagaliau susilaukė iš lenkų tiesioginio atgarsio — ilgo monologo pavadinimu „Tėviškės žiburiai“ 1986 m. 48 nr. J. Darskio straipsnio vertimas iš Paryžiuje lenkų leidžiamo žurnalo „Kontakt“ yra reikalingas įtemto dėmesio, kad būtų galima suprasti autorius mintis, persunktas nesąmoningu humoru, kandžiais išsireiškimais, įterpiančiais „telepatiją“, „vaiduoklius“ ir t.t. Iš dalies džiugu, kad pagaliau pasirodo reakcija ir J. Darskio dėka lenkų išeivijos spaudoje supažindina savo skaitytojus su mūsų nuotakomis, nors ir pagrazindama groteskiškais komentais.

Straipsnio pradžioje autorius rašo, kad „lietuvių emigrantų politiniai sumanymai (?) lenkui yra tiesiog nesuprantami“. Nežinau, ką J. Darskio galvoje, kalbėdamas apie „nesuprantamus sumanymus“, bet jo cituojami lietuvių žurnalistų straipsniai paprastai ir aiškiai gvildeno mūsų teises ryšium su svajonėmis apie kada nors nušviesiantį laisvės rytą Lietuvos su jos amžinąja sostine Vilniumi. A. Gurecko ir J. Vitėno straipsniuose autorius įžvelgia „Lenkijos teisės į nepriklausomybę paneigimą“, to keisto tvirtinimo nepagrįsdamas citatomis, bet kaltindamas lietuvių žurnalistus už „telepatijos“ naudojimą ir kovą su „vaiduokliais“, bijodamas pripažinti jų logiškumą ir realų istorinių faktų supratimą.

Jei rašyta, kad pasikeitus politinei padėčiai mažesnis ir pavergtų tautų likimas priklausys nuo „didžiųjų“, tai reikią priimti kaip neginėjamą tiesą, nes tai patvirtina ir nelemtoji Jaltos sutartis. Tai tik logiškai padaryta išvada, o ne kokios nors teisės paneigimas. I laisvę tų teisė visos tautos, bet istorinė realybė rodo kitaip.

J. Darskio tvirtinimas, kad valstybės teritoriją apsprendžia tautos valia, yra klaidingas. Ar lenkų tautos valia padarė Lenkiją sovietinio satelito su jai priskirtomis ar iš jos atimtomis žemėmis? Ir kokių vaidmenį suvaidino tautos, kai jas padalinio pusiau, kaip tai įvyko su Vokietija ir Korėja? Ar lietuvių tautos valia Lietuva buvo įjungta Sovietų Sąjungon ir kartu su kitais dviem Pabaltijo kraštais išbraukta iš žemėlapių?

Ginčai dėl Jaltos sutarties pripažinimo ar nepripažinimo yra tik tuščiažodžiavimas. Pirmą kartą kad ir nesenu laikią istoriją, pavyzdžiui, imant Molotovo-Ribbentropio sutartį ir nepriklausomos Lietuvos nepuolimo sutartį su Sovietų Sąjunga. O kaip lenkų elitas pateisina ir paaiškina begėdišką Suvalkų sutarties sulaužymą, leidžiant Želigovskiui okupuoti Lietuvos sostinę dar tada, kai mes neturėjome gerai organizuotos kariuomenės? Ar negalima čia būtų pritaikyti asilo ir liūto pasakėčios, kai bailusis asilas, radęs mirtinai sužeistą liūtą drąsiai driso jam įspirti? Pagal J. Darskio samprotavimus, gal tai buvo lenkų tautos valia. Tuo atveju mūsų draugystės gresia didelis pavojus. Bet jei nebuvo tautos valia, tai dabartinis laisvojo pasaulio lenkų vadovybės elitas turėtų viešai pripažinti, kad tada lenkų buvo pasielgta neteisėtai ir nekilnial, tuo pripažįstant lietuviams teisę į jų

kunigaikščio įsteigtą sostinę. Tokia būtų prasmingo ir draugiško dialogo tema.

J. Darskis yra prastos nuomonės apie lietuvių žurnalistus. Net jo komplimentas J. Prunskiui, kaip „sveiko proto“ žurnalistui, kitus palieka miglotoje nežinioje. Skamba kaip psichiatro diagnozė...

J. Prunskiui primetami „vaiduokliai“, kalbant apie būsimą ar tariamą iš gudų pusės pavojų, paneigia gudų egzistavimą. Tiesa, laisvajame pasaulyje nesigirdi didelio gudų judėjimo, bet tai dar nereikia, kad jų nėra.

„Vaiduoklius“ pagaliau primeta autorius ir man, nes aš tvirtinanti, kad lenkų apetitai Vilniaus atžvilgiu nesumažėja ir nepasikeičia. Bet argi to pats autorius nepripažįsta, sakydamas, kad „naujas lenkų elito uždavinys būtų įtikinti savo visuomenę, kad... nereikalaujame Vilniaus“? Jis šaiposi iš mano sugebėjimo „demaskuoti“, nes aš savo argumentus remianti neegzistuojančiais šaltiniais. Jei mano straipsniai buvo sąžiningai skaitomi (lietuviški!), tai reikią pastebėti, kad aš juose nurodau šaltinius, kaip pvz. lenkų pogrindžio spaudą ir ištraukas iš lenkų laikraščių, kurias man prieinamas padarė „Tėviškės žiburiai“, kartais tuos straipsnius dėdami į pirmuosius puslapius.

Autorius mane kaltina už kažkokį pasinaudojimą „aukščiausias pozicijas užimančių lenkų mostais“. Kokių lenkų ir kokias mostais? Esu net kaltinama, kad skatinu tris milijonus lietuvių kovoti prieš 40 milijonų lenkų! J. Darskis taip pat paneigia ištistus šimtmečius vykusią Lietuvos polonizaciją, prasidėjusią su nelemta Liublino unija ir tebesitęsiančią iki pat Lietuvos nepriklausomybės atgavimo. Tai tik rodo jo menką supratimą savo tautiečių patriotinės politikos agresijos.

Jo spėjiojimas, kad aš gal esanti „gudri lenkė, kuri po patriotės skraiste nori slepsiti lietuvių tarpe nepasitikejamą ir abejojimą savo įėjomis“, skamba kaip komplimentas. Juk tai beveik tvirtinimas, kad aš pasitarnauju lenkų interesams. Kas per logika! Lygiai tuo pačiu principu galiu spėti, kad Josef Darski (Juozas Darskis?) yra sulenkėjęs lietuvis, kurio sąžinės graužimas jį verčia agresyviai kovoti už pasiriktos tautos interesus, ginant lenkų pozicijas ne logiškai argumentais, bet spėjiojimais ir puolimais, nukreiptais ne į principus, bet į asmenis.

Galima būtų dar toliau gilintis į J. Darskio mintis, bet tai tik beprasmiškas priešpastatymas logikos prieš kazuistinės išvedžiojimos. Tolimesnis „dialogas“ priklausys nuo antrosios pusės stiliaus ir mandagumo. „Tėviškės žiburiai“, leisdami lietuviams atvirai pasisakyti jiems rūpimais klausimais, vargiai gali būti laikomi „humoristiniu laikraščiu“. Tuo pačiu ir jame rašantys žurnalistai tampa dėmesio nevertais juokdariais. Kur dingio legendinis lenkų mandagumas? Vadovaujantis J. Darskio logikos principais, galima būtų taip pat „Kontaktą“ pavadinti humoro žurnalu, jei jo bendradarbiai kaimyninės tautos tragizme ir kovoje už savo gyvybinius interesus įžiūrėtų humorą. Kad nebūčiau ir vėl apkaltinga „vaiduokliais“, iš anksto pareiškiu, kad to žurnalo nesu mačiusi ir tik naudojuosi „Tėviškės žiburiuose“ rasta informacija.

Latvių atstovas dr. GUNARS SUBINS kalba Antibolševikinio tautų bloko konferencijoje Toronte 1986 m. lapkričio 20-22 dienomis Ntr. S. Varankos

Karo nusikaltėlių pajieškos Britanijoje

STASYS KASPARAS

Grįždamas Kanadon iš Vienos inž. J. V. Danys, PLB visuomeninių reikalų komisijos vicepirmininkas, lankėsi Londone. 1986 m. lapkričio 16 d. jis dalyvavo pamaldose Šv. Kazimiero šventovėje ir susipažino su vietos parapijiečiais. Kitomis dienomis lankėsi Lietuvių namus, „Nidos“ spaustuve, Lietuvių sodybą, „Lithuanian Library“, kurioje sutelkta daug knygų apie Lietuvą anglų ir lietuvių kalbomis. Ja naudojasi aukštųjų mokyklų studentai, ypač Londono universiteto slavistikos skyriaus. Biblioteką globoja inž. R. Baublys.

Svečias J. V. Danys papasakojo apie renginius Vienoje, kur vyksta Europos saugumo ir bendradarbiavimo konferencija, ir apie vadinamą karą nusikaltėlių pajieškas Kanadoje. Dalyvavo Britanijos baltiečių tarybos posėdyje, kur kalbėjo apie Kanados baltiečių ir kitų tautybių veiklą.

Baltiečių sąrašas

„Sunday Express“ 1986 m. lapkričio 16 d. pirmame puslapyje išspausdino straipsnį, parengtą dviejų autorių — Chuck Ashman iš Los Angeles ir Andrew Anderson iš Londono. Straipsnyje rašoma apie Britanijos vyriausybės įteiktą karą nusikaltėlių 17 baltiečių sąrašą, kurį turi peržiūrėti parlamentinė visų trijų partijų atstovų komisija. Tai esą daroma reikalaujant rabinui Hier iš Wiesenthalio centro: jeigu nieko nebus daroma, „mes viską ir visiems paskelbsime“. Darbiečių partijos parlamento narys Greville Ianner, Q.C., buvęs karo nusikaltimų tyrimo komisijos narys, Britų bendruomenės žydų tarybos pirmininkas, norįs, kad viskas būtų ištirta ir kaltininkai perduoti teismui.

Minėtame straipsnyje taip pat rašoma, kad tame 17-kos baltiečių sąrašė esąs ir vadas karinio lietuvių bataliono, dalyvavusio žmonių žudynėse. Jis gyvenęs Edinburge, kiti keturi bataliono nariai — Londone ir Nottinghame.

Sąrašė, kurį gavo ir „Sunday Express“, minimas latvių SS batalionas, ir vienas policijos viršininkas.

Laiškė, įteiktame Britanijos min. pirmininkei M. Thatcher, rabinas Hier esą rašo:

„Ateities kartos turi žinoti, kad tautžudiniai nusikaltimai negali išnykti laiko tėkmėje“. Laiškė primenama, kad iš 225.000 Lietuvos žydų išliko tik 2000-3000, o iš 95.000 latvių žydų — tik keli šimtai. Britų vyriausybė iki šiol buvusi abejinga karo nusikaltėlių pajieškom, tikėdamasi, kad šis klausimas palengva bus užmirštas.

Kitas rabinas — Abraham Cooper iš Los Angeles Wiesenthalio centro tvirtina, esą Britanija nuo Nuernbergo teismo nesirūpino nacių karo nusikaltėlių jieskojimu. Net Claus Barbie, buvęs Prancūzijos Lijono gestapo viršininkas, dabar laukiantis teismo Prancūzijoje, pasiekė laisvės kraštus pokaryje per Britaniją.

Pasak „Sunday Express“, nacių karo nusikaltėlių medžioklė pagyvės, nes Wiesenthalio centras gavo daugybę naujų pavardžių iš tarptautinių emigracijos institucijų.

Straipsnio pabaigoje rašoma apie rabino Ephraim Oshry pareiškimą, esą Lietuvoje matė baisius žiaurumus. Pvz. vienu atveju buvo nukirsta rabinas galva jo šeimos aki-vaizdoje, o po to nužudyti jo sūnus ir žmona. Žydai Lietuvoje buvę varomi iš namų su neapsakomu žiaurumu vokiečių karių, talkinamų lietuvių partizanų. Gatvės buvusios pilnos žydų lavonų.

„Sunday Express“ 1986 m. lapkričio 28 d. išspausdino trumpesnį straipsnį, parašytą Andrew Andersono. Jame suminėti parlamentinės komisijos nario Greville Ianner, Q.C., pareiškimai, kaip bus atliekami tyrimai bei apklausinėjimai ir kada bus skelbiamos pavardės.

Iš to straipsnio matyti, kad Wiesenthalio centras su sovietų KGB pagalba priverčia veikti ir kai kurių kraštų vyriausybės.

Dr. Gina J. Ginčauskaitė optometristė

1551 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A5 (prie Lietuvių namų)
Prima pacientus pagal susitarimą
tel. 532-7115
Susitarus prima pacientus ir vakarais

REMKIME KANADOS LIETUVIŲ FONDA!

Iki šiol šis fondas išleido per 350,000 dolerių lietuviškai kultūrai, menui, švietimui paremti. Pagrindinis fondo kapitalas yra neličiamas, tiktai palūkanos skiriamos lietuviškai veiklai įvairiose srityse.

Sudarydami testamentus, bent dalį turto palikime Kanados lietuvių fondui (Lithuanian-Canadian Foundation).

Tapkime šio fondo nariais ir aukokime jam! Visos aukos atleidžiamos nuo valstybinių pajamų mokesčių.

Testamentines ir kitas aukas siųsti:

Lithuanian-Canadian Foundation, 1573 Bloor St. W., Toronto, Ont. M6P 1A6.

Šio fondo šūkis: **“Kapitalas Lietuvai, palūkanos — lietuvių išeivijai!”**

Lietuvių kredito unijos „Kasa“ Floridos St. Petersburgė tarnautojai. Iš kairės: L. Jurgailaitė, A. Česnaite, R. Lukaitė, E. Freimanienė, J. Mielėlis — vedėjas Nuotr. V. Bacevičiaus

PAVERGTOJE TĖVYNĖJE

LIETUVOS MIŠKAI

Lietuvos žemės ūkio akademijos miškotvarkos katedros vedėjas prof. Vaidotas Antanaitis savo rašiniu "Dėmės ant žaliojo gamtos rūbo", paskelbtu "Tiesos" 1986 m. lapkričio 24 d. laidoje, paliečia dabartines miškų problemas Vidurio ir Vakarų Europoje. Jau "Time" žurnalas ten yra pastebėjęs apie 1980 m. prasidėjusį miškų džiūvimą, kuris 1983 m. V. Vokietijoje apėmė 34,4% miškų, o 1985 m. — 51,9%. Spėjama, kad pastovus atmosferos oro, dirvožemio bei gruntinio vandens teršimas mažina medžių atsparumą sausroms, šalčiams, vėjovartoms, sniegolaužoms, ligoms, kenkėjams. Svarbiausias masinio miškų žuvimo kaltininkas Europoje yra pramoninis atmosferos oro teršimas, kurio neišvengė ir Lietuvos miškai. Prof. V. Antanaitis "Tiesos" skaitytojams pasakoja: "1985 m. duomenimis, Lietuvoje yra nemažai hektarų pramonės akivaizdžiai pakenktų ir žuvusių medynų. Tačiau miškų, kuriuose įvyko morfologiniai augalų pakitimai ir regiami padaugėję medžių sausulių, yra dešimtys, o gal ir šimtai tūkstančių hektarų. Gaila, iki šiol detalai respublikos miškų sanitarinės būklės apskaita neatlikta..." Ekologinė Lietuvos miškų sistema numatoma suorganizuoti 1986-90 m. Jai bus panaudota ekologinės programos grandis, kurioje bendras visų sekejų pastangas koordinuos mokslo ir gamybos susivienijimas "Ekologija".

PIRMOSIOS DĖMĖS

Prof. V. Antanaitis pranešimu, Lietuvos miškai daugiausia yra nukentėję prie Jonavos "Azoto" gamyklos. Ten jau 1974 m. žuvo 1,5 ha spygliuočių medynų, o dabar jie užima 729 ha plotą. Didžiausia atmosferos teršėja Lietuvoje yra elektros jėgainė Elektrėnuose. Pro savo dūmtraukius ji išleidžia maždaug trečdajį visų Lietuvos oro teršalų. Elektrėnų jėgainės teršalų kiekis 5-6 kartus didesnis už Jonavos "Azoto", bet miškai prie Elektrėnų mažiau nukentėję. Mat oro teršalus po didelę teritoriją plačiai išsklaido 300 metrų aukščio dūmtraukiai. Yra džiūstančių medynų, nuo Elektrėnų nutolusių 50-60 kilometrų. Pavojus miškams nepašalinamas, tik išsklaidomas didesniame plote. Bus stengiamasi Elektrėnų jėgainės 1984 m. oran išleisti sieros anhidrido kiekį iki 2000 m. sumažinti trigubai nauja gamybos technologija, efektyviais valymo įrenginiais. Tokių priemonių oro taršai sumažinti turės imtis ir kitos didelės bei mažesnės įmonės Lietuvoje.

IŠVADOS ATEIČIAI

Savo rašinį prof. V. Antanaitis baigia Lietuvos miškų atečiai skirtomis pastabomis: "Ap-saugoti miškus stengiamasi ir miškininkai. Bene svarbiausia — auginti oro teršimui atsparias medžių rūšis. Lapuočiai atsparesni už spygliuočius. Bet be spygliuočių irgi neišsiversime, tuo labiau, kad jų atsparumas taip

pat nevienodas. Lietuvoje paplitusios pušys ir eglės oro teršimui yra neatsparios. Tačiau gana atsparūs įvairūs maumedžiai. Iš lapuočių atsparumui pasižymi ąžuolai. Lietuva kadaise garsėjo ąžuolynais. Ir dabar jie galėtų ošti, bet miškininkų pastangos auginti ąžuolynus eina niekais dėl nesubalansuoto žvėrių skaičiaus miškuose. Tiesos vardan reikia pasakyti, kad nuo žvėrių kėncia ir kitų medžių želdiniai — daugiausia pušys, eglės. Vadinasi, spygliuočių Lietuvoje labiausiai mažėja dėl oro užterštumo ir žvėrių, kurių reikia mažiau. Juk kai kurių respublikos rajonų miškininkai veisti pušynus atsisako kaip beprasmiško darbo".

SAUSUOLIAI MIŠKUOSE

Miškų ūkio ir miško pramonės skyriaus viršininkas Jonas Šatkus "Valstiečių laikraščio" 1986 m. 105 nr. skundžiasi dėl užteršto oro Lietuvos miškuose gausėjančiais sausuliais. Dalis jų lieka laiku neiškirsta, nes trūksta darbo jėgos, mažėja malų paklausa. Ankstičiau medžiai būdavo pjaunami dvirankiais pjūklais, mediena ištraukiama arkliais, privažiavus prie kiekvieno medžio. Miškuose tada būdavo pakankamai darbo jėgos. Bet kokios medienos, net žabų paklausa viršydavo pasiūlą. Tada pavienius sausulius buvo galima iškirsti netgi atokiuose miško kaimeliuose. Dabar miškas kertamas mechanizuotai, pavieniams sausuliams nelieka laiko. Mediena traukiama traktoriais. Privažiuoti prie kiekvieno medžio nepažaidus pamiško ir jaunūnolyno nelengva, o traukti su arkliais nėra kam. Ankstičiau labai daug malų, kirvamalkių, žabų sunaudo-davo kaimų gyventojai. Dabar šių kuro rūšių kaimuose ir netgi pamiškių vienkiemiuose išstūmė dujos, skystas kuras, akmenys anglis.

SAULĖS ĄŽUOLYNAS

Pasitikejimo Lietuvos miškais bei jų ateitimi neprarado pernai savo miesto ir Saulės mūšio 750 metų sukaktį minėję šiauliečiai. Istorijos šaltiniai liudija, kad tas Lietuvai svarbus mūšis įvyko į šiaurę nuo Meskulių. Sukakties proga ten pasodintas būsimasis 12 hektarų Saulės ąžuolynas. Parko centras augs ąžuoliukas, išdygęs iš seniausio Lietuvos ąžuolo giles Stelmūžėje. Apie jį — ąžuoliukai iš gilių ąžuolų, kuris puošia Lietuvos miškininkų tėvų laikomo prof. Povilo Matulionio kapą netoli Šiaulių. Nuo būsimos Saulės ąžuolyno centro, it saulės spinduliai, į visas puses tęsiasi lygios ąžuoliukų gretos.

DEVYNSĖS MORKA

Tauragietis Petras Jurgaitis, 1986 m. pavasarį nusipirkęs morkų sėklų, jas pasėjo savo uošvės darže Šilalės rajono Paupio kaime. Rudenį jis išrovė devy-nias iš vieno kamieno išaugusias morkas. Devynsėse gražuolė svėrė kilogramą ir 400 gramų.

V. Kst.

Australijos lietuvių dainininkių trijulės "Svajonės" koncerto proga Hamiltone priima aukas pasaulio lietuvių jaunimo kongresui LIUDA STUNGEVIČIENĖ ir REGINA PAKALNISKIENĖ

Delhi, Ontario

APYLINKĖS LIETUVĖS MOTERYS, iš dalies talkinamos parapijos komiteto, 1986 m. spalio 26, sekmadienį, suruošė metinį parengiamą-pietus parapijos naudai. Jis buvo labai gausus dalyviais ir vispusiškai pasisekė. Parapijos išdą papildė tūkstantinė doleriu.

I. Lukošienė padarė pranešimą apie šeštadienines mokyklos veiklą. Yra per 30 mokinių ir trys mokytojos — D. Grajauskaitė ir L. Lukavičiūtė iš Hamiltono ir M. Obelienytė iš Leightfieldo. Sunku gauti mokyklai patalpas, todėl dabar prisiglaudę savos parapijos salėje. Ūkinė mokyklos problema energinai rūpinasi K. Stonkus.

B. Vytienė kalbėjo bendruomeniniams apylinkės reikalais ir, pasidžiaugusi gražiai veikiančia mokykla, pažadėjo jai visokeriopą paramą. Šalia gardžių pietų, buvome ir dvasiškai sustiprinti paskaita, kurią skaitė A. Orvidas, atvykęs iš Ošavos. Jis kalbėjo apie Kanados valdžios teikiama visakeriopą globą seneliams. Tai labai tiko baltgalvių auditorijai. Pasiūlytą daugybę klausimų. Gausiais plovimais buvo išreikšta dalyvių padėka svečui.

LK MOTERŲ DRAUGIJOS VIETOS SKYRIAUS visuotinis susirinkimas įvyko 1986 m. lapkričio 26 d. Sudarius prezidiumą ir perskaičius protokolą, B. Vytienė išperiodines spaudos paskaitė momentui labai tinkamą straipsnį J. Jankaus: "Šamoningo tikėjimo metai". Susirinkimas labai šiltai jį priėmė. Toliau buvo detaliau ap-svarstyti veiklos klausimai. Kepinių ir rankdarbių išpardavimas įvyko 1986 m. gruodžio 6 d., Marijos šventė — gruodžio 7 d. Susirinkimas baigtas malda už tėvynę.

TILLSONBURGO TOWN CENTRE įvyko kepininių ir rankdarbių išpardavimas, kuriuo lietuvių pasirodė tarp kitų tautybių ir papildė tūstėjantį savo iždą. Prie to labai aktyviai prisidėjo beveik visos apylinkės moterys. Ačiū joms. Padaryta pelno \$561. To renginio eiga rūpinosi E. Rugienienė.

KATALIKŲ MOTERŲ DRAUGIJOS GLOBĖJOS Marijos šventė įvyko 1986 m. gruodžio 7 d. tuo po Sumos parapijos salėje. Pamaldos buvo laikomos už mirusias draugijos nares ir už neseniai mirusį, buvusį draugijos dviasios vadovą a.a. kun. dr. J. Gutauską.

Po jų visi rinkosi į parapijos salę, kur laukė kat. moterų paruošti užkandžiai. Visi džiugėsi šeštad. mokyklos mokinių gražiai papuosta sale, kur jie buvo numatę suruošti ir Kalėdų eglutę. Klebonui palaiminusi, visi pasitipironi skaniai paruoštom vaisėm. Apie Mariją gražiai ir įtikinamai kalbėjo B. Orvidas iš Hamiltono. Paskaitininkui labai dėkojo ne tik kat. moterys, bet ir visi dalyviai. S. Steigvilienė skaitė porą eilėraščių nežinomam autoriaus iš Lietuvos, kurie buvo skirti Marijos garbei. M. Stankaitienė atliko keletą dainų kanklėmis. Minėjimas baigtas kanklėmis ir visiem dalyviams giedant "Mariją mylėti nūn trokšta širdis".

Po minėjimo visi skubėjo į vietos muziejų, kur kelių tautybių jaunimas, jų tarpe ir mūsų šešt. mokykla pagiedojo kalėdinio giesmių. Minėjimo pelnas — \$300 paskirtas parapijos salės šildymui.

KLK moterų draugijos Delhi sk. valdyba

A. a. **MARIJA SVILIENĖ**, 102 metų amžiaus, mirė 1986 m. gruodžio 14 d. Jos atminimui tautiečiai aukoją "Tėviškės žiburiams" ir fondams.

"Tėviškės žiburiams": \$20 — P. Janulis, D. Cvirka; \$10 — E. Raso-

Sudbury, Ontario

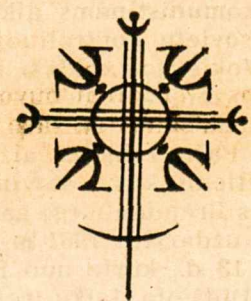
A. a. **POVILAS JUŠKA**, 87 m. amžiaus, mirė 1986 m. gruodžio 10 d. "Memorial" ligoninėje. Iš Jackson & Bernard laidotuvių namų buvo atvežtas į Christ the King šventovę. Po kun. O'Connor atnašautų Mišių ir iškilmingų pamaldų kūnas sudegintas Park Lawn krematoriume. Velionis buvo vienišas. Laidotuvėmis rūpinosi J. Šleiny ir Michael Kruk. Lietuvoje yra likusios jo 3 seserys.

AUDRA IR FERNANDAS ALBRECHTAI 1986 m. lapkričio 29 d. atšventė 25 metų vedybinę sukaktį. Pobūvį surengė B. J. Stankai, padedant suktakutvininkų šeimos nariams, giminėms ir artimiesiems, dalyvaujant Sudburio lietuviams ir svečiams. Svečių dalyvaavo iš Toronto, Londono, Ont., Sault Ste. Marie ir JAV. Buvo bendra dalyvių sunėstinė vakarienė, suktakutvininkams įteiktos vertingos dovanos, pareikšta daug sveikinimų ir linkėjimų.

Suktakutvininkų ketvirtadalįs šimtmečio praleistas akmeniuotame Sudburyje, sukurta graži lietuviška šeima, daug laiko aukota tautinei lietuvių veiklai bei organizacijoms. Fernandes per tą laiką INCO darbovietėje pasiekė aukštą ir atsakingą pareigą, kaip geras pareiingas tarnautojas buvo ir yra darbininkų vertinamas bei gerbiamas. Kaip gabus medžio skulptūros menininkas, savo darbais gerai žinomas Sudburio ir kitų vietovių lietuviams, taip pat ir kanadiečiams. Audra vadovauja lietuvių klubui "Gėlinis vilkas", veiki kitose organizacijose. J. Kručas

AUKOS TAUTOS FONDUI: \$200 — P. Petrėnas; \$100 — P. Venskus, A. Braškys; \$55 — K. Ramonas; \$35 — A. Ruksys, L. Kulnys; \$25 — dr. L. A. Rudis; \$20 — J. Paulaitis, J. Stankus; \$15 — J. Petrėnas, L. Baltutis, V. Juška, J. Pranskus, A. Staškevičius, P. Mazaitis, V. Kriaučiūnas, P. Gustas, P. Liutkus, K. Šviežikas; \$10 — J. Kručas, E. Barisnas, D. Nickus, J. Raškevičienė, J. Šleiny; \$5 — F. Albrechtas, V. Bružas, J. Staškus, V. Deveikis, A. Barkauskas, A. Valaitis, J. Valiukas, A. Zlatkus, A. Milčius, K. Jonikas, V. Stepšys, K. Poderis, J. Bataitis; \$2 — J. Cibulskis, I. Ragauskas. Aukos persiųstos Tautos fondo atstovybei. Aukojusiems lietuviškas acū.

KLK Sudburio apylinkės valdyba

"Dievas teikia mums meilę, kad mylėtume tą, kurį Jis mums duoda"

Gerry Loughheed Funeral Home

252 Regent Street South
Sudbury, Ontario P3C 4C8
Telefonas: (705) 673-9595

[vedu šildymo ir vėsinimo sistemą, atlieku visus taisymo ir skardos darbus]

(Esu "Union Gas" atstovas)

Jurgis Jurgutis
Tel. 383-9026
154 Darlington Dr.
Hamilton, Ontario L9C 2M3

Vienintelis lietuvių bankelis Kanadoje, įsikūręs nuosavuose namuose —

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"
830 Main Street East, Hamilton, Ontario L8M 1L6
Tel. 544-7125

Darbo valandos: pirmadieniais, antradieniais ir ketvirtadieniais — nuo 10 v. ryto iki 5 v.p.p., trečiadieniais — nuo 10 v. ryto iki 1 v.p.p., penktadieniais — nuo 10 v. ryto iki 7 valandos vakaro, šeštadieniais — nuo 9 v. ryto iki 12 v. ryto. Liepos-rugpjūčio mėn. šeštadieniais uždaryta.

AKTYVAI PER 24 MILIJONUS DOLERIŲ

MOKAME UŽ:
indėlius (P.C.A.) 5%
santapas 5.75%
kasdienines palūkanas už santapas 5.25%
term. indėlius 1 m. 8.50%
term. indėlius 3 m. 9.25%
reg. pensijų fondo 7.25%
90 dienų indėlius 7.50%
(minimum \$5,000)
Reg. pensijų 1 m. 8.25%

IMAME UŽ:
nekiln. turto pask. 9.75%
asmenines paskolas 12%
Nemokamas pilnas čekių patarnavimas.
Nemokama narių gyvybės drauda pagal santauų dydį iki \$2,000.
Nemokama asmeninių paskolų drauda iki \$25,000.

LIETUVIAI PASAULYJE

JA Valstybės

Klivlande jau įpusėtas klebono kun. G. Kijausko, SJ, vadovaujamos Dievo Motinos šventovės atnaujinimas. Atnaujinantis pastatas bus pavadintas Lietuvos Madonų šventove. Numatytose vietose jau išstatytos keturios Lietuvos Madonos, dabar laukiantis oficialaus atidengimo. Skulptorius Ramojus Mozoliuskas ruošia Kryžių kalno skulptūrą altoriui, kuria Rūpintojėlio, šventųjų — Kazimiero, Pranciškaus ir Juozapo statulas. Šventovės atnaujinimo planų paruošimu bei jų vykdymu rūpinasi architektas Eduardas Kersnauskas ir inž. Vacys Valys.

Mažosios Lietuvos rezistencinio sąjūdžio JAV Vidurinių

valdyba, vadovaujama pirm. Vinco Žiobrio, 68-tąsias Tilžės akto metines paminėjo 1986 m. lapkričio 16 d. Čikagos šaulių namuose. Tą aktą Mažosios Lietuvos taryba Tilžėje pasirašė 1918 m. lapkričio 30 d., oficialiai pareiškėdama mažlietuvių norą prisijungti prie laisvės atgaunanties nepriklausomos Lietuvos. Aktas pilnai nebuvo įgyvendintas, išskyrus sukilimo atliktą Klaipėdos krašto prijungimą, nors ir jį prieš II D. karą vėl pasiglemžė nacių Vokietija. Aktą pasirašiusios Mažosios Lietuvos tarybos nariai gerokai nukentėjo nuo nacių keršto. Tylos minute pagerbti Tilžės aktą signatarai, mirusieji Mažosios Lietuvos veikėjai, ypač neseniai amžinybėn iškeliausių vask. Anas Trakis ir Toronte mirusi Elzė Jankutė. Tilžės aktą perskaitė Apolinaras Bagdonas. Paskaitą "Lietuvos valstybingumo samprata ir Mažoji Lietuva" skaitė neseniai iš okupuotos Lietuvos pasitraukęs dr. Kazys Ėringis, atskleidamas sovietų Raudonosios armijos ten negailestingai vykdytą gyventojų persekiojimą, jų turto naikinimą. Prūsų žemės skirtą eilėrašį skaitė Apolinaras Bagdonas, tris dainas padainavo sol. Aldona Buntinaitė.

Antrąją ekonominę konferenciją Floridos Marco saloje 1986 m. lapkričio 8-9 d.d. surengė Vytauto Vebeliūno vadovaujama bankinė "Lito" bendrovė. Dalyvių šikart buvo susilaukta dvigubai daugiau negu pirmojoje konferencijoje. Į kalbėtojų ir paskaitininkų eiles buvo įrikiuoti: Lietuvos garbės konsulas V. Kleiza, JAV lietuvių fondo tarybos pirm. P. Kilius, PLB valdybos pirmininko pavaduotojas prof. dr. T. Remeikis, "Pasaulio lietuvių" red. Br. Nainys, prof. dr. E. Vaisnienė, Br. Aušrotas, verslo bei technikos specialistai — V. Vebeliūnas, dr. J. Ulenas, dr. J. Maldutis, dr. R. Valaitis, architektas A. Kerelis ir kt. Pagrindinis dalyvių dėmesys buvo nukrypęs į Pasaulio lietuvių kultūros centrą Lemonte. Architektūrinis jo planas yra paruošęs A. Kerelis. Projektas įspūdingas ir didelis — tokio masto projektų lietuvių Amerikoje nėra turėję, ypač taip arti Čikagos, kuri laikoma išeivijos lietuvių sostine. Iš advokato R. Domanskio pranešimo paaiškėjo, kad pagrindine kliūtimi projektui įgyvendinti yra vieno Lemonto savivaldybės nario užsispyrimas šioje vietovėje išsaugoti ramų gyvenimą, jone neįsileisti "svetimšalių", nors lietuvių yra pilna teisniai JAV piliečiai. 1987 m. balandžio mėnesį įvyks Lemonto savivaldybės narių rinkimai. Tikimasi, kad rinkimus pralaimės lietuvių projekto priešinai bei šalininkai. Tada bus gauti visi reikalingi leidimai pradėti projekto įgyvendinimą. Didžioji miestelio gyventojų dalis pritaria Pasaulio lietuvių kultūros centrui Lemonte. Ekonominės konferencijos metu savo vadovų bei tarnautojų suvažiavimą turėjo kredito unija "Kasa", skyrus turintis Niujorkę, Čikagoje, Detrote, Waterburjje ir St. Petersburg Beach, Floridoje.

Argentina

Katalikių moterų Birutės draugija savo namuose Adroguė mieste prie Buenos Aires 1986 m. lapkričio 30 d. paminėjo savo veiklos 55 metų sukaktį. Draugija buvo įsteigta 1931 m. kun. J. Janilionio globoje. Draugijos labai reikėjo su antrąja lietuvių ateivių banga Argentinon 1925-30 m. atvykusiom lietuvių gelbėti nuo išnaudojimo, siekti tarpusavio paramos. Pirmąją birutietiškių valdybą sudarė: J. Zubkevičiūtė, Z. Juškevičiūtė, S. Pakštaitienė, G. Bražėniūtė ir O. Miliauskienė. Birutietės pradėjo rengti bendras Kūčias, Motinos dienos minėjimus, pra-

džioje tiem renginiam nuomodamos sales, kurias užpildydavo gausūs dalyviai. Jos taipgi darbu ir aukomis yra prisidėjusios prie lietuviškos Ausras Vartų parapijos įsteigimo Avelandėje, Buenos Aires priemiestyje. Pasibaigus II D. karui, birutietiškių sudarytas komitetas rūpinosi V. Vokietijos stovyklose atsidūrusiais lietuviams, padėdavo įsikurti Argentinon atvykusioms šeimoms su mažais vaikais. Birutietės, rūpindamosios senaisiais lietuviams, Adroguė mieste nu-pirko sklypą su senu mediniu namu. Kai namas buvo statvarkytas, tą savo pirkinį birutietės perdavė Argentinon lietuvių organizacijų ir spaudos tarybai, kuri ten įsteigė ir dabar tebeveikiantį Senelių židinį lietuviams.

Australija

Pirmoji lietuvių kredito draugija Australijoje yra "Talka", įsteigta Melburne 1961 m. Jos įsteigimu rūpinosi a.a. Liudas Barkus su kitais iniciatoriais. "Talkos" 25 metų sukaktis paminėta 1986 m. rugsėjo 20 d. narių susirinkime Melburno lietuvių namuose. "Talkos" narių skaičius dabar yra peržengęs tūkstantį, o kapitalas — \$5 milijonus. "Talkos" veiklą gerokai sustiprino įsteigti skriaiai Adelaide ir Sidnėjūje. Adelaideiškis skyrius jau yra atsėjęs savo veiklos dešimtmėję. Sidnėjaus skyrius dabar apgailestauja vėlesnį įsteigimą, nes daug jaunų lietuvių bankiniuose reikalauose įsijungė į australiškas institucijas, kai tuo tarpu kituose "Talkos" skyriuose dabar yra daug lietuvių jaunimo atstovų. Valdžios nuostatai, pasiekus penkių milijonų dolerių kapitalą, leidžia duoti nekilnojamo turto paskolas iki \$50,000. 1986 m. "Talka" susilaukė rekordinio pelno — \$115.343. Kultūriniais lietuvių reikalams valdžios potvarkiai leidžia skirti tik 10% gauto pelno. Tad pernai \$2,000 lietuvių reikalams paskirstė Adelaidės skyrius, \$3,000 — Sidnėjaus skyrius. Geolongo lietuvių savo veiklai gavė \$400. "Talkos" Melburno skyrius paskyrė: Dainos sambūriui — \$1,000, pasaulio jaunimo kongreso ruošai — \$700 (ankstiiau "Talka" jau yra paskyrusi \$2,200), sporto klubui "Varpas" — \$500, bibliotekai — \$500, Vasario 16 gimnazijai per ALB Melburno apylinkės valdybą — \$500, skautų "Džiugo" tautui — \$500, tautinių šokių grupėms — \$400, spaudos prenumeratorams — \$534, Australijos lietuvių informacijos biurui — \$500. Abu Australijos lietuvių savaitraščiai remiami reguliariais skelbimais, apmokamais iš einamųjų išlaidų. Jau aštuonerius metus "Talkai" vadovauja ta pati valdyba: pirm. Povilas Baltutis, sekretorius Viva Alekna, nariai — Juozas Balbata, Arnis Muce-niekas ir Algirdas Šimkus.

Italija

Naujuosius mokslo metus Šv. Kazimiero lietuvių kolegija pradėjo 1986 m. spalio 18 d. iškilmingomis Mišiomis su "Veni, Creator" ir susipažinimo vakaru. Studentus pasveikino ir su bendros tvarkos nuostatais supažindino kolegijos rektorius prel. Algimantas Bartkus. Šv. Kazimiero kolegija šiais mokslo metais turi 20 studentų, kurių didžioji dalis yra nelietuviai. Į kalėdinį kolegijos vadovybės lietuvišką sveikinimą įjungti tik penki lietuviai studentai: Paulius Mališka, Robertas Rakauskas, Zigmas Skucas, kun. Petras Cėmėška ir kun. Edmundas Putrimas. Pasitarti Lietuvos krikščionybės suktakties minėjimo reikalais Romoje ir kolegijoje prieš Kalėdas lankėsi vysk. P. Baltakis, OFM, ir Jonas Kavalčiūnas. Gruodžio 24 d. kolegijoje buvo surengtos bendros Kūčios. Bernelių Mišiose prisiminti gyvieji ir mirusieji kolegijos geradarijai.

Prancūzija

PLB tarybos ir garbės teismo nariai renkami kas šešeri metai. PLB valdybos posėdyje 1986 m. rugsėjo 26 d. buvo nutarta sėkančius rinkimus korespondenciniu būdu surengti š. m. kovo 10 d. Posėdyje patvirtintos rinkimų taisyklės, sudaryta komisija, kurion įsijungė prof. Georges Matore, Eglė Klimaitė-Fourrier-Ruelle ir Rima Puniskaitė. Rinkimų reikalams bus skirtas Paryžiaus Lietuvių susirinkimas po lietuviškų pamaldų š. m. sausio 11 d. Bendrų pietų metu pranešimus apie savo veiklą padarys PLB valdyba, bus primami kandidatai į naujos tarybos ir garbės teismo rinkimus. Paryžiaus lietuvių Vasario 16 minėjimą rengs vasario 8 d., šv. Kazimiero šventė — kovo 7 d.

"AUDRA" TRAVEL CORPORATION

Naujais 1987 metais

kviečia keliauti kartu

į Lietuvą (Vilnius, Klaipėda, Kaunas, Panevėžys),

į Italiją (Roma — krikščionybės suktakties

minėjimo metu),

į Australiją, į visą platųjį pasaulį,

naudojantis mūsų lietuviško-kanadiško biuro paslaugomis.

Specializuojamės:

- Grupinėse ir individualiose kelionėse į Lietuvą bei kitas šalis
- Kelionėse į geriausias pasaulio sanatorijas, sveikatos klubus, gydyklas (įskaitant Lietuvą)
- Komerčinėse kelionėse į Sovietų Sąjungą
- Tvarkome iškviėtimų dokumentus. Nuperkame dovanas bei automobilius giminėms Lietuvoje. Tarpininkaujame tvarkant palikimus į Sovietų Sąjungą.

Visais atvejais garantuojamas sažiningas ir konfidencialus patarnavimas.

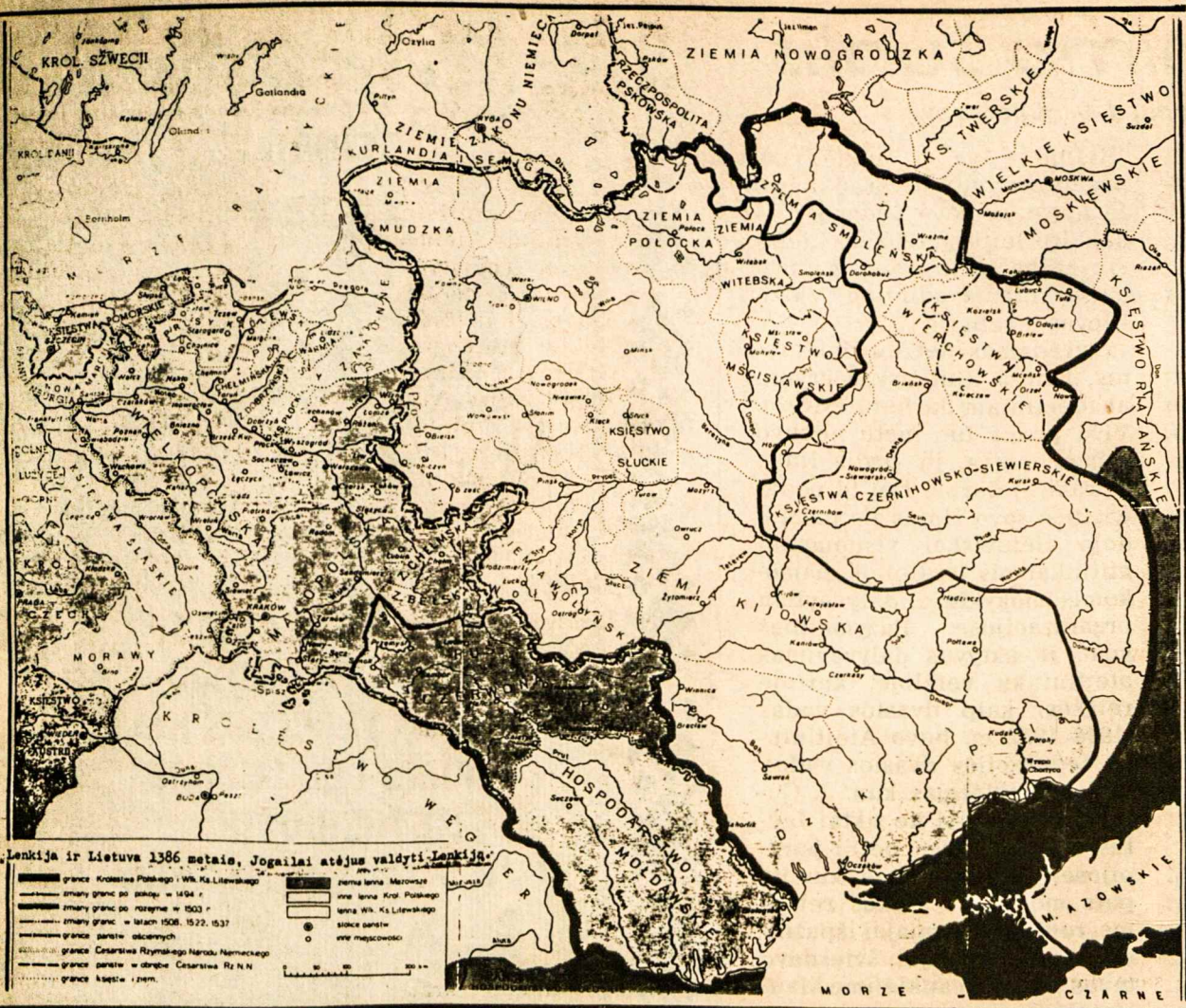
Smulkesnes informacijas teikia

AUDRONĖ arba JURATĖ adresu:
1576 Bloor St. W., Toronto, Ont., Canada, M6P 1A4
(Priešais Lietuvių namus)

Tel. (416) 532-8772 arba (416) 537-3060

Telex 06-986766 TOR

Kelionių įstaigos registracijos numeris — 2559030

Šis žemėlapis, vaizduojantis Lenkiją ir Lietuvą XV š., yra paimtas iš leidinio "Historia Polski do roku 1795", parašyto H. Samsonowicz. Lietuvos valstybė Jogailos – Kazimiero laikais (1386 m.) pažymėta balta spalva, Lenkijos – tamsiai pilka spalva. Anuo metu Lietuvos valstybės teritorija tęsėsi nuo Baltijos iki Juodosios jūros

Lenkų istorikas apie Jogailą

STEPAS VARANKA

Pirmasis lenkų istorikas

Lenkijos istoriją "Historiae Polonicae" lotynų kalba Dluogošas rašė 25 metus. Jis ją baigė sirgdamas, turėdamas 65 metus. Vėliau ji buvo išversta į lenkų kalbą. Ja, kaip šaltiniui, naudojosi ne tik lenkų, bet ir lietuvių istorikai.

J. Dluogošas, baigdamas savo istoriją, pažymėjo, jog ne viskas, kas joje parašyta, yra pagrįsta faktais. Daug aprašytų įvykių buvo girdėti iš kitų lūpų. Pats pažymėjo kad tai nesanti Evangelija ir pridėjo pastabą: "Prašau kiekvieną, kuris skaitys šią knygą, už mane sukalbėti vieną 'Tėve mūsų' ir 'Sveika Marija'". Iš paliktų Dluogošo raštų paaiškėjo, kad jis nemėgo pagonių Jogailos, jo dinastijos ir Vytauto. Jo parašytoje lenkų istorijoje, kur minimi įvykiai, liečia Lietuvą ir jos valdovus, nepasizymi tikslumu.

Istoriko biografija

Jono Dluogošo tėvas (irgi Jonas) iš dviejų žmonių susilaukė 14 sūnų ir kelių dukterų. Būsimas istorikas gimė 1415 m. Brzeznice pilyje prie Radomsko.

Tėvas buvo smulkus šlektas. Žalgirio mūšio metu paėmė ir nelaisvę du kryžiuočių karius, kurių nemėgo kunigaikštis Vytautas. Už šį žygį jis buvo pakeltas į "burgrabia" — Brzeznice pilies vyresniuoją.

Jonelis mokslą pradėjo, būdamas 6 metų amžiaus. Mokėsi Novokoršynsko parapijos mokykloje. 1428 m., turėdamas 13 metų amžių, buvo priimtas į Krokuvos universitetą. Ten išmoko lotynų kalbą. Nėra tiksliai nustatyta, kodėl po trejų metų nutraukė studijas. Būdamas 16 m. amžiaus 1431 m. buvo pakviestas į vyskupo ištaigą tarnybą. 1436 m. išventintas kunigu. Vėliau tapo vyskupo Olesnickio asmeniniu sekretorium. Vyskupas tuo laiku jau buvo žinomas kaip veiklus politikas. Jis siekė Lietuvą įjungti į Lenkijos valstybę. Buvo karštas šalininkas, nuomonės, kad valstybės reikalus tvarkytų dvasiškių grupė, kuri norėjo pašalinti Vytauto įtaką karaliai Jogailai. Po Vytauto mirties Olesnickis tapo svarbiausiu Jogailos patarėju.

Jogaila dažnai panaudodavo Dluogošą kaip tarpininką derybose su kryžiuočiais. Vyskupo iškardinolius mirus 1455 m., Dluogošas tapo jo testamentu vykdytoju. Būdamas gyvas, vyskupas pavesdavo jam įvairias svarbias pareigas. Dažnai vykdavo į Romą, Prahą, Florenciją, Vieną, Jeruzalę ir į kitus didmiesčius.

Jogailos charakteristika

Dluogošas savo istorijoje sako norįs aprašyti ateinančiom kartom karalių Vladislovą (Jogailos krikšto vardas), kad jos žinotų jo kilmę, gyvenimą, būdą, veiksmus ir išvaizdą.

Jogaila buvo Lietuvos kunigaikščio Algirdo ir Marijos — Tveres kunigaikščio dukters ortodoksų tikybos sūnus. Atrodo, kad Dluogošas sumaišė Mariją su Julijona.

Pasak Dluogošo, Jogailos senelis Gediminas turėjo daug sūnų, bet Algirdą labiausiai mylėjo. Prieš mirdamas, Algirdą padarė didžiuoju Lietuvos kunigaikščiu. Vėliau, po įvairių intrigų, Jogaila esą tapo Lietuvos valdytoju.

Po krikšto Jogaila vedė jaunutę Lenkijos karaliaitę Jadvygą, Vengrijos karaliaus Liudviko dukterį. Po Jadvygos mirties turėjo dar tris žmonas — Oną, Elzbieta ir Sofiją. Dluogošo tvirtinimu, nė vienos jų tikrai nemylėjo. Nuo vaikystės laikų — karštas medžiotojas.

Jogaila buvo vidutinio ūgio, pailgo išdžiūvusio veido, smailaus smakro. Turėjo mažą, pailgą, beveik pliką galvą. Mažos juodos akys, nuolatos judančios. Didelės ausys, žemo tono balsas. Kalbėjo greitai. Turėjo liekną ir grakščią figūrą. Labai ištvėrimingas, atsparus šalčiams ir karščiams, nebijantis nepalankaus klimato. Kuklus elgesyje ir aprangoje. Mėgo ilgai miegoti iki vidudienio. Retai lankydavo pamaldas. Karo žygiuose tingus. Visus karo žygio rūpesčius palikdavo kitiems. Maudydavosi šiltame vandenyje kas antrą dieną. Žiauriai nebausdavo net tokių, kurie buvo labai nusikalte. Buvo nepaprastai geras ir švelnus nugalėtiems. Medžioklės reikaluose buvo nenuolaidus. Pasizymėjo dosnumu.

Jogaila neleisdavo paliesiti jo drabužių, lovos, žirgo, balno ir kitų asmeninių jo daiktų. Mėgdavo daug valgyti. Kasdieniniai jo pietūs būdavo iš 30, 40 ir 50 patiekalų. Švenčių dienomis su svečiais suvalgydavo iki 100 patiekalų. Pavalgęs miegodavo kaip negyvas. Nemėgdavo išviršinių papuošalų. Nuskustus barzdos plaukus dėdavo tarp pirštų, vėliau su vandeniu juos plaudavo. Išeidamas iš savo rūmų, tris kartus apsisukdavo, mesdamas šiaudelius. Tą paprotį jis išmoko iš savo motinos. Kodėl jis tai darė, niekam nepaaiškino. Dažnai sakydavo: neapgalvotas žodis išlekia žvirbliu, o grįžta jaučiu. Daug laiko praleisdavo medžioklėse.

Taip žymus lenkų istorikas Dluogošas rašė apie savo karalių. Kiti lenkų rašytojai dar pridėjo: žiaurus barbaras, dvokiantis lietuvis pagonis, dažnai miegantis su kailiniais...

Lietuvos krikštytojas

Pasak Dluogošo, Jogaila, vykdydamas susitarimą su Lenkija ir Jadvyga, pasižadėjo priimti krikštą ir krikštyti Lietuvą.

Po karūnacijos Jogaila, kaip Lenkijos karalius, pasiėmęs Gniezno arkivyskupą Bodzantą, didelį būrį dvasiškių, įvairių didikų ir jaunų

tę savo žmoną Jadvygą, išvyko į savo tėvynę.

Atvykęs į Lietuvą Pelenų dieną, sukvietė suėjimą Vilniuje. Su būriu lenkų kunigų keletą dienų krikščio pagonis, naikindami jų dievus ir šventą mišką. Kad priviliotų daugiau pagonių, dalino lininius marškinius.

Nesuprasdami atvykusį iš Lenkijos krikščiojų kalbos, pagonys mielai klausėsi Jogailos, kuris mokėjo to krašto kalbą ir aiškino krikščionybės tiesas. Krikštas buvo atliekamas grupėmis. Kiekviena grupė buvo šventu vandeniu šlakstoma, duodant jai vardus — Jono, Petro, Povilo, moterims — Onos, Elzbiotos, Kotrynos... Didikai buvo krikštijami atskirai su savo šeimomis.

Toks Jogailos vaizdavimas lenkų istoriko nėra patikimas visais atžvilgiais, nes Dluogošo istorija yra ne tik faktų, bet ir legendų rinkinys.

Neparuoštas kraštas krikščiojui su svetimšaliais krikščiojais Lietuvoje ilgai nepriėmė. Pagrindinė nesėkmės priežastis — trūkumas savų dvasiškių ir misijonierių.

ADELĖS KATELIENĖS medžio skulptūra "Kristus kviečia" Nuotr. St. Dabkaus

Šią Dluogošo istoriją lenkų istorikai kaip Šv. Raštą kartoja jau 600 metų iki mūsų dienų. Kartoja ją ir lietuviai istorikai, nes kitų šaltinių neturint nėra ir kito pasirinkimo.

DR. IGNAS URBONAS

Lietuvos istorijos ir istorikų problema yra ta, kad mūsų istoriniai šaltiniai yra parašyti mūsų kaimynų — rusų, vokiečių ir lenkų, kurie visi trys turėjo ir turi savo politinius tikslus Lietuvos atžvilgiu. Todėl jų parašyti šaltiniai duos, faktai yra teisingi, bet jų faktų interpretacija, aiškinimas — turinys dažnai yra tendencingi ir tarnaujantieji jų politiniams tikslams.

Čikagoje gyvenęs istorinių šaltinių tyrinėtojas Jonas Dainauskas senesniai paskelbė iš Lenkijos gautus istorinius šaltinius "Mūsų vyčio" žurnale. Apie juos čia ir norime pasisakyti plačiau, ypačiai apie du iš jų, kurie liečia dabar mūsų spaudoje diskutuojamą klausimą — Lietuvos krikštą.

Nauji istoriniai šaltiniai

(Jonas Dainauskas, "Lietuvos bei lietuvių krikštas ir 1387 metai", "Mūsų vytis", 1986, 2, Chicago, III, USA).

Iš ten paskelbtų dokumentų mums įdomiausi šiuo metu yra — Dluogošo "Kronika" ir Jogailos "Itinerarium". Dluogošo "Kronika" nėra naujas šaltinis, bet jį čia prisiminsime, kad būtų aiškiau suprantamas visai mums naujas šaltinis — Jogailos "Itinerarium".

Jonas Dluogošas parašė 12 tomy lotynų kalba Lenkijos istoriją "Historia Poloniae". Dabar šis veikalas vadinamas "Annales seu cronicae incliti regni Poloniae" (Šlovingos lenkų karalystės metraščiai arba kronikos). Šios istorijos X tomo "1387 m. žinių" I skyrius liečia Lietuvos krikštą. Cituojame šio skyriaus pradinės kelias eilutes: "Wladislaus rex cum 'Hedvigi regina in Lithuaniam vadit et idolis confractis omnes gentes baptizat, donans illis vestes ex Polonia adductas; cui Urbanus sextus papa eo nomine gratias agit". (Mūsų vytis, p. 1.).

Lietuviškai vertime: "Karalius Vladislovas su karaliene Jadvyga vyksta į Lietuvą ir sudaužęs status visus žmones (visą tautą) krikščioja, duodamas jiems iš Lenkijos atgabentus drabužius; popiežius Urbanas šeštasis už tai jam pareiškia padėką" (t.p.).

Jonas Dainauskas pateikia išsiaiš visą to skyriaus lotyniškąjį (originalų) tekstą. Dluogošas jame vaizdžiai aprašo, kaip Jogaila 1387 m. su Jadvyga, dideliu būriu didikų, vyskupų bei kunigų, atvykęs į Lietuvą, ją krikščioja. Krikščiojama būriais, duodant tą patį vardą visam būriui. Jadvyga dalina iš Lenkijos atvežtus vilnonius drabužius — "grubiais skarmalais" apsiėngusiems lietuviams. Naikinami "Amžinos ugnies" aukurai, išskertamos šventos girios, užmušami namuose gyvatės ir žalčiai...

Šią Dluogošo istoriją lenkų istorikai kaip Šv. Raštą kartoja jau 600 metų iki mūsų dienų. Kartoja ją ir lietuviai istorikai, nes kitų šaltinių neturint nėra ir kito pasirinkimo.

Jogailos "Itinerarium"

Lenkų istorikų surinkti ir Lenkijos mokslo akademijos išleisti dokumentai: "Antoni Gasiorowski, Itinerarium Krola Wladyslawia Jagielly 1386-1434, Warszawa, 1972." Šie dokumentai mums yra visai nauji ir labai svarbūs Lietuvos krikšto klausimą nagrinėjant. Juose yra surašyta, kur ir kada Jogaila buvo, ką jis ten veikė ir kas jį lydėjo. Šie dokumentai rodo, kad Jogaila į Lietuvą (Vilnių) 1387 m. atvyko vasario 17 d. ("Pelenų diena") kaip mini ir Dluogošas ir buvo jo Vilniuje tik penkis dienas, iki vasario 22 d. Jogailos ir Vilnių nelydėjo — nei karalienė Jadvyga (ji niekad Lietuvoje ir nebuvo), nei vyskupai, nei kunigai, o tik jo eiliniai palydovai. Pasirodo, Lietuvos masinio krikšto, kaip rašo Dluogošas, nebuvo ir, aišku, negalėjo būti žiemą vasario mėn. Tomis dienomis Jogaila Vilniuje tik paskelbė tris privilegijas a. 1387. II. 17 apie steigiamą Vilniaus vyskupijos aprūpinimą; b. 1387. II. 20 privilegija Lietuvos bajorams; c. 1387. II. 22 apie oficialų katalikybės remimą Lietuvoje (Op. cit., p. 8).

Dluogošas 40 metų po Jogailos mirties pradėjęs rašyti apie Lietuvos krikštą iš šių

trijų Jogailos "privilegijų" sukūrė pasakojimą apie Lietuvos krikštą Lenkijos garbei. Jogaila savo 3-je privilegijose 1387. II. 22 nieko nemini apie pagonių krikštą, o tik įsako priimti kat. religijos primatą Lietuvos valstybėje. Tai rodo, kad tuo metu Lietuvoje krikščionybė jau daug maž buvo žinoma, ir Lietuva jau gal nebuvo taip labai pagoniška, kaip Dluogošas rašo. Jogaila savo "privilegijų" mini ir katalikų Šv. Mikalojaus šventovę Vilniuje, o lenkų istorikas prof. dr. Jerzy Ochmanski nurodo, kad Vilniuje apie tą laiką jau buvo 6 katalikų šventovės ir 12 ortodoksų cerkvių ("Dawna Litwa", 1982). Be to, visa rytų Lietuvos dalis buvo ortodoksiška. Pagaliau ir paties Jogailos motina Julijona buvo ortodoksė. (Yra istorikų, kurie mano, kad ir Jogaila buvo motinos ortodoksiškai pakrikštytas daug anksčiau!).

Lietuva nebuvo tokia ir tamsi, kaip ją vaizduoja Dluogošas. Burgundijos riteris, Britanijos pasiuntinys Ghilbert de Lannoy, kuris 1413-14 m. lankėsi Lietuvoje, yra palikęs kelionių dienyną, kuriame rašo: "Karaliaus dvaras Lietuvos sostinėje, vardu Vilnius, savo puikumu buvo nepaprastas. Trakų pilis saloje, ją lyginant su Vakarų Europos pilimis, buvo moderniausia. O Vytauto dvaro moterys buvo apsiėngusios visai panašiai, kaip Prancūzijos Pikardijos moterys" (Op. cit. p. 27).

Jogailos "Itinerarium" taip pat rodo, kad Jogaila 1387 m. dar buvo Lietuvoje trumpai sustojęs 1387. III. 22 Merkinėje ir 1387. IV. 28 — kažkur Lietuvos miškuose medžiojo, bet tie trumpi (kelių dienų) apsilankymai nieko bendro su krikštu neturėjo.

Lietuvos krikštas

Šis "Itinerarium" dokumentas parodo Jogailos Lietuvos krikštą visai kitoje istorinėje plotmėje.

1. Masinio lietuvių tautos krikšto — vykdyto Jadvygos, Jogailos ir lenkų kunigų per ištisus metus (1387), kaip Dluogošas rašo, nebuvo.

2. Nei karalienė Jadvyga, nei Lenkija, kaip valstybė, Lietuvos nekrikščiojo, todėl Lenkija negali būti vadinama Lietuvos apaštala.

3. Šis dokumentas įgalina pirmą kartą po ilgų šimtmečių kritiškai pažvelgti į Dluogošo parašytą Lietuvos krikšto istoriją. Pasiėmami juo, galime Dluogošo uždėtą politinį lenkišką šydą ant Lietuvos krikščionybės ir jo skelbiamą Lietuvos pažeminimą (labai tamsią ir labai pagonišką) kaip istoriškai netikrą faktą atmeti. Dėl to ir šio Lenkijos didžiojo ir labai gerbiamo istoriko visą kitą istoriją, kuri liečia Lietuvą, reikia priimti kritiškai.

Todėl iš čia paminėtų faktų darosi kiek aiškesnis krikščionybės kelias į Lietuvą. Krikščionybė į Lietuvą atėjo dviem (su Žemaičiais — trim) istoriniais tarpniais.

Pirmasis jų — tai buvo Mindaugo krikštas 1251. Mindaugi žuvus, Lietuvos krikščionimas buvo pristabdytas, sulėtintas, bet krikščionybės liepsnelė visai neužgeso ir per visą šimtmetį ruseno ir, atrodo, net šiek tiek plėtėsi. Nes, kaip Jogaila mini, ir lenkų istorikas prof. dr. Ochmanski rašo (op. cit.), kad tuo metu Vilniuje jau buvo 6 katalikų šventovės ir 12 cerkvių.

Antrasis Lietuvos krikštas buvo — Jogailos 1387. II. 22 "privilegijos" raštu paskelbtas. Jis šiuo aktu atgaivino ir sustiprino krikščionybės plėtimąsi Lietuvoje, paskelbdamas katalikybę valstybine religija. Krikščionybės stiprėjimas ir augimas Lietuvoje ėjo pamažu ilgai dar ir po Jogailos.

Pradžioje ėmėsi katechizacijos Vilniuje esantieji vienuoliai pranciškonai, kurie mokėjo lietuviškai ir turėjo savo šventoves.

Toliau Jogaila, kaip rašo Dluogošas, pastatė 8 šventoves, o Vytautas pastatė jų daug daugiau. Vytautas bene buvo pati didžiausia jėga praktiškai krikščionybės plitimui Lietuvoje. Jis kvietė vienuolius iš Čekijos ir iš kitur sielovadii Lietuvoje. Tik po to, kai buvo įsteigtos parapijos ir švento-

vės, Gniezno arkivyskupas atsiuntė lenkus kunigus, kurie, nemokėdami lietuvių kalbos, tapo jų parapijų valdytojais-klėbonais. Jogailai reikia pripažinti nuopelną, kad jis atsiplėšė nuo Rytų ortodoksijos, nors jo ir motina buvo ortodoksė, ir priėmė Vakarų krikščionybę. Tuo išgelbėjo Lietuvą nuo surusinimo. Bet... iš antros pusės, Jogaila ar nesugebėjo, ar nenorėjo, ar negalėjo atsiplėšti nuo Lenkijos, iš kurios ir atėjo Lietuvos lenkinimas.

Sukaktys

Iš čia pateiktų istorinių faktų galime daryti Lietuvos krikšto sukaktį klausimu šias išvadas:

Mindaugo krikštas (1251) istoriškai ir logiškai yra — Lietuvos krikščionybės pradžia. Tai yra istorinis faktas, kuriam 1986 metais suėjo — 735 metai. Minėtasis Jogailos "Itinerarium" dokumentas atskleidžia, kad Mindaugo krikštas yra toks pat, kaip ir Jogailos Lietuvos krikštas — valdovo aktu paskelbtas. Mūsų istorikai, priimdami Jogailos krikštą kaip krikščionybės pradžią Lietuvoje, sako, kad Mindaugo krikštas buvo "nerealus", "politinis", jo krikščionybė "neišsilaikė". Bet taip argumentuodami, jie pereina į kitą istoriją, kurią vokiečiai vadina "Entwicklungs Geschichte" t.y. krikščionybės vystymosi istorija Lietuvoje. Ši betgi jau yra atskira istorija, taip pat įdomi ir vingiuota. Po ateities okupacijos, Lietuvai tapus laisvai, Dievas žino, kažin ar nereikės ir trečiojo krikšto? Ir jeigu jis bus, tai bus jau trečias, jokių būdu ne pirmas.

Dabargi 1987 m. minimai Jogailos Lietuvos krikšto 600 metų sukaktį pagrindas yra tas, kad ši data šiuo metu yra tarptautiniu mastu pripažinta — Vatikane, visose enciklopedijose, visuose istorijos vadovėliuose. Tą tarptautinį pripažinimą, aišku, įtaigojo per šimtmečius lenkų istorikai nuo Dluogošo laikų. Tai priėmė ir mūsų Lietuvos istorikai, nes kitokių šaltinių jie neturėjo. Todėl negalima kaltinti nei Lietuvos vyskupų, nei Vatikano, kurie susitarę šį minėjimą rengia.

Lietuvos vyskupai savo laisvę tikintiesiems remiasi Lietuvos istorikais. Taip pat ir

nepriklausomos Lietuvos vyriausybė, 1938 m. minint Lietuvos krikščionybės 550 metų sukaktį, tam irgi nespriešino. Lietuvoje vyskupai negali nieko keisti, ir jų minėjimas bus tik grynai religinis, koks jų dabartinės sąlygos yra galimas.

Išveivija minės šį įvykį iškilmingai ir pasauliniu mastu. Centrinis minėjimo komitetas, neturėdamas nei valdžios, nei galios keisti sukakties iškilnių datas, pateikė tris Lietuvos krikščionybės datas ir tris Lietuvos valdovus — Mindaugą, Jogailą ir Vytautą, kurie įvedė krikščionybę Lietuvoje. Tam yra paruosti puošnūs, meniškai ir istoriškai medaliai.

Tarptautiniu mastu Lietuvos krikščionybės pradžios datos pakeitimas yra didelis ir nelengvas darbas. Reikia, kad istorikas Jonas Dainauskas (jis jau rašo šia tema studiją lenkų k.) ar kiti istorikai, studijavę dar daugiau istorinių šaltinių, paskelbtų studiją svetimomis kalbomis ir ją paskleistų un-tų bibliotekose, Vatikane, enciklopedijose, mokyklų vadovėliuose. Tai didelis darbas, bet jei mūsų istorikai ir visi geros valios lietuviai tuo keliu eis vieningai, tai pavyks.

Kai vieni, gal nevisai tam ir pasiruošę, bet turį daug geros valios, bando kelti balsą prieš istorines skriaudas Lietuvai, tai kiti iš jų juokiasi, vadindami juos "patriotais". Panašiai, kaip anais laikais aušrininkus, kurie siekė Lietuvai laisvės, ir kunigus, kurie kovoję dėl lietuvių kalbos teisių šventovėse, vadino "litvomanais". Tie visi jų rašiniai tik ir rodo, kaip giliai lietuvių tauta buvo sulenkinta. Kai kurie, net nepriklausomoje Lietuvoje užaugę, kaip anų laikų su lenkų mūsų bajorai.

P. S. Baigiant, pora sakinių dėl istoriškai netikslaus kai kurių lietuvių daromo prieakšto Lietuvos lenkinime. Rašo: "Bažnyčia sulenkino Lietuvą". Visą Lietuvos inteligentiją — bajoriją sulenkino ne bažnyčia, o valstybė savo bajorų privilegijomis, dvarų paveldėjimu ir visa kultūrine invazija. Lenkų kunigai per bažnyčias lenkino Lietuvos liaudį-kaimą, sulenkėjusiems bajorams uoliai padedant ir remiant.

Paskaitos apie Lietuvą Romoje

Ryšių su Lietuvos krikščionybės 600 metų sukaktimi Pontifikalinė istorinių mokslų komisija rengia paskaitų seriją apie Lietuvos krikščionybę Gregoriniame universitete 1987 m. birželio 24-26 dienomis

Toji paskaitų serija — seminaras itališkai vadinama tarptautiniu kolokviumu, apimančiu Lietuvos krikščionybės XIII-XIV šimtmečius. Paskaitom pakviesti įvairių tautybių istorikai bei archeologai.

1. Prof. dr. Marija Gimbutienė (Kalifornijos universitetas, Los Angeles, JAV):

Pagoniškoji lietuvių religija.

2. Dr. Rasa Mažeikaitė (Toronto, Kanada):

Didžiojo Lietuvos kunigaikščio Algirdo santykiai su krikščionimis.

3. Dr. Tadeusz Trajdos (Mokslų akademijos istorijos institutas, Varšuva):

Ortodoksų Bendrija ir Lietuva.

4. Prof. dr. Manfred Hellmann (profesorius emeritas, Miunsterio universitetas, Miunchenas, V. Vokietija):

Popiežiai ir Lietuva XIII-XIV šimtmeityje.

5. Prof. dr. Marek Zahajkiewicz (Katalikų universitetas, Liublinas, Lenkija):

Krikščionybės skleidimo Lietuvoje teorija ir praktika.

6. Prof. dr. Jerzy Kloczkowski (Katalikų universitetas, Liublinas, Lenkija):

Lenkija ir Lietuvos krikščionimas.

7. Prof. dr. William Urban (Monmouth kolegija, Monmouth, JAV):

Kryžiuočių ordinas ir Lietuvos krikščionys.

8. Prof. dr. Kaspar Elm (Laisvės Berlyno universitetas, Friedrich-Meinecke institutas, Berlynas):

Religiniai ordina ir Lietuvos krikščionimas.

9. Prof. dr. Paulius Rabikauskas, SJ (Pontifikalinis-gregorinis universitetas, Roma):

Žemaitijos krikščionys.

10. Dr. Tadeusz Krahel (Teologinė katalikų akademija, Varšuva, Lenkija):

Pradinė Lietuvos tikinčiųjų Bendrijos organizacija.

11. Prof. dr. Tore Nyberg (Odensės universitetas, Danija):

Skandinavija ir Lietuva krikšto metu.

Pagrindinės Lietuvos krikščionybės iškilmės Romoje bus 1987 m. birželio 27-28 d.d. Prieš tai daugelis maldininkų galės dalyvauti minėtose paskaitose. Jos bus skaitomos italų, anglų ir vokiečių kalbomis. Be to, bus ir vertimų sistema. Inf.

"NERINGA"

didžiausias lietuvių restoranas Čikagoje.

Tradiciniai lietuviški valgiai. Aplankykite!

Veikia kasdien nuo 8 v.r. iki 8 v.v.
2632 W. 71 Street, Chicago, IL 60629, USA
Tel. (312) 476-9026

Savininkai — Marius ir Emilija Kiela

Bookbinding Studio

"SAMOGITIA"

meniškal ir išsilaikanti knygų bei žurnalų. Savininkas — lietuvis.

Telefonas 625-2412

P. O. Box 1343, Postal Station "B"

Mississauga, Ontario L4Y 4B6

Kalėdinė lietuvių eglutė, 1986 metais įrengta Toronto "Sheraton" viešbutyje šalia kitų tautybų eglučių. Ją įrėngė ir lietuviškais šiaudinukų ornamentais papuošė Lietuvių tautodailės instituto Toronto skyrius, kuriam pirmininkauja Aldona Vaitonienė. Nuotr. V. Matulaičio

Gimęs Vilniuje, augęs Žemaitijoje, miręs Kanadoje

A. a. Petras Gulbinskas – karys, ugniagesys, šaulys, dainininkas

TEODORAS STANULIS

1986 m. spalio 22 d. Toronto "Grace" ligoninėje su šiuo pasauliu atsiskyrė Lietuvos kariuomenės viršila, ilgametis vargonininkas, šaulys Petras Gulbinskas. Jis paliko liudinčią žmoną Stasę, neseniai atvykusią iš Lietuvos, sūnų Vaidotą ir dukrą Vydą Lietuvoje.

Velionis gimė Vilniuje 1909 m. liepos 28 d. Ipolito ir Malvinos Gulbinskų šeimoje. Petrukui vos sulaukus 8 metų, mirė jo tėvas. 1917 m. pavarai, siaučiant bado šmėklai Vilniuje, motina, gindama sūnų ir dukrą nuo bado, pėsčiomis atvedė į Žemaičių Kalvariją. Mažeikių apskrityje, ir atidavė vaikus ūkininkams auginti. Petras augo Labzinių šeimoje, Gečiūčių kaime. Kiek paaukęs Petrelis 4 vasaras ganė karves, o žiemą lankė Žemaičių Kalvarijos naujai atidarytą lietuvišką pradžios mokyklą ir baigė keturis skyrius.

Petrukas iš mažens labai mėgo muziką. Jį žavėjo vargonų muzika ir choro giedojimas. Dar vaikas būdamas įsiprašė giedoti bažnytiniam chore. Petrukas giedojė altu, vėliau tenoru, o suaugęs – bosu. 1928 m. mokėsi vargonininkai pas vietinį vargonininką Žemaičių Kalvarijoje ir 1930 m. buvo pakeltas vargonininku Renavoje, Mažeikių aps.

1931 m. Petras buvo pašauktas atlikti karinės prievolės ir pakeltas į 8-tą pėstininkų Vaidoto pulką Šiaulių mieste. Tais pačiais metais baigė mokomąją kuopą ir 1932 m. buvo pakeltas į vyr. puskarininkio laipsnį skyrininko pareigose. 1933-1937 m. Petras baigė 6 mėnesių liktinių puskarininkų kursų ir buvo pakeltas į viršilos laipsnį. 1938 m. sukūrė šeimą su Stase Andriulyte ir susilaukė sūnaus Vaidoto bei dukters Vydos. Abu gyvena Lietuvoje. Sūnus yra muzikos mokytojas, o dukterė – inžinierė.

Už sąžiningą pareigų ėjimą ir veiklą velionis apdovanotas Lietuvos respublikos prezidento Gedimino ordino III laipsnio medaliu, už nuopelnus ugniagesyboje – Artimųjų pagalbos bronzos medaliu.

1940 m. birželio mėnesį rusams okupavus Lietuvą, velionis buvo įjungtas į 29-tąjį teritorinį korpusą ir perkeltas į Vilnių. Pradėjus vokiečių-rusų karui 1941 m., Petras atsipalaidavo nuo savo dalinio ir grįžo į Šiaulius pas savo šeimą. Gavo darbą miesto savivaldybėje kaip II-os ugniagesių komandos viršininkas ir tarnavo iki 1944 m. rugpjūčio mėnesio. Rusams užimant Lietuvą antrą kartą, Petras traukėsi su šeima į vakarus ir tragiškai išsiskyrė su šeima.

A. a. PETRAS GULBINSKAS

Jam Vokietijoje teko daug vargo patirti. Jo pastangos surasti šeimą nepavyko ir 1948 m. išvyko į Kanadą, kur atlikęs darbo sutartį geležinkelio bendrovėje, 1950 m. atvyko į Torontą ir įsijungė į lietuvišką kultūrinę veiklą. Dainavo 23 metus "Varpo" ir taip pat šv. Jono Kr. parapijos choruose. Įstojo į Vlado Putnio šaulių kuopą, kur ėjo iždininko ir korespondento pareigas. Petras ypatingai rėmė žurnalą "Karys" aukomis ir rašiniais. Jis buvo Tautos fondo, Kanaos lietuvių fondo, Lietuvių namų ir Toronto liet. pensininkų klubo narys bei rėmėjas. Neužmiršo ir jaunimo organizacijų, rėmė dosniom aukom "Atžalyną", "Gintarą", skautus ir kitas organizacijas. Kaip vargonininkas velionis padėjo tautiečiams savo patarnavimais, giedodamas mūsų šventovėse bei laidotuose. Už jo nuopelnus Lietuvai, Šiaulių sąjungai, skautams ir Bendruomenėi buvo apdovanotas: šiaulių žvaigždės ordinu, skautų rėmėjo ordinu ir Vytauto Didžiojo medaliu.

Brangus Petrai, iškeliavai į amžinybę, palikdamas žmoną, vaikus, draugus ir tas mielas lietuviškas organizacijas, kurias taip mylėjai. Tavo darbai ir patarnavimai mūsų tautiečiams paliks kaip kelrodėdis mums visiems. Tavo nuosirdumas, meilus žodis, tartas žemaitiška tarme, ir noras padėti artimui paliks mūsų širdyse ir atmintyse. Išleis ramybės, Lietuvos sūnau, toli nuo tėvynės laukų, šv. Jono kapinių prieglobstyje tarp savo draugų ir tautiečių!

Paskutinis šio gyvenimo šuolis

A. a. kunigas daktaras Jonas Gutauskas ir jo aštuonių dešimtmečių žygis

Kuklus berniukas išvydo šį pasaulį 1906 m. sausio 16 d. Katlėriškių k., Anykščių vls., Ukmergės aps. Mokėsi Debeikių pradžios mokykloje, Utenos "Saulės" gimnazijoje, Kauno kunigų seminarijoje, Vytauto D. universiteto teologijos-filosofijos fakultete. Gavęs kunigo šventimus 1932 m. gegužės 21 d., J. Gutauskas vikaravo, kapelionavo ir mokytojavo Kupiškėje, Biržuose, Panevėžyje, Kaune. Genamas antrosios sovietinės okupacijos, iškeliavo Vokietijon, iš ten – Kolumbijon ir Kanadon, kur baigė savo kelionę šv. Jono lietuvių kapinėse Mississaugoje 1986 m. lapkričio 10 d. (mirė lapkričio 6 d.), pradėjęs 81-sius savo amžiaus metus.

Ilgose Velionies kelionėse ryškėjo keturios jo gyvenimo žvaigždės: Dievas, mokslas, auklyba, poezija. Stabtelkime prie kiekvienos jų.

Dievas

Nuo pat mažens Jonuko širdyje Dievas buvo šviečiantis žvaigždėlė, kuri visą laiką didejo jo stiprėjo ir vedė jį kunigystėn. Joje Velionis rado tikrąjį savo pašaukimą, kuriame jautėsi kaip namie. Ne kartą gulė ant jo pečių dideli rūpesčiai, bet jam tai nebuvo našta. Patekęs į Kupiškio ir Biržų gimnazijas kapelionauti, rado sudrumstą atmosferą ano meto valdantiųjų politikos, uždraudusios veikti mokslus einančio katalikiško jaunimo organizacijai ateitininkams. Jis jiems vadovavo, rūpindamasis jų religiniu auklėjimu, nors ir reikėjo grumtis su švietimo vadovybės spaudimu, net policijos įsikišimu, nuvedusiu iki teismo salės.

Kai užgriuvo pirmoji sovietinė okupacija, kun. J. Gutauskas nesitraukė iš kunigiškios savo tarnybos, dėstė tikybą jaunimui Panevėžio katedros patalpose, nepaisydamas gresiančių pavojaus. Skelbė Kristaus Evangeliją suaugusiems brandžiais pamokslais, kuriuos sukaupdavo plačiai savo žinią.

Po pirmosios sovietinės Lietuvos okupacijos, kai atsirado galimybė skleisti Evangeliją Rusijoje, Velionis, bendradarbiaudamas su tuometiniu vyskupu Teofilu Matulioniu, įsteigė "Institutum Russicum", išleisdino katekizmą rusų kalba ir tuo būdu rengė dirvą Dievo žodžiui dvasiškai nualintoje Rusijoje.

Kai Velionis atsidūrė Vokietijoje 1944 m., rado gausius būrius savo tautiečių, pasitraukusių nuo žudančios sovietinės gresmės. Jam rūpėjo, kad tie tautiečiai nepasimestų su tiktose svetimo krašto kryžkelėse, liktų ištikimi savo religijai ir tėvynei Lietuvai. Ta linkme jis veikė savo pamokslais, straipsniais, pamokomis ir pastoviu darbu lietuvių sielovados įstajai – delegataroje.

Nuvykęs į Kolumbiją, kunigų seminarijoje vienerius metus dėstė senąją krikščionių literatūrą, kurios pagrindinė tema buvo Dievas ir jo veikmė žmonijoje.

Persikėjęs į Kanadą 1949 m., Velionis rado gausius ateivius, pradedančius išskirti. Tapęs Toronto šv. Jono Krikščionų lietuvių parapijos vikaru (klebonavo kun. P. Ažubalis), tęsė Lietuvoje pradėtą darbą – vesti savo tautiečius krikščioniškuoju keliu. Imponavo jis savo pamokslais, straipsniais, aktyvia veikla organizacijose, dalyvavimu steigime katalikiškos minties laikraščio "Tėviškės žiburiai".

Kai lietuvių kolonijai Delhi mieste prireikė kunigo, Velionis paliko Torontą ir persikėlė į žymiai mažesnę vietovę, kur 1959 m. įsteigė naują parapiją ir jai vadovavo 16 metų. Tai nebuvo eilinė parapija, pasitenkinanti vien pamaldomis. Apylinkėse buvo įsikūrusių nemažai šviesių tautiečių, kuriems reikėjo išsilavinusio dvasinio vadovo. Kun. dr. J. Gutauskas kaip tik ir buvo tokio stiliaus žmogus. Jo akademini išsilavinimas, taktiška veikla atvedė Dievop ir tuos, kurie nuo Jo buvo nutolę, ypač senesnius ateivius tautiečiai.

Savo gyvenimo saulėlydžio metais, nusilpus sveikatai, Velionis persikėlė Mississau-

gon į Lietuvos kankinių parapiją (buvusią šv. Jono Kr., pakeitusią senąjį pavadinimą). Čia jis gyveno dvejetą metų, dar labiau nukreipęs savo vėdą į Dievą. Netoliese esančios lietuvių kapinės buvo jo pasi-vaikščiojimų ir dvasinių mąstymų vieta. Joje Velionis matė paskutinę savo gyvenimo stotį, kurioje Dievas buvo, galima sakyti, jau ranka pasiekiamas.

Pažvelgus į kun. J. Gutausko parašytų knygų sąrašą, aiškiai matyti, kad pagrindinė jų tema yra Dievas. Štai jų pavadinimai: "Dangaus tarnyboje", "Didysis svečias", "Vaiko Dievas ir religija", "Dievo vaikas", "Dievas šiandieną" ir t. t. Be to, Velionis buvo vienas iš steigėjų knygų leidyklos "Krikščionis gyvenime", kuri išleido 25 knygas.

Mokslas

Antroji kun. J. Gutausko kelio žvaigždė buvo mokslas. Pakankamai buvo gabus gimnazijoje, bet polinkis į mokslą išryškėjo Vytauto D. universiteto teologijos-filosofijos fakultete. Šalia visiems teologijos studentams privalomo kurso, J. Gutauskas ėmė ir specialųjį kursą, reikalaujantį jau akademinio gilumo. Tas kursas vedė jį į akademinius laipsnius – teologijos licenciatą ir daktaratą. Pirmąjį laipsnį gavo 1933 m., o antrąjį – 1940 m. Daktaro disertaciją rašė jau vikaraudamas bei kapelionaudamas. Ji dominavo rusų filosofu Vladimiru Solovjovu teologiniai svarstymai, ypač jo pažiūros ir popiežiaus primatą. Dėl to tą temą jis pasirinko ir teologijos daktaro laipsniui. Ją išsamiai gvildeno disertacijoje "Romos popiežiaus primatas Vladimirio Solovjovo sampratoje". Šią disertaciją kun. J. Gutauskas apgynė Vytauto D. universiteto teologijos-filosofijos fakultete.

Įkopęs į akademinį lygį, kun. dr. J. Gutauskas buvo pakviestas dėstytoju į teologijos-filosofijos fakultetą Kaune, kuriame darbavosi 1941-1944 m. Dėstė įvairias teologijos šakas: patristiką, orientalinę teologiją, homiletiką, filosofijos istoriją. Rašytinių studijų iš to meto, rodos, nepaliko, nes tai buvo vokiečių okupacijos laikotarpis. Rašytinėm studijom jis galėjo atsidėti tikrai išeivijoje, kur išleisidino knygą "Krikščionybė Lietuvoje", "Dievas šiandien", "Didžiųjų Bendriųjų Tėvų mintys". Yra parašęs ir "Religinę pedagogiką", bet liko rankraštyje.

Be abejonės, kun. dr. J. Gutauskas būtų mokslinėje srityje nuveikęs daug daugiau, tačiau gyvenimo sąlygos ir vidinis širdies polinkis vedė daugiau praktine linkme. Vien teorinis dalyko svarstymas jam neimponavo – jo širdis lenkė eiti daugiau gyvenimiška kryptimi.

Auklyba

Trečioji kun. dr. J. Gutausko kelio žvaigždė, gimininga antrajai, buvo auklyba – pedagogika. Jau pirmaisiais savo kunigavimo metais patekęs į gimnazijas kapelionu ir mokytoju, pastebėjo savo polinkį dirbti su jaunimu.

Tas polinkis dar labiau išryškėjo profesoriaujant kunigų seminarijoje – Kaune ir Medelline (Kolumbijoje). Nors jau buvo pasiekęs teologijos daktaro laipsnį, bet jautė, kad rimtesnė jo širdžiai sritis yra auklyba. Dėl to, gyvendamas Kanadoje, ryžosi gilinti savo studijas pedagoginėje srityje. Nuvyko į prancūziškąjį katalikų universitetą Laval Kvebeke, išklaušė atitinkamą kursą ir parašė disertaciją tema

"Religinis vaiko auklėjimas pagal psichinį jo brendimą". Ją apgynęs, gavo pedagogikos daktaro laipsnį 1953 m. Lietuvių kalba jo disertacija buvo išleisdinta pavadinimu "Vaiko Dievas ir religija".

Turėdamas net du daktaratus, kun. J. Gutauskas grynai akademiniam darbui nesirijo. Visų pirma tuo metu nebuvo sąlygų, antra, jo širdis linko į praktinį darbą. Dėl to pedagogines savo žinias jis panaudojo lietuviškai visuomenei atitinkamais leidiniais, pamokomis mokyklose, dalyvavimu organizacijose. Pažymėtinas ypač jo aktyvus dalyvavimas ateitininkų veikloje, kurioje reikėsi kaip dvasios vadas (1946-1952 m. buvo Ateitininkų federacijos dvasios vadu).

Kaip auklėtojas kun. J. Gutauskas reikėsi ne tikai Lietuvos gimnazijose, bet ir parapijose, ypač išeivijoje, kur jis pats mokydavo vaikus religijos, ruošdavo pirmajai išpažinčiai bei Komunijai, šviesdavo tėvus religinio auklėjimo klausimais.

Daugiausia pedagogine prasme Velionis turėjo pozityvios įtakos savo asmenybe, kuri spinduliavo tiek jaunimui, tiek suaugusiems. Visi jautė, kad jo pedagogika yra dvasinė šviesa, skatinanti savo taurumą ir kitus artėti Dievop.

Poezija

Pagaliau ketvirtoji kun. dr. J. Gutausko kelio žvaigždė buvo poezija. Tai pati mažiausia iš minėtų keturių žvaigždžių, išryškėjusi tikrai pačiame gyvenimo saulėlydyje. Tiesa, poezija bei aplamai literatūra Velionis domėjosi visą laiką, labai daug skaitė, bet visa tai jis laikė atvangos dalyku, kuriam tekdavo tikrai poilsio valandos. Beveik visą energiją tekdavo skirti mokslinėm studijom ir praktiniam sielovados darbui.

Atsiradavo vienas kitas eilėraščių ir seniau, bet poezija išplaukė į pirmąjį gyvenimo planą, kai Velionis pasitraukė iš aktyvios tarnybos parapijoje poilsin ir kai atsirado gana daug laisvo laiko. Tada prabilo ilgai slopinta jo mūza ir pasiskardeno net dvim eilėraščių rinkiniais: "Tik vienas šuolis" ir "Tikui gyvenimą – ne mirtį".

Tuose rinkiniuose sudėti trumpučiai eilėraščiai, kuriuose yra išreikšta kokia nors mintis. Būdinga yra tai, kad Velionis kaip poetas savo eilėms daugiausia žvelgia anapusio gyvenimo. Tą linkmę rodo net ir eilėraščių rinkinių pavadinimai.

Pimasis rinkinys pasirodė 1984 m., antrasis – 1986, t.y. autoriaus mirties metais. Tai, galima sakyti, yra jo dvasinis testamentas, kuriame pabrėžia savo tikėjimą į amžinybę. Mirtis jam nėra sunaikinimas, o tik tildas į anapus. Dėl to jis ir sako: "Nelengva žemė būti žmogum, tikru žmogum. Bandau statyti tiltą su tolimu dangum".

Taip, Velionis tą tiltą jau yra perėjęs, ir pasiekęs gyvenimą anapus mirties. Dabar ta prasme kalba paskutiniųjų jo eilėraščių "Mirties slenkstis".

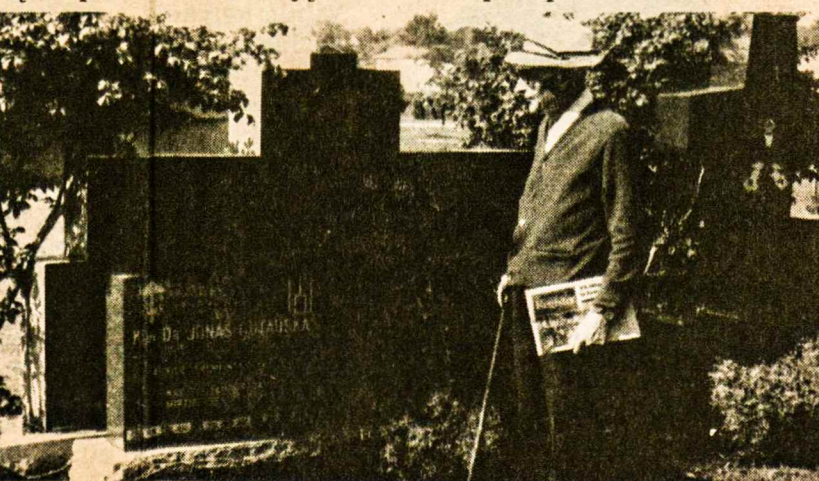
Ne žuolui ir uosiu!

Gyvenimą pralenkti.

Gyvensime, peržengę

Net patį mirties slenkstį.

Ant Velionies kapo Anapilyje stovi jo paties projektuotas ir užsąkylas kuklus paminklas, liudijantis tos taurios ir gilios asmenybės poilsio vietą toli nuo tėvynės Lietuvos, kurios ilgėjosi, bet kelio atgal nesulaukė. Jį priglaudė švetingoji Kanados žemė kaip regimoji amžinosios tėvynės pakopa. Pr. G.

Velionis kun. dr. JONAS GUTAUSKAS, dar gyvas būdamas, pasistatydino paminklą lietuvių kapinėse Mississaugoje pagal savo projektą ir parinko įrašą: "Naujoji žemė ir dangus, mirties šešėly nebebus" Ntr. St. Dabkaus

Audinsys, gautas iš Seinų, su Lietuvos vyčiu ir eilėraščio posmu

Juos ištrėmė Amerikon...

Vins šeima, kuriai nebuvo vietos Sovietų Sąjungoje

"Kai sužinojome, kad mūsų tėvas jau Amerikoje, apstulbom. Mums nieko nebuvo pranešta".

Nataša Vins pasakoja, kaip jų šeima ir daugelį metų persekiojamas tėvas Jurgis Vins staiga buvo išleisti iš Sov. Sąjungos 1979 m. Tai įvyko pasitarimų dėka tarp JAV-bių ir Sov. Sąjungos.

Nataša, jos motina-senelė, dvi sesutės ir du broliai buvo sovietų valdžios atstovų pasodinti į lėktuvą be jokio paaiškinimo. Tėvas juos pasitiko laisvėje, Vermonte, JAV.

Kadangi Nataša iš mokyklos mokėjo anglų kalbą, ilgas valandas praleido krikščionių knygų krautuvėse. Laisvė, kad gali eiti į tokią krautuvę ją labai stebino. Ji negalėjo atsisėbėti, matydama sekmadmenius šeimas einant ir šventovėse baimės ir su šv. Raštu rankose. O tas šv. Raštas atspausdintas ant gero popieriaus ir net įraštas į odinius viršelius.

Šv. Raštas, apie kurį Nataša žinojo, buvo spausdinamas slapta iš senų skalbiamosios mašinos, dviračio ir motociklo dalių. Nataša buvo šv. Rašto knygnešė. Jos šeima per kelias kartas buvo persekiojama dėl tikėjimo. Jos senelis Petras Vins buvo pastorius Sibire, kol vieną dieną buvo sumintas. Jis mirė Sibiro kalėjime. Natašos senelė Lydija taip pat buvo kalinama.

Natašos tėvas Jurgis Vins buvo inžinierius, bet dėl tikėjimo prarado darbą ir buvo sumintas.

Nataša buvo baigusi gailėstingųjų seserų mokyklą, bet negavo darbo, nes atsisakė duoti prieasaką dirbti ateizmui.

Ji prisimena, kaip mokykloje ji buvo pajuokiamama mokytojų ir mokinių, ją užgauliojo ir vadino "fanatike". Kai Juris Gagarinas parėškė, kad nematė Dievo, skrisdamas per erdvę, ji buvo pakviesta prieš visą klasę ir paklausta mokytojos, ar vis dar tiki Dievą? Ji atsimeina, kaip visa klasė klykė iš juoko. "Tada mano tikėjimas pradėjo svyruoti pradėjau galvoti, ar mano tėvų pasišventimas tikrai reikalingas".

Optical Studio

OPTIKAS R. SCHMID
1586 Bloor Street West,
Toronto, Ont. M6P 1A7
(Prieš lietuvių namus)

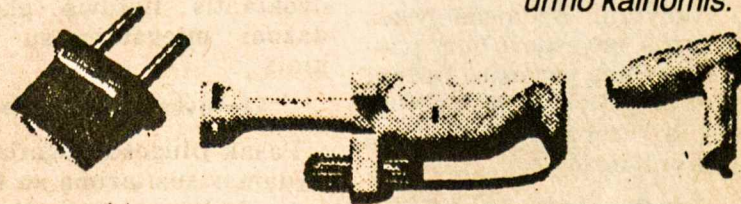
Telefonas 535-6252
Greitas patarnavimas, naujštos kainos. Gaunami kontakto lėšiai (contact lenses).

Rengiatės į Lietuvą arba Europą?

Reikie jums voltažo keitiklio (convector) arba pritaikytojo (adaptor) bet kurioje pasaulio vietovėje?

Kreipkitės į "House of 220". Jame rasite visokių rūšių keitiklių, transformatorių, pritaikytojų ir 220 voltų prietaisų. Mes taip pat pakeičiame prietaisus iš 220 voltų į 110 voltų ir atvirkščiai.

Priimame pasiteiravimus ir dėl pardavimo urmo kainomis.

HOUSE OF 220

1444 Gerrard St. E., Toronto
(416) 461-2602

Devenių kultūros fondo leidiniai

1. *Jūratė Statkutė de Rosales, BALTŲ KALBOS BRUOŽAI IBERŲ PUSIASALYJE*, \$15.00, JAV
2. *Motiejus Karaša, GYVENIMO SŪKURIUOSE*, \$15.00, JAV
3. *Jokūbas Dagys, SCULPTURES* (meno albumas), \$35.00, JAV
4. *J. Andrius, LIETUVOS ŽEMĖLAPIS*, \$6.65, JAV

Užsakymus siųsti: Devenių kultūrinis fondas, P.O. Box 10782, St. Petersburg, FL 33733, USA.

Lietuviškas žodis teatro scenoje

Išpūdziai iš Septintojo Šiaurės Amerikos lietuvių teatrų festivalio Čikagoje ir kai kurios pastabos

L. NAKROŠIENĖ

Po ilgų pasitarimų, svarstymų, pasikalbėjimų telefonu, susirašinėjimų, 1986 m. lapkričio 28 d. vakare susirinkome prie Toronto Lietuvių namų, kur jau burzgė didžiulis autobusas: važiuojame Čikagon į Septintąjį teatrų festivalį. Tempiname dekoracijas, grūdame lagaminus į autobusus, tikriname ar turime dokumentus. Pagaliau susirinkusių savo artimųjų linkėjimų lydimi, pradėdame kelionę į Čikagą.

Sustojame Hamiltone prie Jaunimo centro, kur jau laukia aukuriečiai su savo prašmatniomis dekoracijomis ir kelionės ryšuliais. Autobusas prisipildo žmonių ir daiktų. Gerokai pavėlavę, paliekame Hamiltono žiburius ir neriam greiteliai per Kanados laukus Čikagos link. Vieni šnekučiuojasi, kiti kartoja savo vaidmenis, tretie miegoti bando, bet nesėkmingai.

Štai jau ir Čikagoje prie Jaunimo centro. Žadėjome atvažiuoti apie 8 v.r., o dabar — tik 5 v.r. Ką veikti ir kur pasidėti? Prikeliame kuniga, kuris labai maloniai mus įleidžia į Jaunimo centro patalpas. Išsikrauname dekoracijas ir skambiname P. Petručiui — teatrų festivalio rengėjų komiteto pirmininkui. Džiaugsmingai pranešame: „Mes jau Čikagoje, žadėjote laukti, o kodėl Jūsų nėra?“ Atsakė: „Jeigu žadėjote atvažiuoti 8 v.r., tai aš ir laukiau Jūsų 8 v.“ Pagaliau išsiaiškiname kur yra viešbutis ir keliaujame ta kryptimi, nes kambariai iš anksto užsakyti.

Susiradę kambarius, skubame užkšti, kad dar spėtume nors kelionės dulkes nuplauti prieš spektaklius. Prisistato L. Narbutis, festivalio rengėjų komiteto narys. Jis rūpestingai sutvarkė mūsų kelionės iš viešbučio į Jaunimo centrą ir stengėsi visokiais būdais palengvinti mūsų viešnagę.

Aukuriečiams poilsio kaip ir nebuvo, nes jų spektaklio pradžia 2 v.p.p. Jie vos spėjo papsūryti ir išvažiavo į JC ruožus. Po tokios nemigos nakties sunku susikaupti, susirasti aprangą, tinkamai dekoracijas sustatyti. Tačiau suspėjo ir pasiruošti, ir suvaidinti, ir publikos ovacijas priimti.

Aitvariečių eilė

Apie 5 v.p.p. ir aitvariečiai pradėjo užkulisyje maišytis, nes 8 v.v. turėjo pakilti uždanga jų vaidinimui. Laimė, kad artima kaimynystė ir dar bendra kelionė šiuos du teatrus suartino: jeigu ir susišnairuoja dekoracijos betamdydami, tai tu ir pasibaigia. Scenoje daug pagalbos susilaukėme iš čikagiečių, kurie padėjo sustatyti dekoracijas, sutvarkė šviesas, surado reikiamus elektros jungiklius ir pasirūpino kitomis smulkmenomis, tuo leisdamie aktoriams daugiau pasiruošti ir susikaupti. Gaila, nežinau nei vardų, nei pavardžių tų jaunuolių, kurie mums tiek daug pagalbėjo. Visi aitvariečiai jiems labai dėkingi. Norėtume juos turėti Toronte! Taip pat labai daug padėjo ir rūpinosi, kad mums nieko netrūktų L. Narbutis ir Vyt. Šumskis — rengėjai.

Pasibaigus spektakliui, aitvariečiai iškviestė „Sidabrinės dienos“ autorių Anatolijų Kairį į sceną, pasveikino ir įteikė simbolinę dovaną — tautinė juosta, linkėdami, kad jį nairių autorių su mūsų teatru ir kad tas ryšys tarp autoriaus ir teatro nenutrūktų.

Taip pasibaigė antroji festivalio diena. Gaila, pirmojoje neteko dalyvauti. Grįžę į viešbutį, net nenorėjome tinkamai atšvęsti savo spektaklio — taip buvome išvargę, kad daugiau niekas nerūpėjo, tik lova.

Sekmadienis buvo laisva diena. Vieni praleido dieną su pažįstamais ir draugais, kiti gėrėjosi Los Angeles dramos sambūrio „Valdovų“.

Žymenų įteikime

Vakare visi susirinkome į Jaunimo centrą žymenų įteikimo iškilmė. Kai kurie iš kanadiečių jau buvo išvykę į namus lėktuvu, nes negalėjo prarasti darbo dienos. Iškilmė vyko apatinėje salėje, kurios žemumas gal kiek mažino

iškilmingumą. Vaisės prasidėjo be jokios įžangos. Buvome pavaišinti gardžia vakariene. Baigiant vakarienį, prasidėjo žymenų įteikimas. Šį kartą įteikimas buvo naujoviškas, neįprastas. Kiekvieną žymenį įteikė kitas asmuo, kurį pirmininkas iškviesdavo į sceną. Gaila, bet toliau nuo scenos sėdintiems neteko nugirsti visų pavardžių, tad neminėsiu nė vienos, kad nebūtų niekas užgautas.

Žymenis gavo: geriausio aktorius — Vincas Dovydas (L. A. dramos sambūris), geriausios aktorės — Sigutė Mikutaitytė (L. A. dramos sambūris), geriausio pagalbinio aktorius — Vyt. Štukys (Toronto „Aitvaras“), geriausios pagalbinės aktorės — Audrė Kižytė (Čikagos „Vaidilutė“), geriausių dekoracijų — L. A. dramos sambūris, geriausio pastatymo — L. A. dramos sambūris.

Nauja žymenų kategorija, labai sveikintina, daugiausia žadantys jaunieji aktoriai: Vincas Olšauskas (Čikagos „Vaidilutė“), Irena Žukauskaitė (Hamiltono „Aukuras“).

Žymenų įteikimą buvo bandoma pajvairinti „Antro kaimo“, humoristiniiais įtarpais. Čia vėl, labai gaila, dėl triukšmo publikoje ar dėl blogų garšiakalbų ne viską buvo galima suprasti.

Į sceną buvo iškviestas Anatolijus Kairys — rašytojas, dramaturgas, teatrų festivalio steigėjas ir sėkmingai vadovavęs penkiems festivaliams (ketvirtasis festivalis vyko Toronte). Jam buvo įteikta metalinė plokštė su atitinkamu įrašu.

Losangeliečiai pirmauja

Taip ir pasibaigė Septintasis teatrų festivalis. Džiaugėmės ir sveikinome laimėtojus. Nors visi įdėjome daug darbo ir pastangų, tačiau Los Angeles dramos sambūris visus malenė. Gal buvimas arčiau Hollywoodo jiems duoda progos daugiau žinių apie scenos meną įsigyti, o gal tik rimtas darbas ir noras pasiekti geriausių rezultatų juos iškėlė aukščiau. Nežinau jų paslapčių, bet labai norėčiau sužinoti ir „Aitvarui“ perduoti. Malonu matyti sambūrį, pasiekusį tokį aukštą lygį, o dar maloniau jausti iš jų spinduliuojantį draugiškumą, sugyvenimą ir pasiaukojimą scenai. Kada nors susilyginsime ir mes su jais.

Autoriaus dovana

Atsiveikinant su festivalio dalyviais, A. Kairys įteikė gana nemažą siuntinį aitvariečiams. Autobuse jį atidarė radome kiekvienam aitvariečiui užrašytą didelį voką. Tai buvo autoriaus dovana aktoriams. Visi gavome po porą A. Kairio naujai išleistų dramos veikalų su jo įrašu. Ačiū Anatolijui už parodytą nuoširdumą. Tikimės ateityje tomis knygomis pasinaudoti.

Nenoromis rinkomės į autobusą, nes prieš akis buvo varginga kelionė namo. Autobuse dar teko gerokai palaukti kai kurių išsiblaškėlių, užmirusių viešbutyje savo daiktus. Pagaliau apie 11 v.v. pradėjome kelionę į namus.

Miego nesinorėjo, nes galvojė mintis viso mintį, kilo visokių klausimų, abejonių.

Ko siekiame?

Kai ruošiamasi dainų ar tautinių šokių šventei, tai įsijungia visa lietuviška bendruomenė. Jaučiama kažkokia pakili nuotaika. Žmonės rengiasi važiuoti, dalyvauti, pažūrėti. Juk tai nekasdieninis įvykis... Nejaugi teatrų festivalis toks eilinis, kasdieninis dalykas? Pasiruošimai vyksta ilgą laiką, pats festivalis rengiamas tik kas treji metai.

Teko nugirsti vienos čikagieš ponios žodžius: „Mūsų labai išlepintas skonis, nes mes esame prapręti prie profesionalų pasirodymų.“ Norėjosi atsakyti: „Miela ponija, juk mes nesame profesionalai, o tik mėgėjai. Ar jūs manote, kad profesionalai, dirbdami mūsų sąlygose, geriau pasirodytų? Ir pagaliau, turėdama tokią išlepintą skonį, kodėl nenorite mums padėti, o tik kritikuojate?“ Aišku, nepasakiau ką galvoju, negi svetimame mieste akis kabinėsi. Tačiau kyla

klausimas, ar mes siekiame profesionalizmo su savo dainų, tautinių šokių šventėmis ir teatro festivaliais, ar iš paskutiniųjų stengiamės išlaikyti savyje ir perduoti sekančioms kartoms tai, ką atsivežėme iš Lietuvos — lietuviškumą?

Ko pasigedau festivalyje?

Būtų malonu buvę matyti scenoje visus režisierius. Juk tai žmonės, kurie įdėda daugiau darbo negu aktoriai. Jie ir veikalą suranda, ir aktorius prisikalbina, ir už kiekvieno aktorius klaidą spektaklio metu užkulisyje sau pirštus graužia. Iš keturių režisierių, dalyvavusių festivalyje — trys moterys. Argi ne gražu būtų buvę prisegti po gėlelę, pasveikinti, palinkėti sėkmingo tolimesnio darbo, ištermės?! Gaila, kad rengėjų komitetas nematė reikalo supažindinti dalyvius su režisieriais, tačiau neužmiršo savo komiteto narių scenoje parodyti. O juk vietos ir laiko būtų užtekę viskam.

Malonu būtų buvę išgirsti laimėjusių žymenis aktorių pasisakymus, ką jie jaučia būdami iš kitų išskirti, paaukštinti. Dabargi susidarė toks įspūdis: gava, tai ir neškis, nesipainioti po kojoms, nes mes skubame pristatyti sekantį žymenis įteikėją. Jeigu jau imituojame „Oskarus“, tai kodėl neimituoti ir jų įteikimo? Leiskime pasakyti ačiū, leiskime ir jiems pasireikšti scenoje! Juk jie aktoriai, laimėtojai, jiems priklauso šis vakaras.

Panaikinta taisyklė?

Iki šiol būdavo reikalaujama, kad dalyvaujantys festivalyje teatrai paruoštų lietuvių rašytojų veikalą, kuris būtų parašytas Lietuvoje nepriklausomybės laikais arba išeivijoje. Šiame festivalyje ši taisyklė buvo ignoruojama. Čikagos naujai įsisteigęs teatras „Vaidilutė“ festivalyje dalyvavo su verstine L. Riddio „Uošvė į namus — tylos nebus“ komedija. Iš penkių dalyvavusių aktorių du gavo žymenis. Nesinorėtų tikėti, kad išimtis buvo padaryta, norint įteikti čikagiškei visuomenei ar pavieniams asmenims, nors tokią mintį labai peršasi. Jeigu ši taisyklė buvo panaikinta, tai iš anksto turėjo būti pranešta visiems dalyvaujantiems teatrams. O jeigu tai tik išimtis naujam teatru, reikš, kad ne visi teatrai vienodai traktuojami. Pagaliau kokį paskatinimą duodame lietuviams autoriams, kurių ir taip mažai beturime. Koks lieka festivalio siekis: profesionalizmas bet kokia kaina ar lietuviškumas? Mes visi žinome, kad lengviau pradžioje vaidinti lengvo turinio vestinius veikalus, ir turbūt visi teatrai tai yra darę, tačiau lietuviško teatro festivalyje tokiems veikalams ne vieta, nors ir geriausiai būtų suvaidinti.

Rengėjų klausimu

„JAV LB kultūros tarybos Septintasis Teatro Festivalis“. Taip rašoma programoje, kuri buvo labai graži ir skoningai paruošta. Kanada net nepamintė, nors 50%, t. y. du Kanados teatrai ir du JAV lietuvių teatrai dalyvavo šiame festivalyje. Ar ne laikas būtų pakeisti JAV į Šiaurės Amerikos? Kanadiečiai nesijautę esą antros klasės dalyviai, su kuriais nesitariau nei dėl festivalio datos, nei dėl spektaklių laiko. Kai ilgas savaitgalis būna tik JAV-bėse, kanadiečiams susidaro daug sunkumų, ypač mokytojantiems aktoriams, kurie žūt būt turi būti darbe pirmadienį. Jie negali dalyvauti žymenų įteikime ir dar turi dėti išlaidų padengti iš savo kišenės. Turėtume daugiau jaunų aktorių, jeigu truputį atsižvelgtume į jų sąlygas.

Štai kokios „nedoros“ mintys mane kamavo visu keliu iš Čikagos. Buvau pradėjusi galvoti, kaip galima būtų daugiau sudominti lietuvių mūsų ruošiamais teatro festivaliais, tačiau dvi naktys be miego taip paveikė smegenis, kad nemąčiau jokios išeities. Viena tik žinau, kad nežiūrint visų sunkumų, nesklundumų ir nesuipratimų, turime stengtis išlaikyti lietuvišką žodį scenoje.

KULTŪRINĖJE VEIKLOJE

Antano Vaičiuliaičio novelių ir apsakymų rinkinį „Vidurnaktis prie Seimenos“ išleido „Atėities“ literatūros fondas. Knyga, turinti 15 naujausių A. Vaičiuliaičio kūrinių, prieš Kalėdas buvo atspausdinta „Draugo“ spaustuvelyje ir tapo gražia šventine dovana, kainuojančia \$7 JAV.

Septintasis Š. Amerikos lietuvių teatrų festivalis įvyko 1986 m. lapkričio 28-30 d.d. Čikagoje, Jaunimo centre. Festivalio rūpinosi ir jį globojo JAV LB kultūros taryba su pirm. Ingrida Bubiene. Rengėjų komiteta sudarė tarybos pakviestas Petras Petrutis, nariais pasirinkęs Vandą Alekniene, Simą Jokūbaitį, Leoną Narbutį, Vytautą Šumskį ir Danutę Račiūnaitę. Festivalyje dalyvavo keturios saviveiklinės teatrų grupės — Čikagos „Vaidilutė“, Toronto „Aitvaras“, Hamiltono „Aukuras“ ir Los Angeles dramos sambūris. Lapkričio 28, penktadienį, festivalį turėjo pradėti „Vaidilutė“ dviem Marijos Smilgaitės režisuotais veikalais — K. Ostrausko drama „Čičinskas“ ir viena veiksmo L. Riddio komedija „Uošvė į namus — tylos nebus“. Iš festivalio programos išskritus „Čičinską“ pakeitė humorą žarstantis aktorius Vitalis Žukauskas, atlikęs pirmuosius festivalio akordus. Jaunasis „Vaidilutės“ teatras pakartojė čikagičiams jau matytą L. Riddio komediją. Lapkričio 29, šeštadienis, buvo skirtas svečiams iš Kanados: Hamiltono „Aukuras“ suvaidino E. Dauguvytės-Kudabienės režisuotą K. Inčios pjesę „Eglė žalčių karalienė“, Toronto „Aitvaras“ — A. Kairo komediją „Sidabrinė diena“, kurią režisavo A. Dargytė-Byszkiewicz. Festivalį lapkričio 30, sekmadienį, užsklėdė Los Angeles dramos sambūris V. Mykoliaičio-Putino „Valdovo“ spektakliu, paruoštu rež. Petro Maželio, kuriam buvo įteiktas žymuo už geriausią spektaklį. Sambūris taipgi laimėjo žymenų už geriausius scenovaizdžius ir drabužius, o jo aktoriai Sigutė Mikutaitytė ir Vincas Dovydas buvo pripažinti geriausiais pagrindinių vaidmenų atlikėjais. Iškilniųjų pagalbinųjų aktorių žymenis paskirti čikagietei Audrei Kižytei ir torontiečiui Vytautui Štukiui. Geriausių jaunųjų aktorių žymenis laimėjo hamiltonietė Irena Žukauskaitė ir čikagietis Vincas Olšauskas.

A. a. Romas Viesulas, išeivijoje išaugęs, platus pripažinimo susilaukęs dailininkas, mirė Romoje 1986 m. lapkričio 7 d., ištiktas širdies smūgio. Velionis gimė 1918 m. rugsėjo 11 d. Latvijoje. Ten baigė Rygos lietuvių gimnaziją 1939 m., pradėjo teisės studijas Rygos universitete. Jis 1941-43 m. tęsė Vilniaus universitetą, lankydamas ir Vilniaus dramos teatro studiją. Teatre dirbo jaunuoju aktoriumi 1943-44 m. V. Vokietijoje pirmaisiais pokario metais buvo įsijungęs į skrajojantį teatrą „Aitvaras“. 1947-49 m. studijavo grafiką Taikomosios dailės institute Freiburge. Studijas gilino 1949-50 m. Paryžiuje, gavęs valdinę Prancūzijos stipendiją. Paryžiu vėl atvyko iš Niujorko 1958 m. su Guggenheim stipendija. Susilaukė net kelių stipendijų ir premijų už grafikos darbus. Iš jų minėtini lietuviams ypač brangūs du litografijų ciklai — „Dainos“ ir „Raudos“. Velionis kūrinių išgijo žymieji muziejai. A. a. R. Viesulas yra iliustravęs A. Nykos-Niliūno išverstas Vergilijaus „Georgikas“, laimėjęs konkursą šv. Kazimiero jubiliejui skirtą pošto ženklui, kurį išleido Vatikanas. Dirbo Temple universiteto Tyler meno mokyklos grafikos skyriaus vedėju Filadelfijoje. 1985 m. buvo paskirtas tos mokyklos skyriaus rektoriumi Romoje. Palaidotas lapkričio 10 d. Romos „Prima porta“ kapinėse. Gedulines Mišias „Salvator mundi“ klinikos koplyčioje koncelebravo prelatai — Ladas Tulaba, Audrys Bačkis, Algimantas Bartkus ir kun. prof. Antanas Liuiama, SJ. Savo pamoksle prel. L. Tulaba kalbėjo apie mirties paslaptį krikščioniško tikėjimo šviesoje, vėlionį prisimindamas kaip taurų lietuvi, pasaulyje pagarsėjusį dailininką, kuris norėjo būti palaidotas Romoje, krikščionybės centre, arčiau gimtosios Lietuvos. Pamoksle anglų kalba pasakė šv. Kazimiero kolegijos rektorius prel. A. Bartkus. Ant karsto buvo uždėta iš Lietuvos kiti gauta žalia rūtų šakelė. Giliam liūdesy liko žmona Jūra Gailiūstytė-Viesulienė su sūnumis Romu ir Vytu, dukra Auste.

Šeštajame M. K. Čiurlionio pianistų konkurse, įvykusiame 1986 m. lapkričio 19-28 d.d. didžiojoje Vilniaus konservatorijos salėje, dalyvavo daugiau kaip 30 pianistų, atstovavusių Estijai, Latvijai, Lietuvai, Gudijai ir Moldavijai. Pirmoji konkurso dalis buvo atrankinė, leidusi dalyvauti antroje dalyje šešiolikai geriausių pianistų. Dvi pirmąsias premijas laimėjo moldavė Ina Chatipova ir lietuvis Rokas Zubovas, kuris yra M. K. Čiurlionio provaikaitis, tris antrąsias — latvė Daiga Blumberg, estė Lea Elglon ir lietuvis Aleksandra Žvirblitė. Trečioji premija teko latviui Gačiui Ulmaniui. Šešioms dalyviams įteikti konkurso diplomai. Paskirtos ir trys specialios premijos: Inai Chatipovai — už geriausią Lietuvos kompozitoriaus kūrinio atlikimą (virtuozinė J. Andrejevo pjesė „Grotėskas“), Dianai Volman — už geriausią kitataučio kompozitoriaus kūrinio atlikimą. Jauniasiam ir perspektyviausiam pianistui skirtą premiją laimėjo Jurius Žvikovas. Konkursas užbaigtas laureatų koncertu.

Deimantinė sol. Beatrice Grincevičiūtės amžiaus sukaktis paminėta 1986 m. gruodžio 2 d. specialiu koncertu Vilniuje, Lietuvos meno darbuotojų rūmuose. Sukaktuvinėnkė, vaikystėje netekusi regėjimo, yra lyrinis sopranas, kamerinio dainavimo pradininkė Lietuvoje. Jos skaidrių kaip varpelis balsu gėrėjosi jau kelios lietuvių kartos. Sukaktuvinėnkė pasakoja: „Muzikos keliu aš einu per savo gyvenimą. Daina lydėdavo mane nuo pat lopšio, o su ja man šviesu ir gera. Ji pagaliau sušildė kiekvieną žmogų, duoda jam jėgą pakelti gyvenimo sunkumus ir reikšti savo džiaugsmą...“ Sol. B. Grincevičiūtės balsas skambėjo daugelyje koncertų, skriejo radijo bangomis. Ji ir aktorius Laimonas Noreika su liudies daina ir poezija apvažiavo visą Lietuvą, Sukaktuvinėnkė dirba M. K. Čiurlionio vidurinėje meno mokykloje, ugdydama vaikų vaizduotę, jų dvasinį pasaulį. Sukaktuviniame koncerte sol. B. Grincevičiūtė atliko keletą dainų su savo ilgamete akompaniatorė Halina Znaidziauskaitė. Koncertan su sol. B. Grincevičiūte skirtomis dainomis įsijungė Antano Jozėno vadovaujamas Lietuvos aklių draugijos choras, M. K. Čiurlionio meno mokyklos dainininkai.

Dail. Antano Žmuidzinavičiaus 110-tųjų gimimo metinių proga vidurinėje Seirijų mokykloje atidarytas jo atminimui skirtas muziejus. Įsteigimu rūpinosi mokytojai Bronius Ambrulevičius, Genė ir Antanas Rimšos, kraštotyros entuziastai. A. Žmuidzinavičiaus biustą naujam muziejui sukūrė skulptorius Robertas Antinis, sn., portretą — dail. Vytautas Klema. Memorialiniam muziejui sutelkta medžiaga daugiausia atspindi A. Žmuidzinavičiaus ryšius su Seirijais, kur jis gimė 1876 m. spalio 31 d. Muziejuje yra jo asmeninių daiktų, Antano Žemaičio slapyvardžiu kadaise išleistas poezijos rinkinėlis „Gyvenimo takais“, iš kelionių užsienyje atsivežtų suvenyrų, atsiminimų knyga „Paletė ir gyvenimas“, kurioje A. Žmuidzinavičius gražiai aprašė gimtąjį Seirijų miestelį. Ypač įdomūs A. Žmuidzinavičiaus džiūkiškai rašyti laiški vidurinės mokyklos mokiniams. A. Žmuidzinavičiaus vardu Seirijuose yra pavadinta viena gatvė, jo atminimui pastatytas paminklinis akmuo. Memorialinis A. Žmuidzinavičiaus muziejus jau anksčiau įsteigtas Alytaus rajono Balkūnuose, atnaujintoje sodyboje, kur jam teko gyventi su tėvais.

Batų istorijos muziejų yra įsteigusi vietinė vidurinė mokykla. Batai — vienas seniausių Lietuvos miestelių Kauno rajone. Muziejuje išstatyti akmeniniai kirvukai bei kiti archeologiniai radiniai liudija, kad žmonės Nevėžio pakrantėje gyveno jau akms amžiuje. Medinės audimo staklės, vietinių stalių, kelių, dailiųjų dirbinių supažindina su amatų raišiu, darbo bei gyvenimo sąlygomis. Senąją Batų istoriją pažeidžia propagandinis muziejus skrynelis, kurin įjungtas 1939 m. Vilkėnų kaime įvykęs kompartijos centro komiteto visumos posėdis. A. Sniečkaus bei kitų dalyvių atsiminimai. Muziejui jau beveik tris dešimtmečius vadovauja mokytoja Marija Markauskienė, paskelbta Lietuvos paminklių apsaugos ir kraštotyros draugijos garbės nare.

V. Kst.

Rašytojo KAZIO BORUTOS paminklas Rasų kapinėse Vilniuje. Įrašas: „Laisvo vėjo valia drumstis, žalio šilo — gausti. Kazys Boruta 1905-1965“.

"Pasakos ir padavimai iš Lietuvos"

Jau pats pavadinimas sako, kad apsakymai atkeliavo iš gimtojo krašto. Tai mums nežinomos autorės dovana išeivijos vaikams. Knygos apimtis — 159 psl., 18 pasakojimų. Aplanko piešinys — J. B. Reginaitis.

Pasakų ir padavimų fonas yra Lietuvos aplinka gilioje senovėje. Pirmieji 7 pasakojimai — tai padavimai apie ežerus, upes ir vietas. Fantastiniuose nuotykiuose autorė atskleidžia jų atsiradimą, pavadinimų kilmę. Čedasas — nuo guobšulio Čedasas, kuris pilyle jieškojo deimantų ir liko užlietas vandens. Rekyvos — nuo reikavimo dviejų žmonių dėl pavogto maišo riešutų. Dubingių-Asveja — nuo senuko As Vėjas, kuris metė iš nykštuko nupirktą dubenėlį ir atsirado ežeras.

Pasakos pasižymi įvairumu, pilnos nuotykių, gyvybės, intrigu. Jose glūdi paslėpta moralė ir išreikšta daug gyvenimo tikrovės. Veikėjų dauguma — gyvūnai ir augmenija, kurie kalba ir galvoja žmonių lūpomis, giriais, padrąsina viešas kitą, užjaučia.

Pasakoje „Skiedrytės rauda“ žilvičio šakelė užniūniavo skiedrytei: „Lietus tave praus, vėjas veidelį šluostys, saulė sušildys, žolė patalėję paklos. Tik neverk mažyte skiedrele, neverk“. Autorė vartoja daug palyginimų, dialogų, vaizdingų posakių.

Pasakoje „Grybas, kuris čiudai“ pamiškėje lieknutė smilga dairėsi po pievą ir, iškėlus mažą šluotelę, vis mąjo. Šalia jos staiga pradėjo krauti pumpurą mėlinziedė laukinė našlaitė“.

Pasakoje „Raibos vištelės vaisės“ sakoma: „Eso raiba vištytė, raudona mano skiauterytė, smailas kaulinis snapelis, lenkti aštrūs nageliai! Kam man kiaušinius deti? Kas tik išdrįs liesti, tam snapu capt, nagais dryst!“

Kai kuriuose pasakojimuose veikėjų motyvai skaitytos nuteiks liūdnai. Padavime „Duokiškis“ tėvas išvaro suvedžiotą dukrą Distę iš namų, ir jos likimas lieka nežinomas. Kitame padavime „Anės krautis — Obeliai“ vestuvių dieną Anė ir jos gyvenvietė lieka užlieta bernužėlio Vandenio. Ežeras Dviragis, atsiminęs vaikų pokštus, ir dabar reikalauja aukų. Padavimai gal nekeliami, bet kai kur pasakų užbaigimas verčia susimąstyti. Ežiukams kažkas padega namą, lieka šaltėje šluostyti asarėles. Motina, norėdama apginti sūnų, pavirtusį į akmenį, pati pavirsta dygia erškėtrože. Saulės marčios, sugrižusios į žemę, pavirsta medžiais — liepa ir jieve. Eilė pasakojimų baigiasi nuotaikingai.

Pasakojimai turinio atžvilgiu pritaikyti vaikų amžiui. Veikėjai yra burtininkai, laumės, nykštukai, ežiukai. Net

vaikų darželio vaikus domins pasakos, kaip „Aukšinis oželis“, „Vėžlys našlaičių globėjas“, „Raibos vištytės vaisės“ ir kt. Tačiau žodinga, turtinga autorės kalba nėra pritaikyta išeivijos vaikų kalbos mokėjimui lygiui. Savarankiškam skaitymui pasigendama nesuprantamų žodžių paaiškinimo knygos gale.

Knyga išleista be iliustracijų, o vaizdingumo reikalauja pati vaiko prigimtis. Ilustracijos padėtų atskleisti skaitinio turinį, skatintų skaitytojus grįžti prie knygos, mąstyti ir turinti kalbą.

„Pasakos ir padavimai iš Lietuvos“ isijungs į negausią išeivijos vaikų literatūrą. Sumanių tėvų ir pedagogų rankose jie pasieks savo tikslą. Perteiktas turinys vaikams prieinama kalba praturtins vaikų žinias apie gimtąjį senelių kraštą.

PASAKOS IR PADAVIMAI IŠ LIETUVOS. Autorius ar autorė nepažymėtas. Spausdino Nekalto Prasidėjimo Švė. M. Marijos sesers. Putnam, Conn., 159 psl. Išleidimo data nenurodyta.

A. Abr.

Atsiųsta paminėti

K. Žukauskas-Vabalėlis, BALTIA ŠAUKIA. Eilėraščiai. Tekstas — rašomąja mašinėle. Yucaipa, CA, 1986 m., 136 psl.

ŠVENTASIS RAŠTAS. Komentarai — aiškinimai. Keltvitoji Mozės ir antroji Samuelio knyga. Paruošė Kostas Burbuly. Tai pirmas evangelikų komentaras lietuvių kalba. Spausdino „ViVi Printing“ (4346 So. Western Ave., Chicago, IL 60609, USA). 1986 m. Chicago, 327 psl.

MŪSŲ VAIKAMS, leidinys mažamečių vaikų šeimoms, paruoštas Montessori draugijos auklėtojų sekcijos, 1986 m. 5 nr. Finansuoja JAV LB švietimo taryba ir Montessori draugija. Adresas: „Mūsų vaikas“, 3704 West 68th St., Chicago, IL 60629, USA.

Kun. Vytautas Piktura, ŠVIESA IR GYVENIMAS. Pamokslai sekmadieniams bei šventėms A. Išleido JAV Lietuvių kunigų vienybė (351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207, USA). Viršelis Pauliaus Jurkaus. Brooklyn, 1986 m., 189 psl.

TECHNIKOS ŽODIS, PLIAS ir ALIAS organas, 1986 m. 3 (193) nr. Šį numerį redagavo V. Jautokas. Leidėjas — Amerikos lietuvių inžinierių ir architektų sąjungos Čikagos skyriaus techninės spaudos sekcija. Metinė prenumerata — \$8.00 JAV. Administratorius — Antanas Brazdžiūnas (7980 W. 127 St., Palos Park, IL 60464, USA).

William J. H. Hough, III, THE ANNEXATION OF THE BALTIC STATES AND ITS EFFECT ON THE DEVELOPMENT OF LAW PROHIBITING FORCIBLE SEIZURE OF TERRITORY. New York Law School, Journal of International and Comparative Law. Vol. 6, No. 2, Winter 1985. Šis leidinys gaunamas adresu: BALL, P. O. Box 29657, Los Angeles, CA 90029, USA. Auka — \$5.00.

Prisikėlimo Parapijos Kredito Kooperatyvas

999 College St., Toronto, Ont. • Telefonai: 532-3400
M6H 1A8 • 532-3414

AKTYVAI virš 32 milijonų dolerių

KASOS VALANDOS:

Pirmadieniais	9.30-3.30
Antradieniais	9.30-3.30
Trečiadieniais	9.30-3.30
Ketvirtadieniais	9.30-8
Penktadieniais	9.30-8
Šeštadieniais	9-1
Sekmdieniais	9-12.30

MOKA UŽ:

90-179 d. termin. ind.	6 3/4 %
180-364 d. termin. ind.	7 1/4 %
term. indėlius 1 metų	7 3/4 %
term. indėlius 2 metų	7 3/4 %
term. indėlius 3 metų	7 3/4 %
GIC - 1 m. - (met. pal.)	8 1/4 %
GIC - 1 m. - (mėn. pal.)	8 %
RRSP ir RRRIF (pensijos)	7 3/4 %
spec. taup. s-ta	6 1/2 %
taupomąją s-ta	6 %
kasd. taupymo s-ta	6 %
depozitų-čekių s-ta	3-6 1/4 %
DUODA PASKOLAS:	
asmenines nuo	11 %
mortigėlius nuo	9 3/4 % - 12 %

ANAPILYJE skyrus
veikia sekmdieniais
9.30 v.r. - 1 v.p.p.

Duodame asm. paskolas iki \$50,000 ir mortigėlius iki \$100,000 (75% įkainoto turto vertės). Draudžiame narių gyvybes pagal santaupų dydį iki \$2,000 ir asm. paskolas iki \$10,000. Paruodame pinigines perlaidas (money orders) ir kelionės čekius (traveler's cheques). Neimame mokesčio už išrašytus čekius bei apmokamas įvairias sąskaitas. MŪSŲ TIKSLAS — NE PELNAS, BET SAŽININGAS PATARNAVIMAS

STEPHAN'S FURS

406 Roncesvalles Ave.
Telefonas 536-5936 ir
2239 Bloor Street West. • Telefonas 762-7775

Parduodami kailiniai apsiaustai ir įvairaus kailio kepurės. Priimami užsakymai. Daromi pataisymai bei persiuvimai.

LIETUVIO SAVININKO VAISTINĖ

MARGIS DRUG STORE

JOHN V. MARGIS, Phm. B.

408 Roncesvalles Ave. Tel. 535-1944

PRIMA "ONTARIO DRUG BENEFIT" RECEPTUS.
PENSININKAMS 15% NUOLAIDA NUO VISKO (ISSKYRUS CIGARETES)

NEMOKAMAS PRISTATYMAS Į NAMUS

MARGIS DRUG STORE TURI "LOTTARIO" LOTERIJS
SKAITYTUVĄ (KOMPIUTERĮ)

A.P. GOMES

Real Estate & Insurance Ltd.

1567 Dundas St. W.
Toronto, Ontario

Telefonai:

531-1191

namų 537-2291

Perkant ar parduodant nekilnojamą nuosavybę visada
Jums sąžiningai patarnaus
Antanas Bliūdžius

"Bache Securities" registruotas atstovas

VILIUS SERGAUTIS, B.Sc.,

"TREASURY BILLS" - mokami aukščiausi nuosimčiai už 30 d.,
60 d., 90 d. ir vienerių metų investavimus.

Mielai jums patarnaus
šėrų, lakštų, pelningo
investavimo reikaluose.

18 King St. E.
Toronto, Ont., M5C 1E3

PASIRINKITE SAU NAMĄ -

SU

- * patyrusiu atstovu
- * sąžiningu patarnavimu
- * asmeniniu patarimu

ANTANAS GENYS

an independent member broker

RE/MAX professionals inc. Realtor

1 east mall crescent
etobicoke, ontario M9B 6G8

232-9000
res: 231-2839

AUTORITE SALES & SERVICE

1636 Dundas Street West,
Toronto, Ontario M6K 2M4

Telefonas 531-1331

BLOOR AUTORITE GARAGE

296 Brock Avenue
(Tarp Dundas ir College)

Telefonas 531-1305

- * Automobilio saugumo pažymėjimai (Mechanical fitness Certification)
- * Sąžiningas ir patikimas patarnavimas. * Visi automobilių mechaniniai
- * taisyklės. * Snieginės ir paprastos padangos, MICHELIN, B. F.
- * GOODRICH, RADIAL ir kt. Savininkas FRANK PETITT

Greitas ir tikslus

patarnavimas!

DRAUDA

gyvybės, automobilių, gaisro atveju,
nuomininkų turtą, verslo ir komercijos

Juozas Eimis Ramas
Tel. 364-5081, namų 766-5857

Allstate

Simpson's, 176 Yonge St.,
Toronto, Ont., M5C 2L7 (Queen & Yonge)

Klientų patogumui, susitarus, atvažiuoju į namus

Čikagos lietuvių ansamblis "Dainava", suvaidinęs "Lietuviškas vestuves" Čikagoje, Klivlande ir Toronte. Nuotraukoje motina (A. Underienė) uždeda nuometą jaunajai (Z. Kušeliauskienė) Nuotr. V. Bacevičius

Kanados įvykiai

(Atkelta iš 1-mo psl.)

niais paskatino net ir Ontario liberalų premjerą D. Petersoną pranešti apie reformas, kai tik bus padarytas aukščiausio Kanados teismo sprendimas. Teismas betgi 6:1 balsų santykiu patvirtino Ontario įstatymą, pagal kurį sekmdienis yra laikomas poilsio diena, laisva nuo prekybos. Esą tas įstatymas iš dalies pažeidžia žmogaus teises, bet pažeidimą pateisina demokratine santarka. Prieš parduotuvių atidarymą sekmdieniais pasisako tikybinės krikščionių bendrijos, darbo unijos ir kiti, kuriems sekmdienis yra bendro poilsio ir religinio kulto diena.

Aukščiausiasis Kanados teismas, galutinį sprendimą sekmdieninės prekybos reikalu paliko Ontario premjero D. Petersono vyriausybei ir tuo pačiu, žinoma, kitų provincijų vyriausybėms. Mat šiuo reikalu jau dabar yra daug nelygybės provincijose. Krautuvų uždarymo sekmdieniais reikalauja kai kurios religinės mažumų grupės, kaip žydai ir mahometonai. Jie šventą savaitės dieną laiko ne sekmdienius, o šeštadienius ir penktadienius. Tokie prekybininkai savo krautuves nori turėti atdaras sekmdieniais.

Toronto ypač pagarsėjo kailinių apsiaustų krautuvės savininkas Paul Magder, už jos nelegalų atidarymą sekmdieniais susilaukęs jau beveik 300 policijos surašytų protokolų. Įstatymo laužytojams už nelegalų krautuvės atidarymą sekmdieniais gresia finansinė bauda iki \$10,000. Kailininkui P. Magderiui ta suma artėja prie trijų milijonų dolerių. Jis ir toliau prekiauja sekmdieniais, nepažindamas įstatymo, pažeidžiančio jo asmenines teises. Pasak jo, prekyvioms dienas ir valandas turi pasirinkti patys prekybininkai. Praktika liudija, kad sekmdieniais atidarytos krautuvės susilaukia

daug klientų. Didžiųjų krautuvų atidarymas sekmdieniais jas priverstų padidinti tarnautojų skaičių, nes tektų įvesti pamainų sistemą, vadovaujantis penkių darbo dienų savaitę. Kanados ministras pirm. B. Mulroney balandžio 5-6 d.d. Otavoje susitiks su JAV prez. R. Reaganu. Tai bus jau trečias abiejų politikų susitikimas. Pirmasis įvyko 1985 m. kovo mėnesį Kvėbeko mieste, antrasis - 1986 m. kovo mėnesį Vašingtone. Šiemetinių susitikimų pranešė ir jam numatytą datą paskelbė Kanados ambasada Vašingtone.

Prieš Kalėdas įsigaliojo Kanados parlamento įstatymas, leidžiantis darbo unijai trims tūkstančiams parlamento tarnautojų. Naujosios unijos nariais galės būti valgyklų tarnautojos, kurjeriai, vairuotojai, valytojai bei kiti pagalbinio personalo nariai. Įstatymu, pirmą kartą leidžiančiu darbo unijai Kanados parlamente, norima išvengti galių streikų. Unijos nariams įstatymas neleidžia streikuoti. Visi nesutarimai turės būti išspręsti abiem pusėm privalomais tarpininko sprendimais. Tiems parlamento tarnautojams, kurie turi tiesioginį darbą su parlamentariais ir senatoriais, ir toliau nebus leidžiama įsijungti darbo unijon.

Pirmųjų vieno dolerio monetų kanadiečiai turėjo susilaukti 1987 m. sausio 1 d. Monetų įvedimas pinigų rinkon betgi buvo atidėtas iki š. m. liepos 1 d. Monetų kalykla negalėjo įvykdyti gamybos planų dėl pavėluoto vieno dolerio monetos pripažinimo. Kanados parlamentas projektą priėmė ir patvirtino tik 1986 m. birželio 17 d. Vieno dolerio monetos įvedimo kanadiečiai susilauks dėl pragyvenimo pabrangimo ir savo dolerio vertės kritimo. Dolerinių monetų dabar jau reikia įvairiuose automatuose, viešojo susisiekimo priemonėse.

Viltis plikiams, bet ne visiems

Santrauka Stanley N. Wellborn straipsnio, išspausdinto
"U. S. News & World Report" 1986. X. 27

JAV yra apie 30 milijonų plikagalvių, daugiausia vyrų. Vaistas vadinamas "minoxidil", kuris, sakoma, atgauna galvos plaukus net ir tais atvejais, kai nėra jokios vilties.

"Rogaine" vaistas yra "loniten" variantas, vartojamas sumažinti kraujo spaudimui, kurį parduoda "Upjohn" nuo 1979 m. Inkstų specialistas rašė 1980 m. žurnale "New England Journal of Medicine", kad kai kurie ligoniai, imdami "minoxidil" per burną, atgauna plaukus. Tai paskatino "Upjohn" pagaminti vaistinį skysimą galvos odai ir jį plačiai bandyti.

Yra didelis minoksidilo pareikalavimas, bet JAV Maisto ir vaistų administracija jo neleidžia parduoti mažiausiai dar vienerius metus. Dėl to kai kurie gydytojai pirašo "loniten" tabletes, nurodydami vaistinėms išstiprinti jas ir pagaminti skysimą. Kiti išradę plikiai išgyja minoksidilą Kanadoje, kur šis vaistas pasirodė rinkoje 1986 m. spalio mėnesį.

Ar šis vaistas iš tikrųjų atgauna plaukus? Kai kuriems — taip, bet daugumai nauda yra menka. "Upjohn" atstovė Jan Aufer Heide sako, kad atgauna plaukai maždaug trečdaliui bandytų asmenų. Kito trečdaliui plaukai būna ploni, bet daugiau plaukų neprarandama. Likę vartotojai patyrė

nusivylimą. Aplamai, sako "Upjohn", "rogaine" geriausiai veikia jaunuose žmonėse, kurie pradeda netekti plaukų.

JAV Maisto ir vaistų administracija yra labai atsargi. Minoksidilas sumažina aukštą kraujo spaudimą, nes tai yra stiprus kraujo indų plėtėjas. Administracija nori būti tikra, kad šio vaisto vartojimas galvos odai nesukels nepageidaujamų kraujo spaudimo pasikeitimų.

Bent pradžioje šis vaistas nebus pigus. Mėnesiui reikės apie \$100. Be to, vartotojas turės tęsti to vaisto vartojimą. Nutraukus gydymą, plaukai vėl pradės slinkti.

Vašingtono "Hospital Center" odos ligų departamento pirm. dr. T. Nigra sako, kad "tai yra pirmas gaminytis, kuris iš tikrųjų žymiai padeda atgaunt plaukus plikose srityse". Jis atliko minoksidilo bandymus su 96 asmenimis. Nustatė, kad vaistas lygiai veiksmingas juodiesiems ir baltiesiems — vyrams ir moterims.

Paruošė J. Str.

Metinė "TĖVIŠKES ŽIBURIŲ" prenumerata nuo 1987 m. sausio 1 d. - \$22 doleriai, (naujam skaitytojui - \$18), rėmėjo prenumerata - \$25, garbės - \$30. Prenumerata JAV-se - amerikietiškais doleriais.

Skautų veikla

• Sausio 11, sekmdienį, po 10.15 v.r. Mišių Toronto skautų būkle įvyks "Rambynų" tunto posėdis. Visų vadovų dalyvavimas būtinas.

• Skaucūi "Šatrijos" tuntas dėkoja Janinai Pacevičienėi už \$20 auką.

• Laužavedžių kursai įvyks Romuvos stovyklos metu (ne liepos 20-22 d.d., kaip anksčiau paskelbta).

• Su kalėdinėmis giesmėmis muzika gerojo darbo intencija sk. vyčiai, vyr. skautės, budžiai, jūrų skautės aplankė "Vilniaus" rūmų gyventojus ir High parko apylinkėse gyvenančius lietuvius.

• Gruodžio 21 d. Prisikėlimo par. salėje Toronto skautija šventė Kūčias. Maistą organizavo Birutės vyr. skaucūi draugovė. Vadovavo tunt. A. Saplienė. Po giesmių s. A. Simanavičius, OFM, sukalbėjo maldą ir visi laužė plotkeles. Vėliau atkeliavo Kalėdų senelis. Draugovės pajavirino programą savo pasirodymais. Latvių skautų veikėjas s. E. Ozuls sveikino mus ir įteikė savo skautų veiklos knygą. Baigiant draug. L. Mockutė skaitė maldą. Visiems ratu sustojus, sugiedota "Lietuva brangi" ir "Ateina naktis". J.D.B.

Sporto žaidynės Niujorke

37-sios Š. Amerikos lietuvių sporto žaidynės įvyks 1987 m. gegužės 16-17 d.d. Niujorke.

SALFASS centro valdybos pavedimu žaidynes rengia Niujorko Lietuvių atletų klubas.

Žaidynių programoje - 1987 m. Š. A. lietuvių krepšinio, tiklinio, šachmatų, plaukimo, raketbolo ir kėglavimo (bowling) pirmenybės.

Šiuo metu dar nenuspręsta kur ir kada įvyks ledo ritulio pirmenybės. Taipogi dar nenustatyta, ar į žaidynių programą bus įtrauktos ir stalo teniso varžybos.

Smulkesnės informacijos bus praneštos visiems sporto klubams ir skelbiamos spaudoje.

SALFASS centro valdyba

Calgary, Alberta

ELVYRA IR ARVYDAS KRAUSAI atšventė 25 metų vedybų sukaktį. Jų pagerbti susirinko gražus būrys kalgariečių. Šventėje dalyvavo Elvyros tėtis J. Stankevičius, dukra Veronika, atvykusi iš Toronto. Pagerbdami Krausų visuomeninę veiklą, mokymą šeštadieninėje mokykloje ir už lietuvių reprezentaciją, rengėjai įteikė prisiminimui sukačtuvinę dovaną. Adv. J. Smith visų vardu pasveikino. Sukaktuves organizavo I. Baruta, M. Vanagaitienė, N. Astravienė. Visiems dalyvavusiems nuosirdžiai padėjo savo ir žmonos vardu A. Krausas. Kor.

London, Ontario

(Atkelta iš 4-to psl.)

paprastai sunkus, nes čia visko trūksta. Nepasikviesi daugiau choristų, nes... jų daugiau nėra. Nesuorganizuoti ištaigingų renginių, nes tam nėra lėšų. Dalį gastrolių išlaidų apmokėti turi irgi patys choristai.

Labai įspūdingai skambėjo kalėdinės muzikos bei kiti tarptautiniai kūriniai, smuiku altiki muz. R. Bankienės. Geriausios sėkmės "Pašvaistei", įžengiančiai į 1987-uosius metus!

Klebonas švenčių proga pasveikino visus susirinkusius, linkėdamas jiems laimingų 1987 metų. Nuosirdžiu žodžių padėjo muzikėms R. Vilienei ir R. Bankienei bei visam "Pašvaistės" chorui, Griegelytėms ir jų broliui Kazimierui už didelę bei gražią papuoštą egelę, egelutę ir įspūdingą prakartėlę. Padėjo ir Judickų šeimai, kurios dėka visa šventovė skendo gausiose ir labai gražiose gėlėse.

Po koncerto prisidėjo Bernelių Mišios, atnašaujamos klebono. Jis pasakė ir turiningą kalėdinę minties pamokslą. Mišioms tarnavo Vilių šeimos vaikučiai. Aukas nešė parapijai daug nusipelnę M. ir P. Jokšai. Giedojo "Pašvaistės" choras. Religinis susikaupimas gaubė gausius pamaldų dalyvius. Jie išsiskyrė pakilioje ir šventiškoje nuotaikoje, būdami dėkingi visiems prie šios šventės iškilmingumo prisidėjusiems. D.E.

PARAMA

LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS

MOKA:

6 3/4 % už 90 dienų term. indėl.
7 1/4 % už 6 mėn. term. indėlius
7 1/2 % už 1 m. term. indėlius
7 3/4 % už 2 m. term. indėlius
7 3/4 % už 3 m. term. indėlius
8 1/4 % už GIC 1 m. garantuoti
investavimo pažymėjimai
7 3/4 % už pensijų planą
(variable rate)
8 1/4 % už 1 m. term. pensijų planą
6 1/2 % už specialią taup. s-tą
6 % už taupymo s-tas
6-6 1/2 % kasd. palūkanų sąskaita
6 % už čekių s-tas (dep.)

IMA:

už asmenines paskolas nuo 11 %
už nekilnojamo turto paskolas (mortgages):
su nekeičiamu nuosimčiu
1 metų 10 %
2 metų 10 1/4 %
3 metų 10 1/2 %
(fixed rate)
su keičiamu nuosimčiu
1, 2 ar 3 metų 9 3/4 %
(variable rate)

AKTYVAI virš 58 milijonų dolerių

Asmenines paskolas duodame iki \$65,000 ir mortigėlius iki 75% įkainoto turto. Visų narių gyvybė apdrausta santaupų dydyje, bet nedaugiau \$2,000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$15,000. Nemokamas čekių ir sąskaitų patarnavimas. Gaunama pinigines perlaidas, kelionės čekiai (American Express). Kitos paskolos: (Line of Credit) ir antrieji mortigėliai.

KASOS VALANDOS: pirmadieniais, antradieniais ir trečiadieniais - nuo 10 val. ryto iki 3 val. po pietų; ketvirtadieniais ir penktadieniais - nuo 10 val. ryto iki 8 val. vakaro; šeštadieniais - nuo 9 val. ryto iki 1 val. po pietų (lėpos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniais uždaryta)

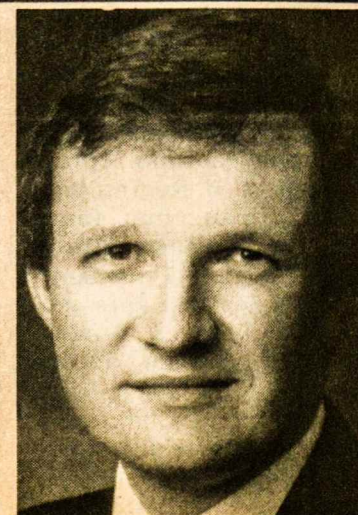
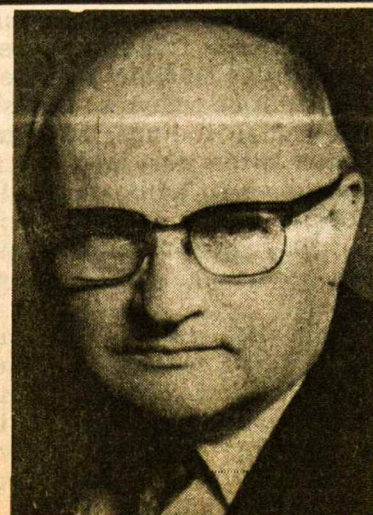
BŪSTINĖ: Lietuvių Namai - 1573 Bloor Street West, Toronto, Ontario M6P 1A6

Telefonai: 532-8723 ir 532-1149

Taupyk ir skolinkis pirmutiniame ir didžiausiame

TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE

PARAMA

ALFONSAS GARBENIS, sn. (tėvas), ALFONSAS GARBENIS, jn. (sūnus), sueina į vieną įstaigą. Po 35 metų veiklos ir toliau ji tarnaus lietuviams Toronte nekilnojamo turto reikaluose. Lietuviams nuolaida namo pardavimo atveju.

A. W. GARBENS REAL ESTATE INC.
121 Willowdale Ave., Suite 106, Willowdale, Ont. M2N 4Y3.
Telefonai: 225-5699 arba 489-1543

Namų įkainojimo skyrius

HURONIA PROPERTIES APPRAISALS LIMITED
25 Pineneedle Dr. P.O. 174, Aurora, Ontario L4G 3H3
Telefonas (Toronto linija) 773-6480

ALFONSAS W. GARBENIS, jn., B. Econ. CRA, SRA, kvalifikuotas įkainotojas nuosavybę - mortigėlius, palikimų, investicijų. (V. Day Capital Gains) ir patarėjas kituose nekilnojamo turto reikaluose.

renown realty ltd., realtor
an independent member broker

daiva t. dalinda, B.A.
associate broker

4887 dundas st. west
islington, ontario M9A 1B2
res: 767-0999

232-2322

ISLINGTON-MAN. - nuosavybės vienaaukštis - \$219,000.
PALACE PIEP. - 10 miegamųjų - \$189,000.
ETOBICOKE - 10 miegamųjų - \$169,000.
BLOOR - EAST VILLAGE - keturių miegamųjų - \$215,000.

NEMOKAMAS NAMO ĮKAINOJIMAS

Vaidotas (Vay) Jonynas

Telefonas (416) 864-2734

pataria ir padeda investacijose nuo aukso iki valstybinių lakštų. Jo atstovaujama firma aptarnauja investuotojus nuo 1923 metų.

MOSS, LAWSON & CO. LIMITED

48 Yonge St., Toronto, Ont. M5E 1G7

AUTOMOTIVE FIBER

AUTOBODY AND COLLISION REPAIRS

Visų rūšių automobilių išorės (body) taisyms ir dažymas: sąžiningas darbas, pigios kainos.

Savininkas - RIČARDAS KYBARTAS,
22 BELVIA ROAD,
Etobicoke, Ont. M8W 3R3 Telefonas 252-8863

Sąžiningas, konfidencialus patarnavimas

Parduodant, perkant ar tik norint informaciją apie nekilnojamas nuosavybes prašom man paskambinti

Gražina Raškauskienė, B.Sc.

624-6336

namų 897-0068

ALLAN BROWN REAL ESTATE (ONT.) LTD., REALTOR
Toronto & Mississauga Real Estate Board
4141 Dixie Rd., Rockwood Mall, Mississauga

ARNESIEKTI DAUGIAU?

Dabar, kai jau mūsų veiksniai surado bendrą kalbą ir net jau vadovavo baltiečių žygiui Vienoje, galėtų būti pagallota apie ateities žygių ne tik baltiečių, bet ir visų Rytų-Vidurio Europos sovietų pavergtų tautų atstovų. Tam jau yra atėjęs laikas. Europos atsisotijimą ant savų kojų svarsto ir Rytai, ir Vakarai.

Baltiečiai neturėtų skirtis nuo kitų pavergtų tautų vien tik todėl, kad jie vieni tėra inkorporuoti į Sov. Sąjungą. Lenkai, čekoslovakai, vengrai ir kiti, nors ir neinkorporuoti, tačiau jaučiasi nemažiau pavergti, kaip ir baltiečiai. Jie visi siekia laisvės bei nepriklausomybės posovietinėje Europoje.

Jau daug metų veikia paskiros pavergtų tautų organizacijos visuose žemynuose. Vienos jų veikia geriau, kitos blogiau, bet bendra vieningumo idėja palengva stiprėja, o tokiam Ontario St. Catharines mieste lietuvių, latvių, estų, ukrainiečių, lenkų, čekoslovakų bei vengrų veikla yra visai gerai organizuota, duoda daug naudos ne tik visom tom tautybėm, bet ir daro nemažai įtakos visos Niagaros srities kanadiečių politiniam sąmoningumui. Kodėl taip negalėtų veikti visi Kanados ir net Amerikos pavergtų tautų žmonės?

Yra apskaičiuota, kad tokiu būdu galėtų susiorganizuoti apie 15 milijonų išeivių iš Sovietų Sąjungos pavergtų Europos kraštų. O juk atvyksta visą laiką ir nauji. Ne tik pats JAV prezidentas Reaganas, bet ir daugelis parlamentarų-kongreso narių seniai prašo ne tik paramos balsavimo metu, bet ir nuolatinio palaikymo ryšio tarp rinkėjų ir krašto parlamentų. Neseniai to prašė pvz. Joe Reid — vienas žymiausių Kanados parlamentarų, atstovaujantis St. Catharines miestui.

Jis aiškino, kad parlamentarui būtina gauti laisvę iš savo rinkėjų, būtinas gaudus su jais bendravimas visais politiniais reikalais, nes kitaip parlamentarai jaučiasi savo rinkėjų užmiršti. Klek vienas politikas rūpinasi savo rinkėjų reikalais. Kas prezidentui Reaganui iš visokių komitetų, atstovų, delegatų, jeigu jie neatneša jam rinkiminių balsų. Be rinkiminių balsų ir jis negali daug pavergtiems padėti, nes jam kelią pastoja visada labai aktyvūs priešingi balsai pavergtų kraštų interesams. Aplaui retas politikas nesistebi, kad pavergtų tautų žmonės per 40 metų dar nėra sudarę formalus bendro politinio fronto.

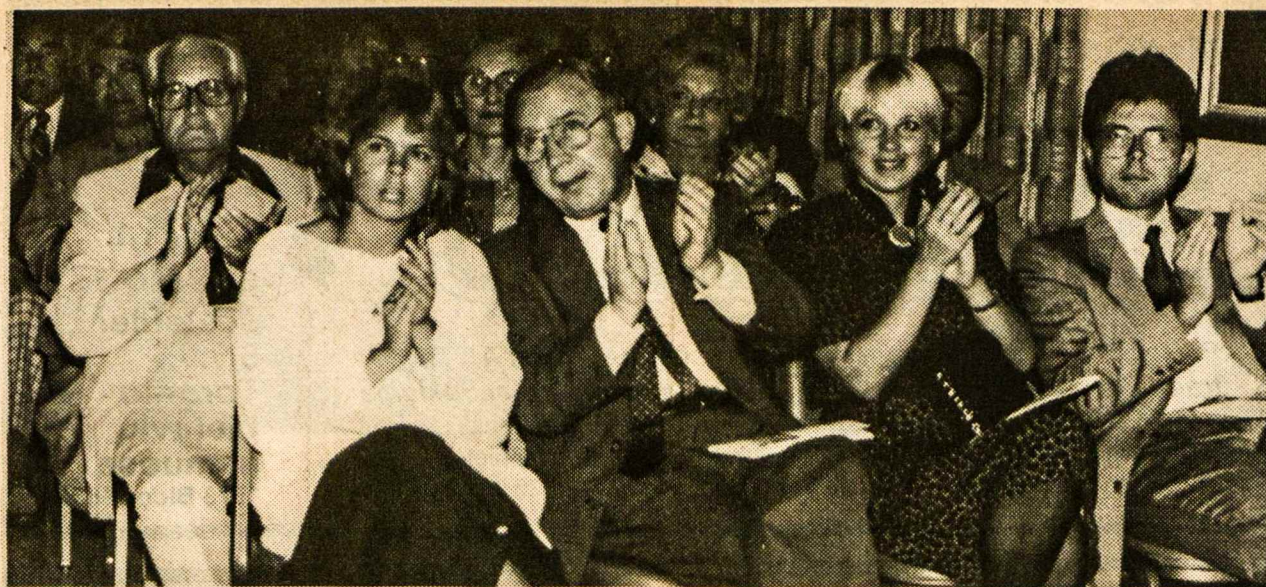
Aišku, labai malonu matyti pagaliau mūsų susijungus. Periferijų lietuviui to maldauja jau daug metų! Sena nelaimė ta, kad centrui nelabai randa reikalo kreipti dėmesio į tolimesnių kraštų lietuvių politinius balsus, nors jų politinis patyrimas dažnai nėra mažesnis negu centrų. Jei taip nebūtų, tai pavergtų tautų sujungimas būtų seniai įvykęs faktas. Kad iš to gali būti daug naudos rodo baltiečių susijungimas.

Gerai, kad šio to pasiekama, bet reikėtų kad laisvinimo veikla nesiribotų vazinėjimai, demonstracijom, kalbom bei gėdinimais pavergtė. Ar nevertėtų, kad ir nedidelę dalį jų pastangų bei išlaidų skirti organizavimui pavergtų tautų žmonių pagrindinei laisvinimo veiklai per savų kraštų parlamentus.

DOVANA

Mano vyras davė pinigų kalėdinei dovanai. Aš nusprendžiau, kad geriausia dovana man bus užsisakyti "Tėviškės žiburius".

Lena Beleckienė, Ravena, N.Y.

Pianisto A. Kuprevičiaus koncerto Lietuvių klubo salėje St. Petersburge klausaus dalyviai. Pirmoje eilėje iš kairės: Aldona Bobelytė, dr. Kazys Bobelis, dr. Rūta ir Gintaras Degėšiai

"Daržovių gegužinė" Maironio mokykloje

Toronto Maironio mokyklos surengta kalėdinė eglutė, kurioje dalyvavo 320 vaikų ir 230 tėvų bei motinų

LIUDA ŠILEIKIENĖ

1986 m. gruodžio 13 d. įvyko Toronto Maironio mokyklos eglutės Priskelimo parapijos salėje. Mokiniai suvaidino Birutės Pūkelevičiūtės poemą "Daržovių gegužinė".

Į sceną renkami mokiniai — daržovių gegužinės dalyviai su krepšeliais ir meškerėmis rankose. Atseka ir vyriausioji morka, (mokytoja Vaida Jay), kuri vaizdžiai ir aiškiai atlieka poemos skaitymą. Pasigirsta žodžiai: "Ridikėlis kelia puotą, kviečia krupą ir salotą, eikim pažiūrėti vaikučiai... bus daržovių gegužinė". II ir III skyrius padainuoja dvi dainelės.

Renkasi daržovės su pritaikyta apranga, su muzikos instrumentais rankose. Vyksta daržovių šokiai, dainuojant chorui: "Žirnis pupą suka, suka, pupai kvapo net pritrūko". Ateina pirmasis ir abu parengiamieji skyriai, rankutėmis plodami dainuoja. Pomidoras įdinas, kad toks storas ir šokiui netiks. Atkeliauja pavėlavęs burokas, kviečia bulvę šokiui, o toji atsikalbinėja: "Ak, ponas buroke, žinai juk tamsta — aš nešoku; seniai, seniai jau nužėdėjau, ir pasenau, ir sustorėjau...". Vis tiek burokas iškilmingai tiesia bulvei ranką: "Juk bulvė nuo senų senovės, kaip ta karalienė tarp daržovių...".

Šoka burokas, išdidžiai suka bulvę, o gegužinės dalyviai — choras dainuoja: "Sok bulvytė, bulvytėlė! Sok linksma tetule". Gegužinė būtų tęsiama toliau, jei nebūtų kas paskelbęs, jogei gražiausia daržovė — morka: "Tai morkelė, tai gražuolė... jos kasa ausinė". Tie žodžiai įžeidė aguoną, kuri iš piktumo paraudusi aiškina: "Aš gražuolė! Aš puikuolė! Garbinat kažkokią žolę... Ar nematot mano grožio? Aš aguona aš kaip rožė!".

Ir prasideda tarpe daržovių ginčas. Morka verkia, rauna plaukus, bulvė spiegia, ropė šaukia: "Kas tai matė, kas tai matė... ta aguona besarmatė. Sako žydi ji kaip rožė, tai tegul darželin drožia... Nei gelė ji, nei daržovė, gėdą daro daržo šlovei!".

Aguona nežino kas ji — gelė ar daržovė. Gal jai tinka tik darželyje augti; verkia ir prašo daržovės: "Pasigailėkit, neišvykit ir daržė mane palikit". Susigriaušina daržovės ir pradeda aguoną raminti, jai ašaras šluostyti.

Temstant baigiasi daržovių gegužinė, daržovės palieka sceną, lydimos choristų dainos: "Ridi-

kėlis ir petruška kartą kėlė vakaruską".

R. Paulionis ir D. Viskontienė, pritariant mokyklos chorui, įsijungiant ir daliai svečių, sugieda keletą lietuvių tradicinių Kalėdų giesmių. Pasirodo salės durys nykštukai ir vyresniųjų klasių mokinių įvėkamos išpuštos rogės su jose iškilmingai sėdinčiu Kalėdų seneliu. Suskamba salė vaikučių šauksmu: "Atvažiuo, Kalėdų senelis, senelis!".

Susidarė ilga vaikučių eilė prie dovanėlių; pradžioje stėjo eilėnė mažiausieji. Tą dieną salėje buvo 320 vaikučių. Iš viso eglutėje dalyvavo 550 asmenų. Gavus dovanėlių, dar kavinėje laukė vaikučiams ir svečiams vaisės: dešrelės, spurgos, lengvi gėrimai ir kava. Užė salė nuo vaikų krykštavimų, pokalbių. Spinduliavo Kalėdų nuotaika, kuri gaubė ne tik vaikus, bet ir vyresnius dalyvius.

Daug darbo reikėjo įdėti ruošiant vaikučiams šią tradicinę

džiaugsmo šventę, ypač dainų mokytojoms — Daliai Viskontienei ir Rasai Bukšaitytei. Jos kas šeštadienį mokykloje moko vaikučius kiekvieną skyrių po 30 minučių ne tik dainuoti, bet ir taisyklingai tarti lietuviškų dainėlių žodžius.

Padėką priklauso ir muzikui Jonui Govėdui, atlikusiam dainų palydą pianinu.

Ypač vaizdingai atrodė kiekvienos daržovės drabužiai ir grimas. Šį darbą atliko Rasa Bukšaitytė ir Nijolė Marijošienė. Scenai dekoracijas paruošė G. Čepaitytė. Karališkas roges sukūrė Antanas Rašymas, o Kalėdų seneliu sutiko pabūti Petras Butėnas.

Maironio mokyklos vedėjas G. Paulionis ir visiems mokyklos mokytojams buvo labai džiugu matyti didelį skaičių vaikučių — svečių. Geras reiškinys: mokyklos auditorija nebesutalpina vaikučių ir, kaip prieš daugelį metų, Kalėdų eglutę reikia ir vėl rengti parapijos salėje.

Prie šio renginio pasisekimo prisidėjo ir mokyklos tėvų komitetas, su pirmininke B. Batraks, kuris šiais metais vispusiškai talkina mokyklai.

Aukos Religinei Lietuvos šalpai

Priespaudą kenčiantiems sovietų okupuotos Lietuvos tikintiesiems renkamos aukos, ypač per Tikinčiosios Lietuvos dieną (pirmąjį kovo sekmadienį) visose lietuvių katalikų parapijose bei misijose — kapelionijose. Aukų rinkimu rūpinasi Kanados lietuvių katalikų centras. Čia skelbiamos surinktos sumos per pastaruosius trejus metus.

	1984	1985	1986
Angelių Karalienės misija, St. Catharines	\$1,525	\$1,154	\$1,142
Aušros Vartų parapija, Hamilton	2,470	1,813	2,583
Aušros Vartų parapija, Montreal	100	50	150
Lietuvos kankinių parapija, Mississauga	8,538	10,487	11,003
Lietuvių kat. misija, Ottawa	219	243	432
Lietuvių kat. misija, Sault St. Marie	241	237	—
Lietuvių kat. misija, Sudbury	633	460	426
Priskelimo parapija, Toronto	10,013	10,089	14,843
Šiluvos Marijos parapija, London	817	1,355	1,400
Šv. Kazimiero parapija, Delhi	1,206	—	—
Šv. Kazimiero parapija, Montreal	150	—	—
Šv. Kazimiero parapija, Winnipeg	250	302	—
Edmontonas	—	—	70
Kanados vyskupų auka	253	—	100
Šv. Kazimiero parapija, Windsor	300	200	—

Iš viso \$26,715 \$26,390 \$32,099

Šios aukos yra persiustos Religinei lietuvių katalikų šalpai Brukljne, kuriai vadovauja vysk. P. Baltakis, OFM. Inf.

TĖVIŠKĖS ŽIBURIAI
THE LIGHTS OF HOMELAND

savaitraštis, didelio formato, 10 psl., naujiem skaitytojams

tik \$18.00 metams (JAV-se amerikietiška),
reguliari metinė prenumerata — \$22.00,
rėmėjo — \$25.00, garbės — \$30.00
(JAV-se amerikietiška)

Prašau siuntinėti "Tėviškės žiburius" ištisus metus šiam naujam skaitytojui:

Vardas, pavardė
Adresas

Siunčiu prenumeratą dol., auką dol.

Laikraščio adresas:

"Tėviškės žiburiai"

2185 Stavebank Rd., Mississauga,
Ontario, L5C 1T3, Canada

Norintiem susipažinti "Tėviškės žiburių" siunčiami nemokamai keletą savičių. Prašome pranešti tokių asmenų adresus.

ADMINISTRACIJA

A+
MARIJAI AULINSKIENEI

mirus,

jus vyrą ANTANĄ, dukras — REGINĄ ir VIRGINIJĄ
su šeima nuoširdžiai užjaučiame —

Bronius Bagdonas
Jonas ir Marytė Ulinskai
Leonardas ir Julė Jakaičiai

A+
MARYTEI AULINSKIENEI

iškeliavus amžinybėn,

jus vyrą ANTANĄ, dukras — REGINĄ ir VIRGINIJĄ
su šeima bei kitus artimuosius nuoširdžiai
užjaučiame —

Marytė ir Gailius Skrinskai
Jonas Arštikaitis
Lynne ir Jonas Arštikaitis

Advokatas
ALGIS S. PACEVIČIUS,
B.Sc., LL.B

2 Jane St., Suite 500
Bloor ir Jane gatvių kampas
Toronto, Ontario M6S 4W3

Telefonai:
įstaigos (416) 762-7393
namų 233-0303

ADVOKATAS A. PUTERIS

nuo 1985 metų spalio 1 dienos
perkėlė savo raštinę į

3425 Dundas St. W., Suite 200,
(prie Jane St.), Toronto, Ont. M6S 2S4
Telefonas (416) 763-3362

Advokatas

PETRAS K. ŠIMONĖLIS,
B.A. M.L.S. LL.B

3425 Dundas St.W., Suite 201
prie Windermere Ave.
Toronto, Ontario M6S 2S4

Telefonai:
įstaigos (416) 763-4319
namų 621-2136

TOTAL TRADES RENOVATING

151 Carlingview Dr., Unit 5, Rexdale, Ontario

- atlieku visus elektrinius darbus — namų, įstaigų, įmonių
- paruoodu ir įrengiu namų šildymo ir vėsinimo sistemas
- įrengiu aliuminio gaminius — lauko sienas, langus, duris, vėdrosčius
- atlieku pagrindinius namų remontus — prausyklų, rūšių, padidinu namus, verandas
- uždengiu naujus stogus, išlieju (važiavimus) (driveways)

Bob (Gintas) Artickonis 674-1068

KINGSWAY NATIONAL REAL ESTATE LTD., REALTOR,
1614 Bloor St. West, Toronto, M6P 1A7
(Art Toronto Lietuvių namų)

PERKANT — PARDUODANT NAMĄ AR KOKIĄ
NEKILNOJAMĄ NUOSAVYBĘ, VISADA JUMS SAŽININGAI IR
DRAUGIŠKAI PATARNAUS

STASYS JOKUBAITIS.

30 metų patirtis vakarų Toronto ir High Parko rajonuose.

KINGSWAY NATIONAL
THE SIGN OF DISTINCTION

Tel. 535-2331
arba 537-2869

DRESHER INSURANCE & REAL ESTATE BROKERS

233-3334 — 231-2661 — 231-6226

3830 B Bloor Street West Islington, Ontario M9B 1K8

Lietuvių kalba patarnauja — V. DREŠERIS, A. MIKŠIENĖ ir
RIMA (Petkutė) DREŠERIENĖ
Darbo valandos: 9 v.r. — 7 v.v., šeštadieniais — 10 v.r. — 2 v.p.
Narys "Better Business" biuro

Patarnavimas — greitas ir tikslus!

V. Dauginis — telefonai (416) 533-1121 (416) 822-8480
Lilija Pacevičienė — tel.(416) 846-7301, namų (519)853-3652
* GAISRO * AUTOMOBILIŲ * ATSAKOMYBĖS *
* GYVYBĖS * KOMERCINĖ *

DRAUDA — INSURANCE
Walter V. Dauginis Insurance Broker Limited,
1613 Bloor St. West, Toronto, Ont., M6P 1A6
(416) 533-1121

DRAUDA

MASKELL INSURANCE
BROKERS LTD. (Savininkas Balys Maskeliūnas)

Tel. 251-4864, 251-4025, 251-4824 • Namų: 277-0814
2405 Lakeshore Boulevard West, Suite 403
Toronto, Ontario M8V 1C6

VISŲ RŪŠIŲ DRAUDA • 20 METŲ PATIRTIS
• ĮVAIRIŲ DRAUDOS BENDROVIŲ ATSTOVYBĖ •

V. BAČĖNAS
All Seasons Travel, B.D.

1573 Bloor Street West,
Toronto, Ontario M6P 1A6
Registration No. 0009239

Visais kelionių
reikalais kreiptis:
V. BAČĖNAS
tel. 533-3531
nuo pirmadienio iki
penktadienio 3 v.p.-7 v.v.
tel. 245-9990
nuo pirmadienio iki
šeštadienio nuo 10 v.r. iki 2 v.p.p.

Viešėdami Čikagoje,
neužmirškite aplankyti **N. ir J. VAZNELIŲ**

Gifts International Inc.

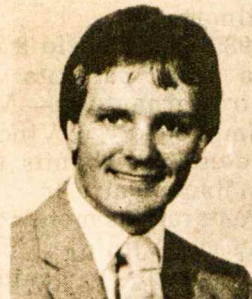
2501 W 71st STREET,
CHICAGO, ILL. 60629
Telefonas 471-1424

Čia gausite lietuviškų knygų,
plokštelių, odos, medžio dirbinių.
Ypač didelis gintaro
išdirbinių pasirinkimas.

RE/MAX
west realty inc., realtor
an independent member broker

Juozas (Joseph)
Norkus
namų pirkimo ir
pardavimo atstovas
patarnauja lietuvių kalba
Nemokamas namų įvertinimas

Lietuvių pensininkų namuose "Vilnius" I-me aukšte.

1700 bloor street west
toronto, ontario M6P 4C3

769-1616

